

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

DANIELA BARBU
CĂȚĂLINA NEAGU

ANCUȚA BONDAR
STAN STOICA

EDUCAȚIE ' SOCIALĂ

Manual pentru clasa a VII-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

Acest manual școlar este proprietatea Ministerului Educației Naționale.
Manualul a fost aprobat prin ordinul ministrului educației naționale nr. 5103/03.09.2019.
Acest manual școlar este realizat în conformitate cu programa școlară
aprobată prin OM nr. 3393/28.02.2017.

116.111 – numărul
de telefon de asistență
pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

DANIELA BARBU
CĂTĂLINA NEAGU

ANCUȚA BONDAR
STAN STOICA

Educație socială

Manual pentru clasa a VII-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

EDUCAȚIE SOCIALĂ. Manual pentru clasa a VII-a

Editor: dr. Costin DIACONESCU

Layout, tehnoredactare: Corina Ioana VOINEA,
Crăița GEORGESCU

Grafică: Simona RADU-IACOBINI

Coordonator tehnic și IT: Răzvan SOCOLOV

Referenți de specialitate:

Prof. univ. dr. Cătălina ULRICH, Universitatea București

Prof. gr. I Nicoleta Băjenaru

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Educație socială : manual pentru clasa a VII-a / Daniela Barbu, Anuța Bondar, Cătălina Neagu, Stan Stoica. - București : CD Press, 2019

ISBN 978-606-528-448-7

I. Barbu, Daniela

II. Bondar, Anuța

III. Neagu, Cătălina

IV. Stoica, Stan

316

Credite video: Dreamstime, Videoblocks, Audioblocks

Credite foto: Dreamstime, Wikimedia Commons – domeniu public,

Arhivă CD PRESS

© Copyright CD PRESS 2019

Această lucrare, în format tipărit și electronic, este protejată de legile române și internaționale privind drepturile de autor, drepturile conexe și celelalte drepturi de proprietate intelectuală. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă (electronic, fotocopiare etc.), fără acordul expres al Editurii CD PRESS.

Editura CD PRESS

București, str. Logofătul Tăutu nr. 67, sector 3, cod 031212

Tel.: 021.337.37.17, 021.337.37.27, 021.337.37.37 Fax: 021.337.37.57

e-mail: office@cdpress.ro • www.cdpress.ro • Editura CD PRESS

Comenzi:

 manuale@cdpress.ro • 021.337.37.37

 www.cdpress.ro

REVISTE • CARTE ȘCOLARĂ •

MANUALE DIGITALE • DOTĂRI ȘCOLARE

Prima alegere în domeniul produselor și al proiectelor educaționale românești de calitate pentru școală și familie

Scanează codul și consultă catalogul complet de titluri al Editurii CD PRESS.

Inspectoratul Școlar al Județului/Municipiului .....

Școala/Colegiul/Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*	
				format tipărit	
				la primire	la predare
1					
2					
3					
4					

*Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

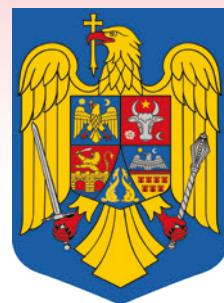
• Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.

• Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.

Acum ori niciodată, să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

.....
Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasânt!
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuprins

Prezentarea disciplinei	5
Prezentarea manualului	6
Proiecte pentru cetățenie democratică	8
Competențe generale și specifice	9
Recapitulare inițială	10
Evaluare inițială	12

I. Drepturile omului. Forme de guvernământ și regimuri politice 14

1. Cunoșc și respect drepturile omului	16
<i>Despre drepturile omului</i>	
2. Sistemul politic în România	18
<i>Forme de guvernământ și regimuri politice</i>	
3. Exersezi cetățenia democratică	20
<i>Regimul politic democratic</i>	
4. Învăț din trecut pentru a susține democrația	22
<i>Regimurile politice autoritare și totalitare</i>	
Proiect – Pași către participare democratică.	
Alegeri pentru Consiliul Elevilor	24
Sinteză	28
Evaluare	29

II. Constituția României. Principii și instituții democratice 30

1. Statul democratic și Constituția României ...	32
<i>Structura Constituției.</i>	
<i>Valori și principii constituționale</i>	
2. Principiile statului democratic	34
<i>Principiul pluralismului: dreptul de asociere și partidele politice. Principiul separației puterilor în stat</i>	
3. Autoritățile statului român	36
<i>Autoritatea legislativă și legile</i>	
4. Autoritățile statului român	38
<i>Autoritatea executivă</i>	
5. Autoritățile statului român	40
<i>Autoritatea judecătorească. Statul de drept</i>	
Proiect – Implică-te! Indică direcția în comunitate!	42
Sinteză	46
Evaluare	47

III. Domnia legii și puterea cetățenilor 48

1. Legi democratice prin și pentru oameni	50
<i>Procesul de elaborare a legilor.</i>	
<i>Participarea cetățenilor la elaborarea legislației</i>	

2. Cu toții avem drepturi, libertăți și obligații ..	52
<i>Drepturi și libertăți cetățenești.</i>	
<i>Respectarea legilor. Limite ale libertății</i>	
3. Justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății	54
<i>Egalitatea în fața legii și accesul la justiție al cetățenilor. Consecințe ale nerespectării legii</i>	
4. Reacționează! Și tu poți fi victimă!	56
<i>Copilul în procesul judiciar. Delincvența juvenilă</i>	
Proiect – Campania „Îmi pasă! Mă implic! Violența nu este un răspuns!”	58
Sinteză	62
Evaluare	63

IV. Cetățenie activă și participativă 64

1. Mă implic! Particip la luarea deciziilor	66
<i>Implicarea civică în contextul democrației reprezentative și al formelor de manifestare a democrației directe</i>	
2. Votul tău – alegerea ta!	68
<i>Alegerea reprezentanților. Evaluarea activității reprezentanților aleși</i>	
3. Fă-ți auzită vocea!	70
<i>Societatea civilă, organizații nonguvernamentale, tipuri de inițiative cetățenești în comunitățile locale</i>	
4. Dependenți de mass-media?	72
<i>Mass-media și rolul ei în societate</i>	
5. Cine și cum influențează opinia publică?	74
<i>Rolul mass-mediei în formarea opiniei publice</i>	
Proiect – Teatru Forum: Joc un rol în comunitatea mea!	76
Sinteză	80
Evaluare	81

V. Activi pentru cetățenie democratică 82

Sinteză ... la final de an școlar	84
Sinteza proiectelor	86
Evaluare finală	88

Anexe 90

Declarația Universală a Drepturilor Omului - Extras	90
Constituția României – Extras	91
Dicționar pentru cetățenie democratică	94

În mișcare ... și în vacanță!	96
--	----

Despre disciplina

EDUCAȚIE SOCIALĂ

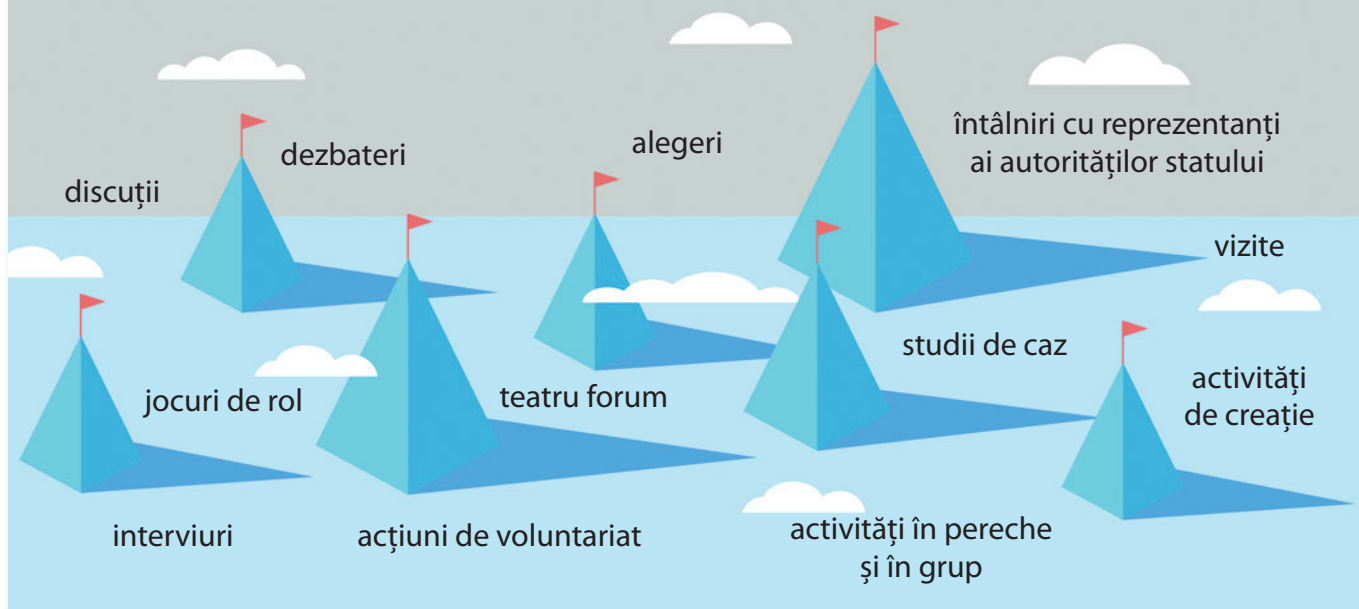
Educație pentru cetățenie democratică

Educație pentru cetățenie democratică reprezintă o valoroasă oportunitate de a învăța să joci un rol activ în viața comunității din care faci parte, pentru a promova și apăra democrația și valorile ei. Educație pentru cetățenie democratică nu se întâmplă numai în școală, ci se continuă pe tot parcursul vieții, oferind cunoștințe utile pentru viitor. Lecțiile și proiectele la care vei participa te vor încuraja:

- ✓ Să contribui la apărarea drepturilor omului în societate
- ✓ Să îți dezvolti atitudini și comportamente necesare pentru asumarea responsabilităților în societate
- ✓ Să participi activ la viața economică, socială, politică, civică, juridică și culturală a societății
- ✓ Să devii cetățean activ, informat și responsabil al comunității locale, naționale și internaționale
- ✓ Să influențezi în sens benefic luarea unor decizii în societate
- ✓ Să îți exprimi opinia prin acțiuni de voluntariat în cadrul unor organizații sau individual
- ✓ Să îndrăznești să crezi că vei putea schimba ceva în societate, chiar dacă nu ești adult

La ora de **EDUCAȚIE SOCIALĂ – Educație pentru cetățenie democratică** vei învăța într-o manieră atractivă și interesantă, participând la:

Prezentarea manualului de **EDUCAȚIE SOCIALĂ**

Educație pentru cetățenie democratică

MANUALUL TIPĂRIT

Pagini de prezentare a unității de învățare

Numărul și titlul unității de învățare

Explorează noi **concepte-cheie** a căror însemnătate o vei afla pe parcursul unității.

Exersează cetățenia activă, cu ajutorul **competențelor** pe care le vei dezvolta, implicându-te în activitățile propuse.

Esența unității într-un scurt **mesaj**

Invitație de **participare la proiectul** care se va derula pe parcursul unității

Un **scurt test (quiz)** care stârnește curiozitatea, a cărui rezolvare te orientează către esența unității de învățare.

Pagini de învățare

Răspunde **provocării** de a analiza situațiile din imaginile selectate. Observă și interpretează imaginea însoțită uneiori de studii de caz, dialoguri sau fragmente din documente oficiale.

Exersează **cetățenia activă!**

Valorizează cunoștințele și experiența personală pentru a descoperi practici din sfera cetățeniei active.

Numărul, titlul și subtitlul lecției

Merg mai departe!

Conectează-te cu evenimente, filme, cărți, noutăți, documente, activități din manualul digital care te îndeamnă la reflecție și îți sugerează căi de acțiune pentru a fi un cetățean implicat.

Mă implic!

Implică-te în scurte experiențe de exersare a cetățeniei active la nivelul comunității locale.

Repere pentru cetățenie democratică

Accesează cunoștințe și practici din domeniul cetățeniei democratice prin succinta incursiune în clarificarea conceptelor importante și înțelegerea clasificărilor și a conținuturilor prezentate.

Marcaj care indică prezența a cel puțin unui tip de AMII pe pagina dublă deschisă a manualului digital.

Mă inspir!

Găsește inspirație în realizările profesionale ale unor personalități de succes, în evenimente și experiențe care contribuie la dezvoltarea cetățeniei democratice.

Schemă recapitulativă

Sintetizează și aprofundează, cu ajutorul schemelor logice, cunoștințele pe care le-ai acumulat pe parcursul unității de învățare și concluziile pe care le-ai desprins pentru domeniul cetățeniei democratice.

Autoevaluare

Calculează punctajul obținut pentru fiecare item, prin verificarea corectitudinii răspunsurilor la pagina 96.

Exersează individual și în grup noile competențe pe care le-ai dezvoltat. Valorifică abilitățile, atitudinile și practicile aferente cetățeniei democratice în viața de zi cu zi.

Răspunde **cerințelor** formulate prin itemii de evaluare pentru a-ți putea aprecia singur(ă) progresul în învățarea cetățeniei democratice. Alege variante de răspuns, stabilește corespondențe între concepte, răspunde la întrebări pe baza unei imagini, completează enunțuri sau scrie un scurt text, cu referire la tematica unității de învățare.

MANUALUL DIGITAL

- planșe ilustrate explicative
- fișe de lucru

Descoperă în manualul digital activități multimedia interactive de învățare (AMII) legate de tema lecției. Acestea sunt evidențiate în varianta digitală și în cea tipărită prin simbolurile următoare:

- jocuri interactive

- Manualul digital este mai mult decât un pachet de instrumente digitale; este un ghid de acțiune în domeniul cetățeniei democratice pentru prezent și viitor, pe baza experiențelor din trecut. Manualul digital te invită la analize și experiențe bazate pe cunoștințele anterioare, cu rol de aprofundare a noilor informații și de exersare a competențelor dezvoltate.
- Bogat în informații, articole, filme, trimiteri on-line, fragmente din documente oficiale, studii de caz, chestionare, citate, aplicații interactive, manualul deschide o lume nouă pentru exersarea cetățeniei active și participative.
- Activitățile propuse în manualul digital te orientează către fișe standard pentru *Jurnal*, *Portofoliu*, *Proiecte*, fișe de analiză și interpretare a unui film, eveniment, a unei cărți, către activități interactive sau fragmente video semnificative pentru lecțiile parcurse.

Proiecte pentru cetățenie democratică

Implică-te în proiecte!

Pe parcursul acestui an școlar, te invităm să participi la patru proiecte diferite, atât în ceea ce privește conținutul, cât și maniera de implementare, având un puternic impact în școala și comunitatea ta:

- 1. Pași către participare democratică. Alegeri pentru Consiliul Elevilor** (paginile 24-27)
- 2. Implică-te!** Indică direcția în comunitate! (paginile 42-45)
- 3. Campania: Îmi pasă!** Mă implic! Violența nu este un răspuns! (paginile 58-61)
- 4. Teatru Forum: Joc un rol în comunitatea mea** (paginile 76-79)

De ce este important să te implici în proiecte?

- Proiectele propuse te ajută să dezvolti dialogul cu autoritățile locale, să înțelegi procesul legislativ, să promovezi concepte și tehnici de implicare și participare în comunitate.
- Participarea la aceste proiecte îți oferă posibilitatea să te exprimi, să exersezi calitatea de lider pentru grupul tău de prieteni, pentru școala ta și, de ce nu, pentru comunitatea ta.
- Prin implicarea în proiectele propuse, ai posibilitatea să îți pui în practică ideile ce pot fi concretizate în acțiuni sociale sau inițiative ce răspund nevoilor comunității din care faci parte.
- Proiectele propuse în acest an școlar sunt ușor de parcurs dacă urmărești algoritmul celor patru pași:

I. Alegerea temei proiectului

II. Elaborarea fișei de proiect

III. Derularea proiectului

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

De asemenea, participarea la activitățile propuse în aceste proiecte îți deschide calea către noi proiecte, urmare a valorificării experiențelor la care ai luat parte. Astfel, vei putea schimba ceva în comunitatea ta, chiar dacă nu ești adult.

Te invităm să exersezi cetățenia democratică într-o manieră interactivă, aplicată, plină de provocări și oportunități pentru dezvoltarea spiritului civic într-o societate democratică.

Completează Jurnalul proiectului!

Este o modalitate de a reflecta asupra activității derulate pe parcursul proiectelor. Astfel, vei putea valorifica experiențele pentru noi proiecte și, mai ales, pentru exersarea cetățeniei active și participative în fiecare zi.

Dezvoltă Portofoliul personal!

Construiește pe parcursul anului școlar *Portofoliul personal*, valorificând produsele realizate în cadrul lecțiilor sau al proiectelor la care ai participat: fișe, postere, pliante, texte, chestionare, citate, diplome, fotografii etc.

Valorifică mini-proiectul: *Revoluția Română din 1989 – primul pas către cetățenia democratică!*

- Fii mândru/mândră de patrimoniul cultural al României și de istoria românilor, valorificând imaginile și quizul de pe paginile de deschidere a unităților de învățare.
- Aceste pagini te vor conecta cu unele locuri, instituții și clădiri de patrimoniu, reprezentative pentru *Revoluția din anul 1989*, moment ce a deschis calea cetățeniei democratice în România.
- Valorifică trecutul pentru a susține democrația autentică în țara noastră! Află mai multe informații despre aceste locuri, cu ajutorul fișelor din manualul digital.
- Continuă proiectul și la celelalte lecții (istorie, geografie, educație tehnologică, limba română etc.) și completează portofoliul personal cu alte locuri care vorbesc despre România din trecut și prezent, privind spre viitor.

Competențe generale și specifice

Lecțiile de *Educație socială* din acest an școlar îți oferă posibilitatea de a-ți dezvolta atitudini și comportamente civice, de a-ți exercita și apăra drepturile democratice și responsabilitățile în societate, de a juca un rol activ în viața comunității din care faci parte. Toate acestea te vor ajuta să îți dezvolți competențele necesare pentru a deveni o persoană responsabilă într-o societate democratică prin:

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.

- 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică
- 1.2. Analizarea unor situații problematice determinate de abaterea de la valorile, principiile, practicile societății democratice
- 1.3. Argumentarea în favoarea respectării valorilor, principiilor, normelor și practicilor specifice unei societăți democratice și statului de drept

2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.

- 2.1. Elaborarea, în echipă, a unui proiect dedicat problemelor comunității educaționale/locale
- 2.2. Participarea, prin derularea unui proiect, la rezolvarea problemelor comunității educaționale/locale
- 2.3. Rezolvarea, în perechi/echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică

3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.

- 3.1. Manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru exercitarea calității de cetățean
- 3.2. Aplicarea unor valori, norme și principii democratice în situații concrete care presupun decizie și acțiune

Pași către cetățenie democratică

Recapitulare inițială

1. Amintește-ți despre *Convenția cu privire la drepturile copilului*. Care sunt drepturile de care se bucură adolescenții? Asociază fiecărui drept o responsabilitate.

2. Consideri că numai copiii sau toți oamenii au drepturi? Însotește răspunsul tău de cel puțin două argumente.
3. Compune un **cvintet** (o strofă alcătuită din cinci versuri) despre importanța respectării drepturilor omului, pe baza indicațiilor:
4. Prin ce crezi că se diferențiază adolescenții din imaginea de mai sus? Menționează șase diferențe, pornind de la ceea ce îi aseamănă. Cu toții sunt **ACTIVI** în comunitățile în care trăiesc.

Versul 1 – un cuvânt – subiectul cvintetului:

DREPTURILE

Versul 2 – două adjective care arată caracteristicile subiectului

Versul 3 – trei cuvinte care exprimă acțiuni: verbe la modul gerunziu

Versul 4 – patru cuvinte care exprimă sentimentele tale față de subiect

Versul 5 – un cuvânt care arată însușirea esențială a subiectului

- Identifică în clasă cuvântul din versul cinci care s-a repetat la cei mai mulți colegi. Cum explici acest lucru?

ABILITĂȚI

C

T

I

V

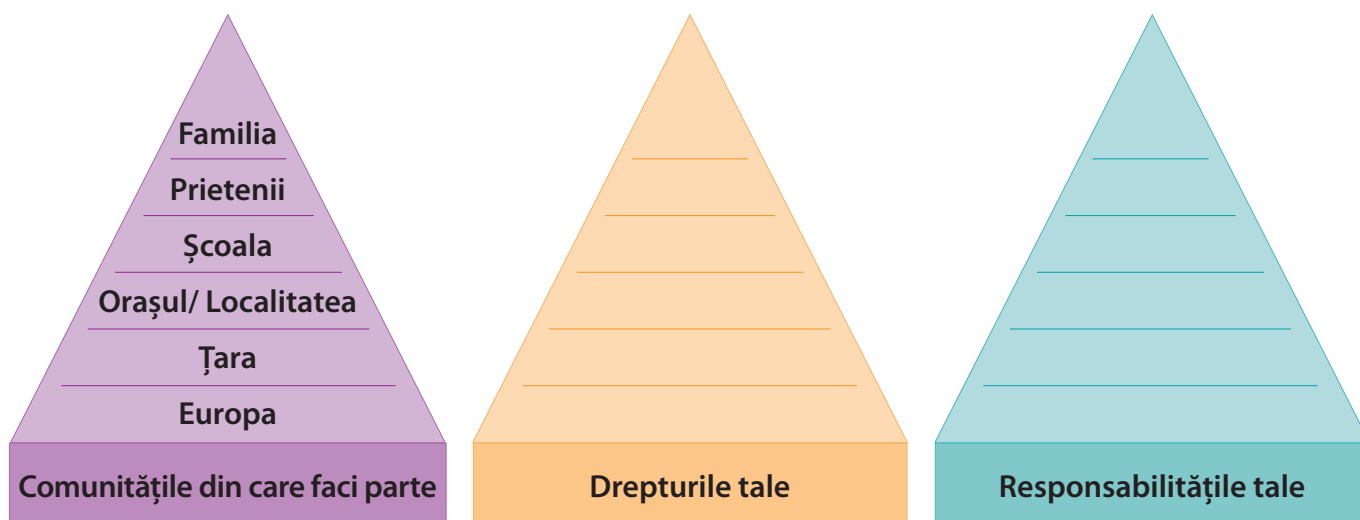
I

5. Discută în pereche, apoi prezintă ce înseamnă să fii activ în comunitatea ta.

- La ce activități participi?
- Cu cine interacționezi?
- Pe cine ajuți?
- Ce recompense primești?

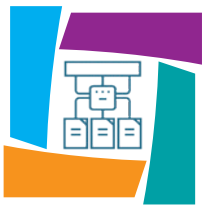
6. În clasele anterioare ai discuta despre comunitățile din care faci parte. Așază în triunghiuri distincte comunitățile în care tu activezi și față de care ai drepturi și responsabilități, urmărind modelul de mai jos. Ești liber(ă) să adaugi și alte comunități.

- a. Desenează și/sau decupează piramida disponibilă în manualul digital.
- b. Completează-o cu câte un drept și o responsabilitate pentru fiecare dintre comunitățile din care faci parte.
- c. Asamblează piramida. Schimbă drepturile și responsabilitățile în funcție de prioritățile tale pe parcursul anului școlar.
7. Prezintă două proiecte la care ai participat în clasele aV-a și aVI-a. Pentru fiecare dintre acestea menționează:
- a. denumirea și scopul;
- b. etapele proiectului;
- c. o activitate care ți-a plăcut cel mai mult;
- d. un partener al proiectului;
- e. o persoană cu care ai colaborat foarte bine;
- f. ce ai învățat și nu ai uitat.
8. Ai aflat deja din paginile anterioare ale manualului că în acest an școlar vei învăța, vei discuta, vei exersa cetățenia democratică la orele de *Educație socială*.

- a. Compune familia lexicală a celor două cuvinte pe care le vei întâlni adesea pe parcursul acestui an școlar: **cetățean** și **democrație**.
- b. Descoperă înțelesul lor pe parcursul lecțiilor și cu ajutorul dicționarului.
- c. Propune trei aspecte/subiecte despre care ai vrea să afli mai multe la orele de *Educație socială*.
- d. Stabilește trei obiective pe care îți propui să le realizezi singur(ă) sau în echipă cu alți colegi, pe parcursul anului școlar.

Pași către cetățenie democratică

Evaluare inițială

1. Selectează litera corespunzătoare răspunsului potrivit următoarei afirmații.

I. Documentul care reglementează drepturile copilului se numește:

- a. Declarația Universală a Drepturilor Copilului
- b. Convenția drepturilor omului
- c. Declarația cu privire la drepturile copilului

2. Stabilește ordinea etapelor unui proiect. Atribuie, pe caiet, litera corespunzătoare fiecărei etape, în ordinea în care acestea se derulează.

- a. Elaborarea fișei de proiect
- b. Evaluarea proiectului
- c. Alegerea temei
- d. Derularea activităților

I.	II.	III.	IV.

3. Descoperă definițiile unor concepte din domeniul drepturilor copilului. Asociază cifra corespunzătoare fiecărui concept cu litera aferentă definiției potrivite.

I. Drepturile copilului

a. grup de oameni cu interese, credințe sau norme de viață comune

II. Norme

b. obligații cu privire la realizarea unei sarcini, la respectarea unor reguli

III. Responsabilități

c. condiții absolut necesare pentru a-și atinge potențialul

IV. Comunitate

d. reguli recunoscute ca fiind obligatorii

4. Copiii beneficiază de o serie de drepturi. Menționează câte o responsabilitate corespunzătoare fiecărui drept.

- I. Dreptul la sănătate
- II. Dreptul la timp liber și activități recreative
- III. Dreptul la exprimarea opiniei
- IV. Dreptul la protecție

Autoevaluare!

Total ex. 1: 0,50 puncte

I. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 1 puncte

I. – 0,25 puncte

II. – 0,25 puncte

III. – 0,25 puncte

IV. – 0,25 puncte

Total ex. 3: 2 puncte

I. – 0,50 puncte

II. – 0,50 puncte

III. – 0,50 puncte

IV. – 0,50 puncte

Total ex. 4: 2 puncte

I. – 0,50 puncte

II. – 0,50 puncte

III. – 0,50 puncte

IV. – 0,50 puncte

5. Analizează imaginea de mai jos, apoi răspunde cerințelor.

- I. Menționează, pe baza imaginii, două drepturi ale copiilor.
- II. Formulează două soluții pentru respectarea unuia dintre drepturi, în comunitatea ta.

Participă și tu, împreună cu ceilalți colegi, la jocul sugerat în imagine. Vei învăța să te coordonezi cu membrii grupului, să accepți calitățile și slăbiciunile celorlalți, să te adaptezi echipei din care faci parte.

6. Fii preocupat(ă) de protejarea mediului înconjurător! Scrie o invitație colegilor/prietenilor tăi sau un mesaj pe grupul de socializare din care faci parte, pentru a-i invita la o acțiune de îngrijire a parcului din localitate.

Ai în vedere următoarele:

- I. Lansează invitația, indicând scopul întâlnirii.
- II. Menționează coordonatele: ziua, ora, locația.
- III. Precizează ținuta vestimentară și instrumentele de care au nevoie.
- IV. Formulează un mesaj convingător în care să aduci cel puțin două argumente în favoarea participării la această activitate.

Autoevaluare!

Total ex. 5: 1 punct

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte

Total ex. 6: 2,50 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 2 x 0,50 = 1 punct

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

1. Drepturile omului. Forme de guvernământ și regimuri politice

Explorează noi concepte!

- drepturile omului
- regim politic
- forme de guvernământ
- monarhie
- republică
- democrație
- dictatură

Exersează cetățenia activă!

- ✓ Îți vei cunoaște mai bine drepturile.
- ✓ Vei face alegeri bune în viață pentru că ești informat(ă).
- ✓ Vei fi un cetățean implicat.

*Vreau să trăiesc într-un stat democratic
în care îmi sunt respectate drepturile!*

Implică-te în proiectul:

**Pași către
participare democratică
Alegeri pentru Consiliul Elevilor**

Poți fi tu candidatul/candidata sau poți
susține un candidat în care ai încredere!

Descoperă la paginile 24-27
cum te poți implica
în acest proiect.

**Q
U
I
Z** În ce oraș se află Piața Operei, locul în care a pornit Revoluția Română
din anul 1989, în urma căreia România a revenit la un regim democratic?
a. București   b. Timișoara   c. Iași

Cunosc și respect drepturile omului

Despre drepturile omului

1.

2.

3.

4.

5.

Exersează cetățenia activă!

1. Observă imaginile, apoi răspunde la întrebări.
  - a. La ce tip de drepturi ale omului face referire fiecare imagine? Ce alte drepturi mai cunoști?
  - b. Ce drepturi sunt respectate/încălcate în școala și în comunitatea ta?
  - c. Ai fost vreodată în situația de a-ți apăra drepturile? Prezintă, pe scurt, situația. Cum ai reacționat? Cine te-a sprijinit? Cum s-a rezolvat problema?
  - d. Tu respecți drepturile celorlalți? Oferă un exemplu.
  - e. Cunoști țări în care unele drepturi ale omului sunt încălcate? Prezintă o situație concretă. Formulează o soluție pentru ca drepturile respective să nu mai fie încălcate. Precizează cine și cum ar trebui să intervină.
  - f. Consideri că unele drepturi sunt mai importante decât altele? Care ar fi acestea? Argumentează răspunsul tău într-un text de cel mult 15 enunțuri.

Repere pentru cetățenie democratică

Drepturile omului sunt acele condiții absolut necesare pentru starea de bine a oamenilor și dezvoltarea lor în cadrul societății.

De-a lungul timpului, drepturile omului au fost înțelese diferit în societăți diferite. Au existat drepturi doar pentru anumite categorii (bărbați, nobili, oameni bogați etc.), celelalte fiind discriminate.

Situațiile frecvente de încălcare a drepturilor omului în perioada celui de-al Doilea Război Mondial au generat nevoia adopției unui document care să stabilească niște reguli generale, care să fie respectate de toate națiunile.

Astfel, la 10 decembrie 1948, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite (ONU) a adoptat **Declarația universală a drepturilor omului**, cel mai important document referitor la drepturi și libertăți.

Declarația a fost ratificată de 58 de state membre ale Adunării Generale a ONU. Mai multe țări, precum URSS, țările din Europa de Est, Africa de Sud și Arabia Saudită s-au abținut la acel moment să adopte documentul.

Declarația promovează ideea că drepturile omului sunt *universale*, adică sunt valabile pentru toți oamenii, indiferent de rasă, etnie, gen, religie sau țara în care trăiesc.

Declarația a fost redactată având ca model alte documente:

- *Declarația drepturilor omului și cetățeanului din Franța* (1789);
- *Declarația de Independență a Statelor Unite* (1776).

2. Analizează imaginile, apoi discută în pereche. Prezintă în clasă răspunsurile la următoarele întrebări.

- La ce tip de drepturi fac referire imaginile?
- Care este opinia ta cu privire la respectarea/încălcarea acestor drepturi în școala ta? Dar în comunitate?
- Tu cum te poți implica pentru respectarea drepturilor tuturor persoanelor în școala și în comunitatea ta?

3. Participă, în grupul clasei, la crearea unui afiș care să promoveze drepturile omului menționate în *Declarația universală a drepturilor omului*.

- Reprezintă fiecare drept printr-un scurt text și un simbol desenat.
- Adaugă un mesaj pentru încurajarea respectării drepturilor omului.
- Expune afișul la loc vizibil în școală. Promovează conținutul său în timpul pauzelor.

Declarația universală a drepturilor omului prevede o serie de drepturi fundamentale, precum:

Drepturi civile și politice generale

- Drepturile la viață, cetățenie și proprietate
- Dreptul la egalitate în fața legii
- Dreptul de a vota și de a fi votat
- Dreptul de asociere
- Libertatea conștiinței, a gândirii și a exprimării

Drepturile popoarelor

- Dreptul la pace și dezvoltare
- Dreptul la identitate culturală

Drepturi economice, sociale și culturale

- Dreptul la muncă și la odihnă
- Dreptul la educație
- Dreptul la sănătate

Drepturile persoanelor vulnerabile

- Dreptul la protecție împotriva abuzurilor și agresiunilor
- Dreptul la sănătate și educație

🔍 Descoperă mai multe drepturi prevăzute în articolele *Declarației*, document disponibil la finalul manualului.

🔗 Asociază fiecărui drept o responsabilitate.

România a semnat *Declarația universală a drepturilor omului* la data de 14 decembrie 1955.

De asemenea, România este stat parte la o serie de documente care reglementează drepturile omului, precum *Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* (1994).

Mă inspir!

Nelson Mandela a fost primul președinte al Africii de Sud (1994–1999) ales prin vot universal. El a luptat pentru egalitatea între albi și populația de culoare, împotriva rasismului și a segregării.

Bana Alabed este o fetiță de origine siriană, militantă pentru dreptul la pace, recunoscută pentru postările sale pe Twitter în timpul asediului din localitatea Aleppo, Siria (2016).

Malala Yousafzai este o adolescentă de origine pakistaneză, care militează pentru dreptul la educație al tuturor copiilor.

Mă implic!

Anul acesta îți poți propune să te implici mai mult în rezolvarea unor probleme ale comunității. Poți începe prin a realiza, în grupul clasei, un inventar al drepturilor omului încălcate în comunitatea ta, oferind exemple concrete. Înmânați directorului școlii și reprezentanților Consiliului Local inventarul însoțit de propuneri concrete de remediere.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Cartea *Drepturile omului pe înțelesul copiilor de la 7 la 77 de ani* (2009), scrisă de Rama Yade

Cartea *Am nevoie de pace* (2017), scrisă de Bana Alabed, titlul original fiind *Dear World*

Filmul *Îmblânzitorul de vânt* (2019)

Documentul *Statutul Elevului*

Evenimentul *Ziua Internațională a Drepturilor Omului* – 10 decembrie

Ferdinand I, rege al României (1914–1927)

Emil Constantinescu, președinte al României (1996-2000)

Exersează cetățenia activă!

1. Pe baza informațiilor de la rubrica *Repere* și a imaginilor, rezolvă următoarele cerințe.

- Numește formele de guvernământ corespunzătoare celor două imagini.
- Numește două obiecte simbolice pentru puterea unui rege.
- Având în vedere modalitatea prin care cineva devine rege sau președinte, exprimă o părere cu privire la felul în care acest lucru influențează relația cu poporul.
- Compară, în pereche, cele două forme de guvernământ: monarhia și republica. Identifică cel puțin un avantaj și un dezavantaj pentru fiecare.

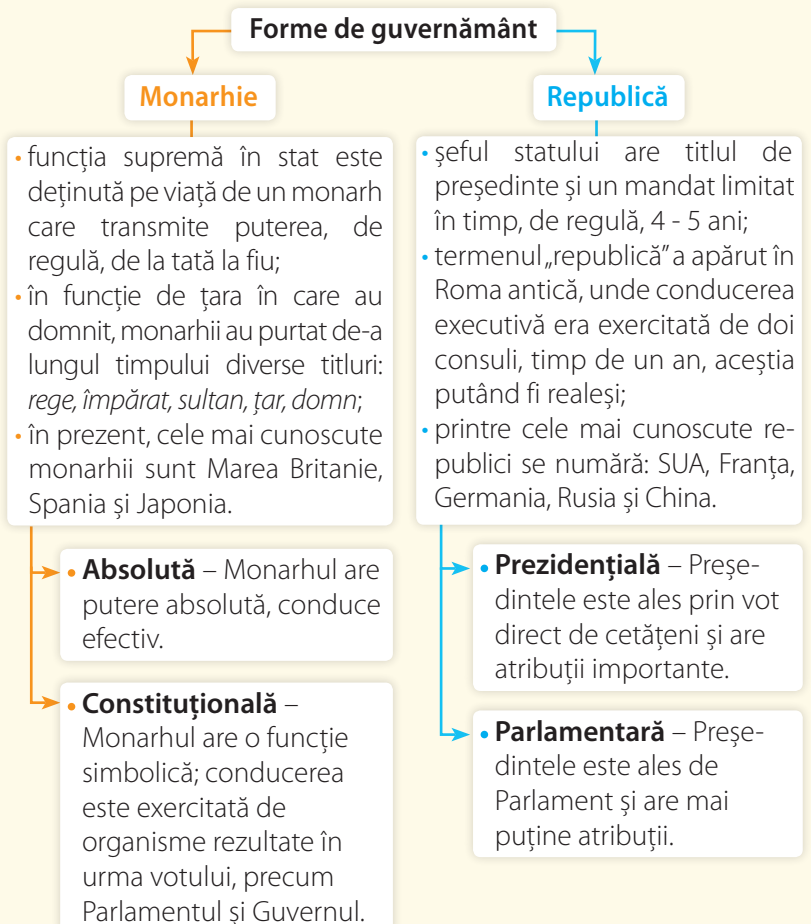
2. Informează-te on-line, apoi prezintă în clasă detalii despre istoria formelor de guvernământ din România. Între altele, precizează:

- numele primului rege al României;
- numele regelui sub domnia căruia a fost realizată Marea Unire de la 1918;
- data la care România a devenit republică.

Repere pentru cetățenie democratică

Fiecare stat are un regim politic și o formă proprie de guvernământ.

Forma de guvernământ se referă la modul de organizare a Puterii într-un stat, în principal, la modul în care este numit conducătorul statului.

3. Citește textul alăturat, apoi selectează răspunsul potrivit fiecărei afirmații.

a. Respectarea drepturilor omului este specifică regimurilor:

- autoritare;
- totalitare;
- democratice.

b. Regimul democratic se caracterizează prin:

- alegeri libere și pluripartidism;
- alegeri libere și unipartidism;
- respectarea drepturilor și represiune.

c. În regimul democratic, puterea este deținută de:

- o singură persoană;
- un singur partid;
- popor.

4. Discută, în pereche, apoi prezintă cel puțin două argumente din care să reiasă că *România este o republică semiprezidențială într-un regim democratic*.

5. Argumentează, într-un text de maximum o pagină, posibilitatea existenței unui regim democratic într-o monarhie și a unui regim totalitar într-o republică.

Regimul politic este un set de reguli de bază ale unei guvernări, care indică cine deține puterea, cum este împărțită aceasta, cine deține controlul și prin ce mijloace.

Regimurile politice diferă între ele atât prin organizarea puterii, cât și prin relația dintre cetățean și stat.

Nu există un regim politic perfect. În trecut, disputele pentru schimbarea regimului politic au provocat revoluții și războaie.

În epoca contemporană au fost experimentate trei tipuri de regim politic: democratic, autoritar și totalitar.

Regimul democratic	Regimul autoritar	Regimul totalitar
• Pluripartidism	• Conducerea autoritară a statului de către o singură forță	• Unipartidism
• Alegeri libere	• Inexistența alegerilor libere	• Inexistența alegerilor libere
• Separația puterilor	• Diminuarea rolului instituțiilor democratice	• Dictatura unui partid sau a unui om
• Respectarea drepturilor omului	• Limitarea drepturilor și libertăților	• Represiune, încălcarea drepturilor

Revoluția Română din decembrie 1989 a dus la schimbarea regimului politic totalitar (comunist) cu unul democratic. În prezent, România este o republică semiprezidențială, deoarece, deși președintele este ales prin vot liber exprimat de către cetățeni, totuși, puterea acestuia este limitată.

Mă inspir!

- Urmărește sau citește on-line discursul **Regelui Mihai** (fost suveran al României în perioadele 1927–1930 și 1940–1947) susținut în fața Parlamentului României la data de 25.10.2011.
- Vizionează on-line discursul lui **Charlie Chaplin** din filmul *Marele Dictator*. Scris în anul 1940, discursul este considerat unul dintre cele mai frumoase din istorie.

Mă implic!

La început de an școlar, participă la revizuirea *Regulamentului școlii*. Analizează în ce măsură articolele din *Regulament* respectă drepturile și libertățile elevilor. Propune eventuale modificări ale unor articole. După negocierea propunerilor în mod democratic în cadrul grupului de elevi, înmânează varianta finală reprezentantului clasei în Consiliul Școlar al Elevilor.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Filmul *Discursul regelui* (2010)

Cartea *Politica pe înțelesul copiilor* (2017), capitolele 1-2, de Alex Frith, Rosie Hore, Louie Stowell și Kellan Stover

Evenimentele Alegeri europarlamentare, parlamentare, prezidențiale și locale

Manualul digital. Fișa de lucru *Caracteristici ale regimurilor politice*

Fragmente ceramice pe care grecii antici își exprimau opțiunile politice

Tânăra care votează pentru prima dată, la împlinirea vârstei de 18 ani

Exersează cetățenia activă!

1. Având în vedere informațiile de la rubrica *Repere*, răspunde la următoarele întrebări.

- Cui aparține puterea, într-o democrație?
- Care este principala diferență dintre democrația ateniană și cea modernă?
- Ce categorii de reprezentanți ai cetățenilor cunoști în România?

2. Consideri că este mai bine ca deciziile importante la nivelul statului să fie luate de mai mulți oameni sau de mai puțini? Argumentează răspunsul tău.

3. Discută, în pereche, despre avantajele și dezavantajele celor două forme ale democrației: directă și reprezentativă.

- Prezentați concluziile, având în vedere cele mai puternice trei argumente în favoarea fiecărei forme a democrației.
- Realizați o statistică pe clasă cu privire la numărul și procentul elevilor care preferă democrația directă și pe cea reprezentativă.

Repere pentru cetățenie democratică

Democrația este regimul politic în care puterea aparține cetățenilor, aceasta fiind exercitată prin vot.

Sunt cunoscute două forme ale democrației:

1. Democrația directă. Primul regim democratic a luat naștere în orașul-stat Atena, din Grecia antică, în sec. V î.H. Puterea aparținea *demosului*, adică poporului, oamenilor simpli care își alegeau în mod direct conducătorii și votau legile. Era o democrație incompletă, deoarece femeile, sclavii și străinii nu aveau dreptul de a vota.

2. Democrația reprezentativă. A apărut în epoca modernă, deoarece era greu să aduni laolaltă toți cetățenii pentru a vota legile. Astfel, cetățenii își aleg reprezentanți independenți sau organizați în partide politice. În numele cetățenilor, aceștia votează legile obișnuite și, uneori, aleg conducătorii.

Prima mare democrație modernă a lumii a fost cea din Statele Unite ale Americii, însă și aici erau excluși de la vot, la început, sclavii, femeile și indienii. În zilele noastre, majoritatea statelor lumii au regimuri democratice, iar dreptul la vot este acordat indiferent de rasă, etnie, religie, stare socială sau gen.

Caracteristici ale statului democratic

- Cetățenii participă la conducerea statului, prin vot liber exprimat.
- Există pluripartidism.
- Puterea este împărțită între mai multe autorități distincte.
- Puterea reprezentanților este limitată prin lege.
- Sunt respectate drepturile și libertățile cetățenilor.
- Se pune în aplicare decizia majorității.

4. Continuă enunțul:

România este o democrație reprezentativă deoarece ...

5. Formulează enunțuri care să evidențieze caracteristici ale democrației, inspirate de imaginile următoare:

Cum funcționează democrația?

Cetățenii își aleg reprezentanții, într-o competiție numită **alegeri** sau **scrutin**.

În Parlament, reprezentanții dezbate problemele comunității, propun legi și persoane pentru ocuparea unor funcții importante.

Reprezentanții iau act de opinia publică și aduc argumente în favoarea unor decizii. Se sfătuiesc pentru a lua o decizie finală, precum votarea unei anumite legi.

Mass-media prezintă informații, opinii despre activitatea reprezentanților, organizează **dezbateri publice**. Astfel, se formează **opinia publică**.

Decizia finală poate ține cont de opinia publică; dacă nu, reprezentanții riscă să piardă următoarele alegeri.

Au loc noi alegeri. Dacă sunt mulțumiți de reprezentanți, cetățenii le pot încredința un nou **mandat**, puterea de a-i reprezenta, pentru o anumită perioadă de timp.

În România, primele alegeri democratice au avut loc în anul 1919. Acestea s-au desfășurat pe baza votului universal masculin. Alegerile din 1919 au fost, totodată, primele organizate după realizarea Marii Uniri (1918).

Mă inspir!

Corneliu Coposu (1914–1995) a fost om politic român, luptător pentru democrație și pentru drepturile omului. Pentru convingerile sale și pentru activitatea politică în spiritul democrației, a fost arestat de autoritățile comuniste din România și a efectuat 17 ani de închisoare, în condiții foarte grele. După

Revoluția din decembrie 1989, a contribuit la instaurarea democrației și la formarea unei culturi democratice în țara noastră.

Mă implic!

Școala ta este o societate democratică în miniatură. Participă, în grupul clasei, la decorarea școlii cu mesaje și simboluri ale democrației. Asigurați-vă că aceste mesaje sunt cunoscute și respectate de către elevi și profesori.

*Atenție!
Ești într-o școală
cu toleranță ZERO față de
încălcarea drepturilor
omului!*

*În această școală,
fiecare este liber
să își exprime opinia.*

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Filmul documentar *Atena – Adevărul despre democrație*

Cartea *A.B.C.-ul democrației*, (1993) scrisă de Jakub Karpinski

Evenimentul *Ziua Internațională a Democrației* – 15 septembrie

Manualul digital. *Citate celebre despre democrație*

Exersează cetățenia activă!

1. Asociază citatele următoare cu una dintre imaginile de mai sus.

a. „Diferența dintre o democrație și o dictatură este că în democrație mai întâi votezi și apoi primești niște legi; în dictatură nu-ți mai pierzi timpul votând.”

(Charles Bukovski, scriitor american de origine germană)

b. „Unde există opresiune și dictatură, interzicerea dreptului de a vorbi, ne pierdem demnitatea.”

(Asma Jahangir, luptătoare pentru drepturile omului în Pakistan)

c. „Când un guvern se teme de cetățeni, e democrație. Când cetățenii se tem de guvern, este dictatură.”

(Thomas Jefferson, filosof și politician, unul dintre părinții fondatori ai Statelor Unite ale Americii)

2. Pe baza datelor de la rubrica *Repere*, exprimă o opinie cu privire la tendința oamenilor de a încredința puterea unor dictatori, în perioade dificile.

- Este aceasta o soluție?
- Argumentează răspunsul dat.

Repere pentru cetățenie democratică

Regimurile autoritare și totalitare din epoca contemporană au fost inspirate de dictaturile antice.

Dictatura este un regim politic (autoritar sau totalitar) în care puterea este deținută de un conducător sau de un partid.

Termenul **dictator** provine din limba latină și înseamnă „cel care spune, care ordonă”.

În Roma antică, în perioada republicii (509–27 î.H.), unul dintre cei doi consuli putea fi proclamat dictator dacă statul se afla în pericol de război, invazie sau criză gravă. Dictatorii aveau **puteri nelimitate** pentru șase luni, timp în care puteau conduce mai eficient pe baza ordinilor verbale. Primul dictator celebru din istorie a fost Iulius Cezar; acesta a refuzat să renunțe la putere după șase luni și s-a proclamat dictator pe viață.

Regimuri totalitare în secolul al XX-lea

- Cele mai cunoscute au fost:
  - Regimul **comunist** din Uniunea Sovietică;
  - Regimul **fascist** din Italia;
  - Regimul **nazist** din Germania.
- S-au instalat ca urmare a problemelor sociale create de Primul Război Mondial (1914–1918) și de criza economică mondială (1929–1933).
- Regimul fascist din Italia și cel nazist din Germania au fost aduse la putere prin vot, în urma alegerilor; cetățenii au sperat că soluțiile radicale propuse de aceste partide și de liderii lor vor pune capăt crizei și vor satisface nevoile lor.
- În România, regimul comunist a fost instaurat în 1945, odată cu formarea guvernului condus de Petru Groza, controlat de comuniști.

3. Discută, în pereche, apoi completează caracteristicile regimului totalitar în schema dată.

4. Compară regimul totalitar cu cel autoritar, stabilind două asemănări și două diferențe.

5. În echipe de 3-4 elevi, realizați un chestionar cu zece întrebări pe care ați dori să le adresați oamenilor care au trăit într-un regim totalitar. Întrebările pot viza probleme precum: organizarea statului, drepturile omului, viața cotidiană, nivelul de trai etc.

a. Comparați chestionarele tuturor echipelor.

b. Selectați zece întrebări care apar cel mai des. Ele vor constitui chestionarul clasei.

c. Îl puteți folosi conform indicațiilor de la rubrica „Mă implic!”.

Caracteristici ale regimurilor totalitare

- Poporul pierde controlul asupra Puterii.
- Există partid unic, partidele de opoziție fiind desființate.
- Cetățenii pierd posibilitatea de a alege.
- Sunt practicate teroarea și persecuțiile împotriva opozanților.
- Sunt încălcate drepturile și libertățile oamenilor.
- Prin cenzură și propagandă, se instituie controlul asupra informațiilor.
- Oamenii nu mai pot comunica liber, nu mai pot circula liber.
- Activitățile economice sunt controlate.

Caracteristici ale regimurilor autoritare

- Spre deosebire de regimurile totalitare, care nu țin cont deloc de drepturile omului, regimurile autoritare restrâng doar drepturile politice, respectând, de regulă, alte drepturi (ex. dreptul la viață, la proprietate).
- Instituțiile democratice sunt păstrate în regimurile autoritare, dar li se diminuează rolul.
- În timp ce regimurile totalitare promovează anumite ideologii și urmăresc transformarea totală a societății, regimurile autoritare se limitează la deținerea puterii și controlul societății.

Regimurile totalitare din secolul al XX-lea au făcut milioane de victime în propriile țări și au declanșat al Doilea Război Mondial, prin politica agresivă dusă. Regimul comunist din URSS a înfometat și a ucis milioane de țărani care s-au opus colectivizării, iar cel nazist, din Germania, a supus exterminării milioane de evrei.

Mă inspir!

Zidul Berlinului a fost ridicat la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial pentru a separa orașul german în două părți, una ocupată de sovietici, alta de statele democratice occidentale,

precum: Marea Britanie, SUA și Franța. Zidul a despărțit, timp de 45 de ani,

nu doar două state diferite, ci și familii, rude, prieteni. Zidul a fost dărâmat, în cea mai mare parte, în decembrie 1989, însă porțiuni ale lui au fost păstrate și decorate ca amintire a trecutului.

Mă implic!

Aplică *chestionarul clasei* realizat la exercițiul 4 bunicilor sau altor persoane care au trăit în perioada regimului comunist în România.

Notați răspunsurile la toate întrebările. Scrieți pe un afiș acele

informații care se repetă la peste 50% dintre cei intervieuați.

Prezentați afișul în clasă. Discutați despre diferențele de percepție a regimului; deși au trăit în același regim, oamenii pot avea păreri diferite.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Filmul *Ferma animalelor* (1999) de John Stephenson

Cartea *Împăratul muștelor* (1954) de William Golding

Evenimentul *Ziua Națională de comemorare a Holocaustului* – 9 octombrie

Manualul digital. *Regimul comunist din România*

Pași către participare democratică

Alegeri pentru Consiliul Elevilor

Proiect

„Fiecare clasă își va alege reprezentantul în Consiliul Elevilor, o dată pe an, la începutul primului semestru. Votul este secret, iar elevii vor fi singurii responsabili de alegerea reprezentantului lor. Profesorii nu au drept de vot și nici nu le este permisă acestora influențarea deciziei elevilor.”

Statutul Elevului, art. 39 alin. (1)

De ce să organizați Alegeri pentru Consiliul Elevilor?

Convenția cu privire la drepturile copilului prevede, în articolele 12-15, drepturile copiilor la opinie, liberă exprimare, asociere și participare.

Conform *Statutului Elevului*, art. 40 alin. (1), (2), Consiliul Școlar al Elevilor este structură consultativă și reprezintă interesele elevilor din învățământul preuniversitar, la nivelul unității de învățământ. Prin Consiliul Școlar al Elevilor, elevii își exprimă opinia în legătură cu problemele care îi afectează în mod direct.

Consiliul Școlar al Elevilor, cunoscut și sub denumirea Consiliul Elevilor, reprezintă cadrul care oferă elevilor posibilitatea de a exercita practici și inițiative democratice, spiritul civic, toleranța față de diversitate, activitatea în echipă și înțelegerea interetică.

Așadar, la începutul anului școlar, elevii din fiecare clasă își aleg liderul care îi va reprezenta în Consiliul Școlar al Elevilor format din liderii tuturor claselor.

Participă și tu la proiectul **Pași către participare democratică – Alegeri pentru Consiliul Elevilor!**

I. Alegerea temei proiectului

Proiectul propus vizează organizarea alegerilor pentru liderul clasei care va fi reprezentantul tău și al colegilor tăi în Consiliul Elevilor. Aveți la dispoziție cinci săptămâni să organizați și să implementați acest proiect.

Decide în ce măsură vrei să te implici!

- ✓ Poți să fii „doar” susținător al unui candidat, în perioada campaniei electorale.
- ✓ Poți să candidezi la funcția de președinte al Consiliului Clasei cu propriul program.

Fie că ai decis să susții un candidat/o candidată, sau să candidezi tu însuși/însăși, este important să te implici în organizarea acestui eveniment.

Este recomandat să parcurgi, împreună cu ceilalți colegi, câțiva pași importanți pentru reușita proiectului. Pașii propuși în continuare sunt orientativi; ei pot fi adaptați contextului școlii și al comunității tale. De asemenea, acești pași pot fi urmați și în situația organizării unui alt tip de alegeri (reprezentanții clasei la un festival, o întâlnire pe o temă punctuală cu reprezentanții Consiliului Local etc.).

II. Elaborarea fișei de proiect

1. Stabilirea denumirii proiectului, alegerea unui logo potrivit și propunerea perioadei de desfășurare

2. Organizarea inițiatorilor proiectului

Poți și tu să faci parte din grupul de inițiativă care va deveni grupul de coordonare, format din 3–5 elevi, secondați de profesorul diriginte, profesorul consilier sau profesorul de *Educație socială*. Acest grup va avea rolul de a organiza evenimentul și de a asigura derularea etapelor proiectului.

3. Stabilirea beneficiarilor proiectului

Toți elevii clasei vor fi beneficiari pentru că:

- își vor exersa abilitățile de cetățeni responsabili care participă la vot;
- își vor dezvolta abilități de comunicare cu ceilalți și de lucru în echipă;
- vor dobândi experiență în organizarea de evenimente;
- vor învăța să susțină un candidat, să analizeze și să compare programele electorale propuse, să respecte și să aprecieze diversitatea;
- vor promova opiniile personale sau ale celor pe care îi reprezintă;
- prin intermediul reprezentantului ales, elevii vor avea acces la informațiile transmise și la deciziile luate în Consiliul Școlar al Elevilor.

4. Formularea scopului proiectului

Scopul acestui proiect este de a desemna reprezentantul clasei în Consiliul Școlar al Elevilor. Acest lucru va fi posibil prin organizarea unei campanii electorale prin intermediul căreia candidații își vor prezenta *programele electorale*, adică planurile pe care le vor pune în aplicare, după ce vor fi aleși.

5. Stabilirea activităților proiectului

Activitățile pot fi prezentate sub forma unui tabel sau grafic care să coreleze activitățile, termenele de realizare și responsabilii. *Exemplu:*

Activitatea	Termen	Responsabili
Derularea campaniei electorale	octombrie	Grupul de inițiativă Candidații

Prezentarea propriu-zisă a activităților se va face pe parcursul implementării proiectului.

6. Identificarea partenerilor proiectului

Pentru ca proiectul să se bucure de succes, este nevoie să apelați la sprijinul unor parteneri, precum:

- un profesor care să vă îndrume;
- un părinte imparțial care să supervizeze votul etc.

7. Definirea produselor activității și a elementelor de vizibilitate

Pe parcursul derulării campaniei vor fi realizate:

- afișul de promovare a proiectului care, împreună cu logoul propus, vor fi și elemente de vizibilitate;
- pliantele de prezentare a programelor electorale propuse de candidați;
- buletinele de vot.

8. Stabilirea criteriilor de evaluare a proiectului

Scopul proiectului va fi realizat dacă la finalul acestuia se vor constata următoarele:

- elevii s-au implicat în derularea proiectului, îndeplinindu-și rolurile asumate;
- campania s-a derulat în condiții de competiție loială, în care candidații s-au respectat reciproc și au fost respectați de către votanți;
- procesul de vot s-a derulat în mod democratic;
- prezența la vot a fost foarte mare, preferabil 100%.

III. Derularea proiectului

Săptămâna 1

1. Grupul de inițiativă organizează, anunță proiectul și perioada de derulare.

Săptămâna 2

2. Candidații se înscriu în cursa electorală.

Înscrierea se poate face prin autopropunere sau prin propuneri venite din rândul elevilor.

Conform art. 33 alin. (2) din *Statutul Elevului*, fiecare elev are dreptul de a alege și de a fi ales ca reprezentant al elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar. Este interzisă limitarea sau restrângerea dreptului de a alege sau de a fi ales, indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, statut socio-economic, convingeri sociale sau politice, sex, orientare sexuală, vârstă, dizabilitate, boală, apartenență la un grup defavorizat, medie generală, medie la purtare, situație școlară, precum și orice alt criteriu discriminatoriu.

Este important ca elevii care se înscriu în cursă să înțeleagă rolul reprezentantului clasei:

- să comunice cu ușurință cu ceilalți colegi și cu profesorii;
- să susțină punctele de vedere ale celor pe care îi reprezintă;
- să fie deschis(ă), tolerant(ă), creativ(ă), imparțial(ă), informat(ă), responsabil(ă);
- să aibă spirit de inițiativă și să respecte termenele.

3. Fiecare candidat, împreună cu grupul de susținători, redactează programul electoral și alege un logo inspirat.

Este important ca programul electoral să fie alcătuit în echipă, în urma consultării colegilor cu privire la așteptările și nevoile lor.

De aceea, dacă decizi să candidezi, trebuie să stai de vorbă cu cât mai mulți colegi, să aduni idei, propuneri, măsuri. Dacă faci asta, îți vei asigura și susținerea lor. „Programul tău” va deveni „programul nostru”!

Săptămânile 3-4

4. Candidații și susținătorii popularizează programul electoral prin discuții cu toți colegii, lipirea de afișe în sala de clasă, întâlnirea în cercuri mai largi de susținători în pauze, prin intermediul rețelelor de socializare etc.

5. Candidații prezintă discursurile urmate de dezbateri desfășurate după reguli bine stabilite. Momentul-cheie al campaniei, când poți atrage cele mai multe voturi, poate fi cel al susținerii discursului final în fața clasei. Un discurs foarte bun este concis, clar, coerent, emoționant, realist, motivațional și durează maximum trei minute. Discursul trebuie să te reprezinte. Pentru a redacta un discurs bun, este important să lucrezi în echipă cu principalii tăi susținători.

Amintește-ți, cu ajutorul fișei din manualul digital, ce ai învățat despre susținerea unui discurs persuasiv la *Educație socială*, în clasa a cincea. Parcurge următoarele etape.

- Alege un mesaj sugestiv.
- Elaborează planul discursului.
- Adună și organizează informațiile.
- Scrie o primă variantă a discursului.
- Verifică dacă ideile sunt clare, exprimarea este corectă și argumentele sunt convingătoare.
- Rescrie textul într-o nouă variantă, mai bună.
- Exersează în fața oglinzii, apoi a principalilor susținători. Corectează-te cu ajutorul celorlalți.
- Susține discursul în fața clasei. Privește în ochii audiența, folosind limbajul verbal și nonverbal adecvat.
- Răspunde întrebărilor votanților.
- Bucură-te de aplauze!

Săptămâna 5

6. În ziua alegerilor, toți elevii clasei participă la procesul democratic de votare. Fiecare elev va selecta de pe buletinul de vot numele candidatului pe care îl consideră potrivit. Toate buletinele de vot vor fi puse într-o urnă.

Nu uita! Este posibil ca prietena ta cea mai bună sau amicul tău să nu fie și cea mai bună reprezentantă/cel mai bun reprezentant al clasei! Gândește nepărtinitor! Nu te lăsa influențat(ă)!

7. Grupul de coordonare numără voturile obținute de fiecare candidat. Câștigă candidatul care a obținut cele mai multe voturi. Se verifică corectitudinea numărării voturilor, se validează rezultatele și se desemnează câștigătorul.

Bucură-te de succes!
Nu uita să-ți îndeplinești promisiunile!

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

1. Evaluează gradul de reușită și posibilitățile de îmbunătățire a unei asemenea activități.

Sub coordonarea profesorului, analizează, în grupul clasei, gradul de realizare a criteriilor de evaluare a proiectului, incluse în *Fișa proiectului*. Stabilește ce s-a realizat, ce nu a funcționat, ce trebuie îmbunătățit. Evaluează contribuția ta la reușita proiectului.

2. Diseminează experiența din proiect într-un articol al revistei școlii, al ziarului local, on-line sau la postul local de televiziune. Promovează în comunitate mesaje despre importanța participării democratice la vot.

3. Realizează Jurnalul proiectului.

Notează în *Jurnal* aspecte legate de:

- cum te-ai simțit;
- ce activitate ți s-a părut cea mai interesantă;
- care este mesajul care te-a impresionat;
- cu cine ai colaborat cel mai bine;
- ce ai învățat;
- ce vei aplica în viața ta;
- ce mesaj democratic vei transmite mai departe.

4. Completează Portofoliul personal.

Adaugă în *Portofoliul personal*:

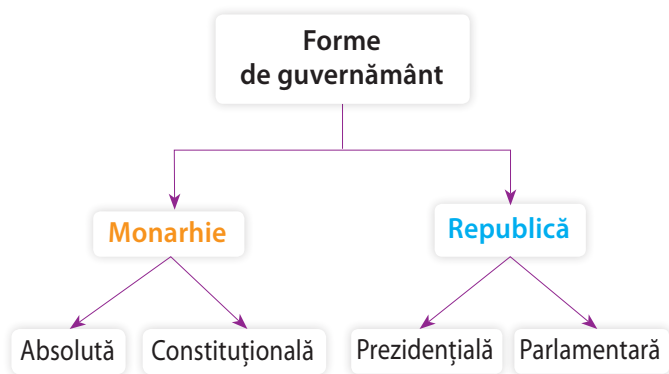
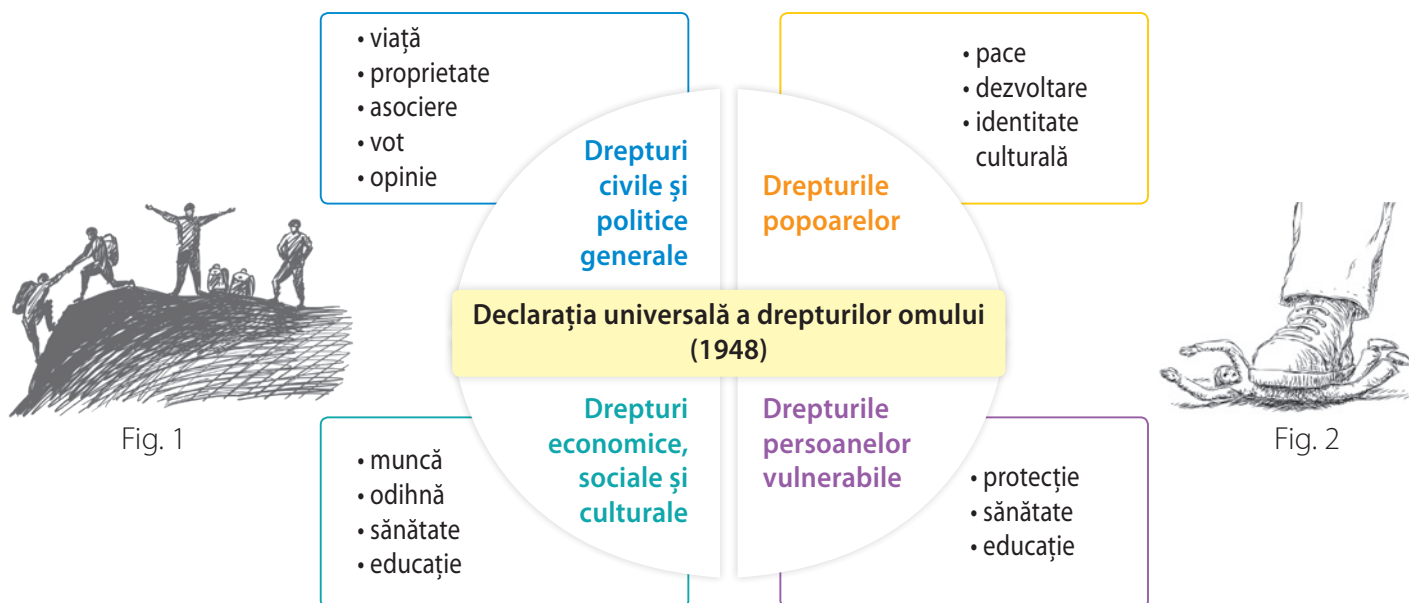
- fișa proiectului;
- produsele realizate în proiect (pliante, flaiere);
- fotografii;
- fișa de *Jurnal*.

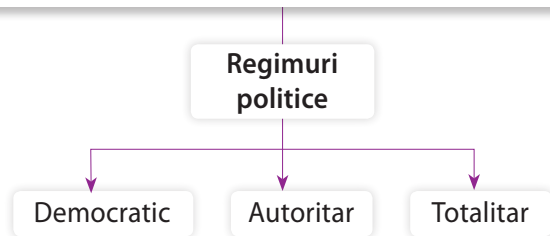
Drepturile omului. Forme de guvernământ și regimuri politice

Sinteză

1. Pe baza schemelor următoare, amintește-ți despre modul în care s-au respectat drepturile omului de-a lungul timpului, în diverse forme de guvernământ și regimuri politice.

Care este opinia ta cu privire la respectarea drepturilor omului în cele trei tipuri de regimuri politice?

2. Asociază fiecare dintre cele două imagini (fig. 1, 2) următoarelor aspecte:

- respectarea/încălcarea drepturilor omului;
- tipul de regim politic.

3. Completează schemele cu:

- exemple de drepturi ale omului evidențiate în *Declarația universală a drepturilor omului*;
- cel puțin două caracteristici ale fiecărei forme de guvernământ și ale fiecărui tip de regim politic;
- exemple de țări democratice.

4. Răspunde la întrebarea menționată în schema referitoare la regimurile politice.

5. Participă la realizarea unui poster despre o persoană care a luptat sau luptă pentru drepturile omului. Posterul va conține:

- o scurtă biografie a persoanei;
- acțiunile ce o definesc ca pe o persoană care luptă pentru drepturile omului;
- un gând de mulțumire pe care ai dori să i-l transmiți prin intermediul unei rețele de socializare;
- o fotografie sau o ilustrație adecvată.

Evaluare

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. *Selectează A, dacă afirmația este adevărată, și F, dacă afirmația este falsă.*

- I. *Declarația universală a drepturilor omului a fost adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite. A / F*
- II. *Monarhia poate fi constituțională sau absolută. A / F*
- III. *Primul regim democratic a apărut în Roma antică. A / F*
- IV. *Conducătorul unei republici se numește președinte. A / F*

2. Asociază fiecărei afirmații din coloana **A** un tip de regim politic din coloana **B**. *Completează, pe caiet, cadranul alăturat cu denumirea regimului politic corespunzător fiecărei afirmații.*

A. Caracteristici ale regimurilor politice	B. Tip de regim politic	
I. O singură persoană ia decizii.	democratic	totalitar
II. Drepturile și libertățile sunt limitate.	autoritar	democratic
III. Alegerile sunt libere.	totalitar	democratic
IV. Există dictatura unui singur partid.	democratic	totalitar

3. Privește imaginea alăturată, apoi rezolvă cerințele.

- I. *Menționează un drept al omului a cărui încălcare este sugerată în imagine.*
- II. *Numește un regim politic în cadrul căruia acest drept este încălcat.*
- III. *Precizează două consecințe posibile ale încălcării acestui drept.*

4. Realizează un eseu de cel mult o pagină, intitulat *Regimul politic în care vreau să trăiesc*, pornind de la caracteristicile diferitelor regimuri politice. Pentru aceasta, vei avea în vedere:

- I. *numirea a două tipuri de regimuri politice cunoscute și exprimarea opțiunii pentru unul dintre ele;*
- II. *menționarea a trei argumente în favoarea regimului politic ales;*
- III. *evidențierea unei caracteristici a regimului ales, pe care o consideri cea mai importantă.*

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

a.	b.
c.	d.

Total ex. 3: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 1,00 punct

Total ex. 4: 3 puncte

- I. – 1,00 punct
- II. – 1,50 puncte
- III. – 0,50 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

2. Constituția României. Principii și instituții democratice

Explorează noi concepte!

- Constituție
- Parlament
- Guvern
- Președinte
- pluralism
- partide politice
- separarea puterilor în stat
- instanțe de judecată

Vreau ca instituțiile statului să îmi reprezinte interesele mele ca cetățean!

Participă la proiectul:

Implică-te!

Indică direcția în comunitate!

Propune sau identifică o problemă de politică publică din comunitatea ta precum și soluții pentru rezolvarea acesteia.

Descoperă la paginile 42-45 cum te poți implica în acest proiect.

Exersează cetățenia activă!

- ✓ Vei cunoaște autoritățile statului român.
- ✓ Vei înțelege relațiile dintre autorități.
- ✓ Vei fi un cetățean informat și implicat.

Q
U
I
Z

Palatul Parlamentului este locul în care vocea liberă a românilor câștigată în urma Revoluției din 1989 se face auzită prin reprezentanții aleși.

Palatul Parlamentului este:

- cea mai înaltă clădire din lume.
- a doua cea mai mare clădire administrativă din lume.
- cea mai înaltă clădire din Europa.

Constituția sau **legea fundamentală** reglementează aspecte referitoare la:

- forma de guvernământ
- organizarea și atribuțiile puterilor în stat
- drepturile fundamentale ale cetățenilor.

Exersează cetățenia activă!

1. Citește, compară cele trei texte, apoi răspunde la întrebări:

- a. „Constituția Republicii Populare Române poate fi modificată numai prin lege votată de Marea Adunare Națională” (Constituția României din 1952).
- b. „Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.” (Constituția României revizuită în 2003).
- c. „Constituția de față nu poate fi revizuită în total sau în parte decât din inițiativa Regelui, cu consultarea prealabilă a Corpurilor legiuitoare” (Constituția României din 1938).
- Care este tema comună celor trei texte?
  - Ce text de lege consideri că este elaborat într-un stat democratic? Prezintă elementele care te-au ajutat în alegerea răspunsului.

Repere pentru cetățenie democratică

România este statul în care autoritățile publice se întemeiază pe voința poporului, exprimată direct sau prin reprezentanți aleși. Cu alte cuvinte, este statul întemeiat pe principii democratice.

Orice stat democratic funcționează în baza unei constituții. *Constituția* este legea fundamentală a statului.

România a avut de-a lungul timpului mai multe constituții adoptate în anii 1866, 1923, 1938, 1948, 1952, 1965. Actuala Constituție a României a fost elaborată în anul 1991, de Adunarea Constituantă, alcătuită democratic prin alegeri generale, fiind ulterior supusă unui referendum național. Ea a fost revizuită în forma actuală în anul 2003.

Constituția României este alcătuită din 156 de articole, organizate în 8 titluri:

- Titlul I.** Principii generale
- Titlul II.** Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale
- Titlul III.** Autoritățile publice
- Titlul IV.** Economia și finanțele publice
- Titlul V.** Curtea Constituțională
- Titlul VI.** Integrarea euroatlantică
- Titlul VII.** Revizuirea Constituției
- Titlul VIII.** Dispoziții finale și tranzitorii

- Ce forme de guvernământ corespund celor trei *constituții*?
- Asociază cele trei texte cu perioadele istorice în care au fost elaborate și prezintă concluziile în clasă.

2. Scrie, pe caiet, patru drepturi ce nu ar trebui să lipsească din nicio constituție din lume.

a. Compară cu ceea ce a scris colega/colegul de bancă, apoi cu ceea ce au scris ceilalți colegi.

b. Dacă sunt diferențe mari, alcătuiți, în grup, o listă comună.

c. Citește drepturile menționate în *Titlul II al Constituției României*, text disponibil în manualul digital.

d. Stabilește în ce măsură drepturile identificate în clasă sunt aceleași cu cele menționate în *Constituție*.

3. Identifică, în pereche, în Constituția României, articole care promovează în cuprinsul lor o parte dintre valorile și/sau principiile constituționale menționate în rubrica alăturată.

4. Explică, într-un eseu de cel mult 15 rânduri, ce înțelegi prin expresia *supremația Constituției*. Vei avea în vedere definirea termenilor, relația dintre aceștia și rolul suprem al *Constituției* în societate.

Toate legile elaborate și adoptate în România trebuie să fie în acord cu prevederile constituționale. În caz contrar, legile care încalcă *Constituția* sunt *neconstituționale*. Atât principiile constituționale, cât și valorile fundamentale promovate de Constituția României reglementează diferite aspecte ale societății: accesul la educație, la sănătate, sistemul electoral, cetățenia etc.

Principii promovate de Constituția României

- Separația puterilor în stat;
- Pluralismul politic și dreptul de asociere al cetățenilor;
- Egalitatea în drepturi și îndatoriri ale tuturor cetățenilor;
- Accesul liber la justiție;
- Prezumția de nevinovăție.

Valori promovate de Constituția României

 Asociază fiecărei imagini una sau mai multe dintre valorile constituționale. Argumentează alegerile tale.

Libertatea

Egalitatea

Dreptatea

Proprietatea

Demnitatea

Toleranța

Mă inspir!

Revoluția din decembrie 1989 a fost evenimentul crucial din istoria poporului român care a determinat adoptarea unei constituții democratice. România marchează anual, în 8 decembrie, *Ziua Constituției României*, aceasta fiind data la care a avut loc referendumul național pentru adoptarea Constituției din 1991.

Mă implic!

Participă la organizarea în școala sau comunitatea ta a unei sărbători inspirate de una dintre valorile promovate de Constituția României, precum *Ziua Toleranței*.

Găsește împreună cu ceilalți colegi o denumire potrivită. Repartizați adecvat sarcinile în cadrul grupului de inițiativă, în funcție de abilitățile fiecăruia.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Vizită. Caută imagini și informații în mediul on-line sau vizitează *Piața Constituției* și află detalii despre semnificația numelui acestei piețe.

Manualul digital. Descoperă un scurt istoric al constituționalismului în România. Ce crezi că i-a determinat pe oameni să adopte o constituție?

Principiile statului democratic

Principiul pluralismului: dreptul de asociere și partidele politice Principiul separației puterilor în stat

„Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.” *Constituția României, art. 8, alin. (1)*

„Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.” *Constituția României, art. 40, alin. (1)*

„Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.” *Constituția României, art. 40, alin. (4)*

„Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească.” *Constituția României, art. 1, alin. (4)*

Exersează cetățenia activă!

1. Citește fragmentele din *Constituția României*, observă imaginea, apoi răspunde la următoarele cerințe:

- Asociază imaginea cu trei expresii/cuvinte din articolele date.
- Cărui tip de regim politic îi corespunde prevederea *Cetățenii se pot asocia liber*? Cunoști perioade din istoria României în care nu exista o asemenea libertate?
- Explică, oferind două argumente, interzicerea asociațiilor cu caracter secret.

2. Află din articolul 40 alin. (3) al *Constituției României*, cui îi este interzis să facă parte dintr-un partid politic.

3. Lucrează în pereche, pentru a stabili cel puțin trei avantaje și trei dezavantaje ale pluripartidismului. Pentru aceasta, ai în vedere aspecte precum: libertatea votului, libertatea de expresie, resursele necesare sau alte aspecte.

4. Menționează denumirea prescurtată și/sau integrală a cât mai multor partide politice existente în România. Analizează logourile partidelor și spune ce semnifică aceste simboluri.

Repere pentru cetățenie democratică

La baza funcționării statului democratic stau mai multe principii. Două dintre aceste principii sunt:

1. Principiul pluralismului

- Pluralismul** este o caracteristică a statului democratic care are în vedere existența mai multor forme de asociere.
- Dreptul de asociere** este un drept fundamental, recunoscut fiecărui individ care îi permite acestuia să se organizeze alături de alte persoane în:

partide politice

sindicate

patronate

alte forme de asociere: uniuni, ligi, alianțe, fronturi, mișcări, forumuri

Formele de asociere:

- apar ca urmare a necesității oamenilor de a realiza ceva împreună sau de a se apăra;
  - au drept scop participarea la viața politică, socială, științifică, culturală, religioasă, sportivă a societății sau de a realiza o serie de scopuri legitime comune;
  - se situează între indivizi și stat, în vederea limitării puterii guvernanților și pentru buna funcționare a democrației;
  - se bucură de egalitate de tratament din partea statului, neexistând grupuri privilegiate.
- Pluripartidismul:**
- este garantat prin *Constituție*, reprezentând coexistența mai multor partide politice într-un stat;
  - este o condiție necesară, dar nu suficientă a democrației.

5. Consultă *Legea partidelor politice*, disponibilă în manualul digital, pentru a stabili:

- a. care este scopul partidelor politice;
- b. cine poate/nu poate face parte dintr-un partid politic;
- c. ce simboluri/semne permanente proprii trebuie să aibă un partid politic.

6. Ce sugerează caricatura de mai jos? Consideri că oamenii își schimbă comportamentul atunci când urmăresc să câștige puterea? Argumentează răspunsul tău.

7. Exprimă-ți acordul sau dezacordul cu privire la următoarele afirmații, oferind cel puțin trei argumente:

a. Toate partidele sunt la fel; au doar interese proprii. Nu merită încrederea noastră! Mai bine un singur partid, dar bun!

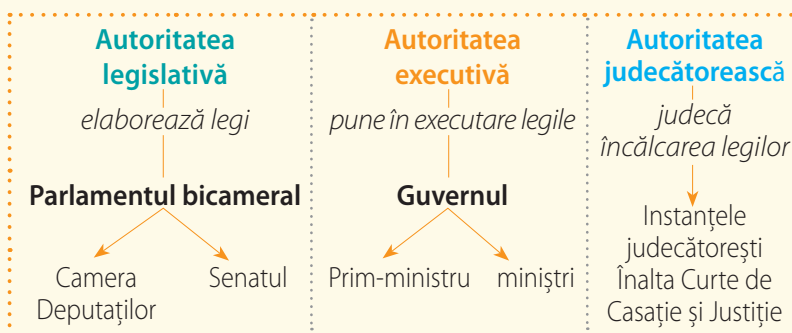
b. Nu există libertate dacă toată puterea aparține aceluiași partid.

Partidele politice:

- se înființează și acționează în baza *Legii partidelor politice nr. 14/2003*, republicată, cu scopul declarat de a influența, a obține și a exercita puterea;
- promovează o convingere (doctrină) care arată orientarea politică de bază a partidului, precum: conservatoare, liberală, social-democrată etc.;
- au un *statut* și întocmesc un *program politic* propriu care prevede propuneri de rezolvare a problemelor din societate;
- se înscriu în cursele electorale, propunând candidați pentru diverse funcții; pot realiza alianțe sau coaliții electorale;
- contribuie decisiv la formarea guvernului și a autorităților publice, dacă au primit cele mai multe voturi în alegerile electorale; în caz contrar, trec în opoziție, criticând deciziile celor aflați la guvernare, propunând alternative la programul acestora și urmărind să câștige viitoarele alegeri.

2. Principiul separației puterilor în stat

Principiul separației puterilor în stat constă în împărțirea puterii între mai multe autorități. Acestea nu sunt organizate ierarhic, fiecare având responsabilități distincte și independente. Ele colaborează și se controlează reciproc pentru buna funcționare a statului democratic.

🔍 Descoperă în lecțiile următoare cum funcționează fiecare dintre cele trei puteri și modul în care acestea colaborează și se controlează reciproc, altfel spus funcționarea principiului separației puterilor.

Mă inspir!

Montesquieu a fost un filosof francez care a enunțat în cartea sa *Spiritul legilor* (1748), principiul separării puterilor statului. El consideră că cele trei puteri, pe care le numește legiuitoare, executivă și judecătorească, trebuie să fie separate și independente.

Mă implic!

Participă la înființarea unui club cu caracter cultural, ecologic sau sportiv în școala ta. Alege un nume sugestiv. Stabilește scopul, modalitățile de înscriere, tipuri de activități, reguli etc. Practică voluntariatul!

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Manualul digital. Partidul animalelor reprezintă drepturile animalelor în parlamentele unor țări precum: Olanda, Canada, Taiwan, Cipru, Australia etc. Află care sunt obiectivele unor asemenea partide și ce valori promovează ele.

„Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării”

(Constituția României, art. 61, alin. 1)

Exersează cetățenia activă!

1. Analizează imaginile de mai sus, apoi discută în grupul clasei următoarele aspecte:

- Ce reprezintă fiecare imagine?
- Cine lucrează în această instituție?
- Care este activitatea principală a persoanelor din a doua imagine?

2. Ședințele Parlamentului sunt publice, însă cele două camere pot stabili ca anumite ședințe să fie secrete. Ce temă ar putea dezbate parlamentarii cu ușile închise? Argumentează răspunsul tău.

3. Consideri că mass-media ar trebui să fie prezentă și la ședințele cu caracter secret ale Parlamentului? De ce?

4. Ce sugerează caricatura de mai jos? Discută cu colegul/colega de bancă și prezentați părerea voastră, întregii clase.

Repere pentru cetățenie democratică

Parlamentul este autoritatea legislativă a statului român, având ca principală atribuție adoptarea legilor cu caracter obligatoriu pentru toți cetățenii.

Parlamentul României este bicameral, fiind format din două camere:

 CAMERA DEPUTAȚILOR http://www.cdep.ro/	 SENATUL http://www.senat.ro/
---	--

Membrii Parlamentului se numesc parlamentari.

Deputați

Senatori

Parlamentarii sunt aleși de cetățeni prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani.

Parlamentarii reprezintă interesele cetățenilor.

Cele două camere ale Parlamentului lucrează, de regulă, în ședințe separate. Se întâlnesc în ședințe comune în anumite situații, prevăzute de *Constituție*, pentru:

- primirea mesajului Președintelui României;
- aprobarea bugetului de stat;
- investirea unui nou Guvern.

Deputații și senatorii se întrunesc în două *sesiuni ordinare* pe an (februarie-iunie și septembrie-decembrie). În situații excepționale, se pot întâlni și în *sesiuni extraordinare* pentru soluționarea unor probleme urgente.

5. Analizează logourile celor două camere ale Parlamentului.

a. Prin ce se aseamănă?

b. Prin ce se diferențiază?

c. Propune un logo al clasei, al școlii sau al localității tale, dacă nu există unul deja cunoscut.

6. Citește expresia din limba latină.

Nemo censetur ignorare legem.

Încearcă să o traduci în limba română cu ajutorul profesorului de limba latină sau folosind dicționarul. Discută în clasă, pornind de la următoarele aspecte:

a. Legile cuprind doar drepturi sau și obligații? Argumentează.

b. Numește două moduri prin care putem afla conținutul unei legi.

c. Prezintă succint trei domenii care pot fi reglementate prin lege.

d. Încearcă să traduci expresia de mai sus într-o altă limbă cunoscută de tine.

6. Participă la realizarea unui poster în grup, pe baza expresiei de mai sus. Aveți în vedere ca posterul să promoveze ideea că necunoașterea legii nu poate fi invocată ca scuză. Prezentați posterul în clasă.

Legile cuprind norme stabilite de stat și au un caracter obligatoriu atât pentru indivizi, ca persoane fizice, cât și pentru entitățile juridice.

Legile sunt adoptate de Parlament și sunt clasificate de *Constituția României*, astfel:

Legi constituționale

– cuprind reglementări privind modificarea *Constituției*.

Legi organice

– reglementează domeniile de importanță majoră pentru stat, precum: organizarea generală a învățământului, cetățenia română, sistemul electoral, infracțiuni și pedepse, regimul juridic al proprietății și moștenirii, regimul stării de asediu, de urgență, de mobilizare a forțelor armate etc.

Legi ordinare

– sunt legi obișnuite ce reglementează orice domenii care nu țin de legile organice sau de legile constituționale, cum ar fi: *Codul Civil*, *Codul Penal* etc.

După adoptarea lor, legile se publică în *Monitorul Oficial* al României și intră în vigoare la o dată prevăzută în cuprinsul legii. Din acel moment, legile devin obligatorii și trebuie respectate.

Legile elaborate de Parlament sunt puse în executare de către autoritatea executivă, reprezentată de Guvern. Legile nu sunt valabile pentru totdeauna. *Abrogarea* este modalitatea prin care o lege iese din vigoare, nu mai este valabilă, dacă contextul în care a fost elaborată nu mai există.

Mă inspir!

Codul lui Hammurabi este cea mai veche culegere de legi descoperită până acum. A fost scris probabil în jurul anului 1760 î.H., în timpul regelui babilonian Hammurabi.

Mă implic!

Trimite o scrisoare sau un e-mail senatorului sau deputatului din circumscripția ta electorală, în care îi semnalezi o situație, o problemă sau o nevoie a comunității din care faci parte. Respectă structura unei scrisori, folosind un limbaj adecvat.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Vizită. Participă la ședințele Parlamentului României sau urmărește în direct o transmisiune TV. Vei avea ocazia să întâlnești/urmărești deputații și senatorii din circumscripția ta electorală și să afli cum se desfășoară o ședință în plen.

„Guvernul ... asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice.”

Constituția României, art. 102, alin. (1)

„Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea unei funcții de reprezentare profesională salarizate în cadrul organizațiilor cu scop comercial.”

Constituția României, art. 105, alin. (1)

Exersează cetățenia activă!

1. Observă imaginea, apoi discută în grupul clasei.

- Ce instituție este reprezentată în imagine?
- Cine lucrează în această instituție?
- Ce rol are autoritatea statului reprezentată în imagine? Completează lista atribuțiilor menționate în schema alăturată, pe baza consultării *Titlului III din Constituție*, disponibil în manualul digital.

2. Analizează fragmentul din art. 105, alin. (1) din *Constituție*, enunțat mai sus, apoi răspunde solicitărilor.

- De ce crezi că le este interzis membrilor Guvernului să fie manageri remunerați într-o societate comercială?
- Găsește sinonime pentru următoarele cuvinte:

incompatibilitate

exercitare

remunerație

3. Din anul 1989 până în prezent, funcția de prim-ministru al României a fost deținută de 15 persoane. Cum apreciezi acest număr? Discută în pereche și prezintă concluziile în clasă.

Repere pentru cetățenie democratică

Guvernul reprezintă autoritatea executivă.

Adoptă hotărâri pentru organizarea executării legilor și ordonanțe.	Elaborează anual proiectul bugetului de stat pe care îl supune aprobării Parlamentului.
Printre atribuțiile Guvernului se enumeră:	
Poate propune revizuirea Constituției.	Organizează alegeri, în termen de 3 luni, pentru un nou președinte, atunci când funcția acestuia a devenit vacantă.

Guvernul este alcătuit din:

• Prim-ministru:

- conduce Guvernul;
- este desemnat de Președintele României, în urma consultării cu partidul care a obținut cele mai multe voturi parlamentare;
- este investit de Parlament împreună cu lista de miniștri și programul de guvernare.

• Miniștri și alți membri precum secretari de stat, stabiliți prin lege:

- sunt numiți din rândul partidului sau coaliției care formează majoritatea din Parlament.

Fiind un rezultat al majorității parlamentare, Guvernul răspunde pentru întreaga sa activitate numai în fața Parlamentului, care în anumite situații poate retrage încrederea acordată executivului printr-o *moțiune de cenzură*.

🔍 Descoperă în dicționarul de la finalul manualului sensul expresiei *moțiune de cenzură*.

4. Imaginează-ți că ești membru/membră a Consiliului Local al orașului/comunei în care trăiești. Trebuie să decizi, împreună cu ceilalți consilieri, cheltuirea banilor din bugetul local pentru următorul an.

- Participă la un joc de rol în grup, în care să stabiliți domeniile de activitate care ar trebui să primească cei mai mulți bani.
- Prezintă rezultatul discuțiilor în clasă.

5. Consultă manualul digital și menționează cel puțin trei atribuții ale unui primar.

6. Consultând *Constituția*, prezintă:

- ce condiții ar trebui să îndeplinească o persoană pentru a putea candida la funcția de președinte;
- care este modalitatea prin care Președintele României poate fi demis din funcție.

7. Realizează, în grup, portretul-robot al unui *super-președinte*, așa cum ți-ar plăcea ție să fie, în condițiile respectării *Constituției* și atribuțiilor ce îi revin.

8. Realizează un eseu de cel mult o pagină, în care să prezinți relația dintre autoritatea legislativă și cea executivă. Ai în vedere modul în care acestea colaborează și se controlează reciproc.

Mă inspir!

Florică Bagdasar a fost prima femeie ministru al sănătății din România, în perioada 1946 – 1948. A fost medic psihiatru, specialitatea igiena mintală. A făcut multe studii și a elaborat cărți pentru copii, cu scopul de a-i face pe aceștia să învețe cu plăcere.

Mă implic!

Descoperă în mediul on-line informații despre țări în care există ministere cu denumiri neașteptate, precum: *Ministerul Toleranței*, *Ministerul Viitorului* etc. Care crezi că sunt prioritățile acestor ministere? Propune și tu înființarea unui minister care să întâmpine nevoile generației din care faci parte. Stabilește prioritățile acestuia.

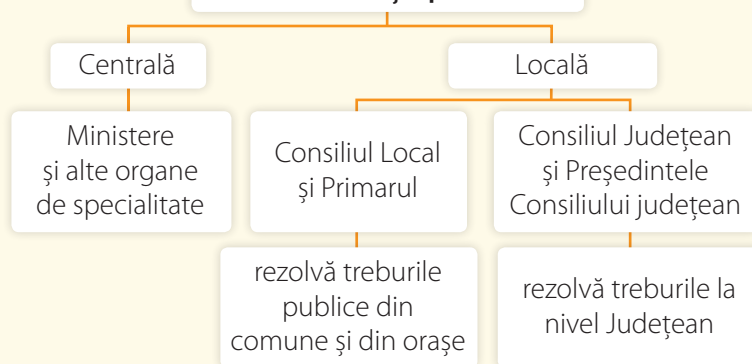
Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Vizită. Muzeul Cotroceni este reședința din România cu cea mai îndelungată folosință, de la sfârșitul secolului al XVII-lea până în prezent.

Cărți. Descoperă, în librării, biblioteci sau on-line, cărți scrise de președinți ai României sau din lume.

Administrația publică

Autoritățile publice locale:

- funcționează pe baza principiului autonomiei locale; prin urmare nu se află într-un raport de subordonare față de vreo autoritate centrală.
- sunt alese de cetățenii cu drept de vot pentru un mandat de 4 ani. La nivelul fiecărui județ și al Municipiului București, Guvernul numește un *prefect* care asigură punerea în aplicare a legilor.

Președintele României:

- este ales de către popor prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru maximum două mandate de câte 5 ani;
- pe durata mandatului, nu poate deține nicio altă funcție publică sau privată și nu poate fi membru al unui partid politic;
- se bucură de imunitate în timpul exercitării mandatului, însă poate fi suspendat din funcție, de către Parlament, în cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile *Constituției*:
- are mai multe responsabilități, printre care:
  - reprezintă statul român, atât în relațiile interne, cât și externe;
  - este garantul independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării;
  - veghează la respectarea *Constituției*;
  - asigură echilibrul între autoritățile statului, precum și între stat și cetățenii săi;
- emite decrete care se publică în *Monitorul Oficial* și sunt contra-semnate de prim-ministru;
- este comandantul armatei române.

Tribunalul București

Palatul de Justiție

„Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești.”

Constituția României, art.126 alin. (1)

Exersează cetățenia activă!

1. Observă imaginile și răspunde la următoarele întrebări:

- Unde se află instituțiile ilustrate?
- Care este rolul acestora?
- Există în localitatea ta o instanță judecătorească? Cum se numește?
- Știi ce se întâmplă într-o sală de judecată? Descrie pe scurt atmosfera și comportamentul celor prezenți.
- Crezi că există diferențe între o sală de judecată din România și cele prezentate în filme?
- Cum ar trebui să se comporte un magistrat atât în sala de judecată, cât și în afara acesteia?

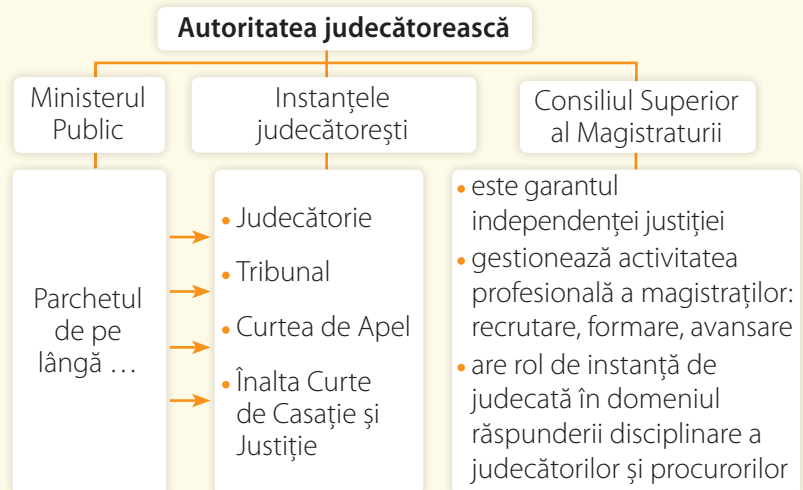
2. Selectează din următoarea listă cuvintele care intră în sfera autorității judecătorești:

tribunal, consilier local, buget, judecător, deputat, procuror, sală de judecată, parchet, primar, prefect, prim-ministru.

3. Argumentează, în pereche, pro sau contra, în ce măsură ar putea fi înființate instanțe de judecată private.

Repere pentru cetățenie democratică

Autoritatea judecătorească are rolul de a înlăptui justiția în numele legii, de a sancționa încălcarea ei și de a menține ordinea de drept.

Judecătorii și procurorii se numesc *magistrați*.

Judecătorii:

- sunt *independenți* și se supun numai legii, potrivit *Constituției*;
- trebuie să fie imparțiali atunci când judecă o cauză;
- nu sunt subordonați altor autorități publice;
- sunt *inamovibili*: nu pot fi îndepărtați din funcție, nici suspendați, retrogradați sau promovați fără acordul lor;
- nimeni nu poate exercita asupra lor influențe sau presiuni politice;
- au sarcina de a asculta părțile implicate într-un proces, de a analiza probele depuse de către acestea și de a da o sentință.

4. Exprimă un punct de vedere în legătură cu interdicția magistraților de a face parte dintr-un partid politic.

a. De ce crezi că legea prevede o asemenea interdicție?

b. Ar fi influențată activitatea magistraților în caz contrar?

5. Alege din următoarea listă, trăsăturile care ar putea defini un bun magistrat. Adaugă alte trăsături potrivite. Argumentează alegerile tale.

sever	serios	frumos
sportiv	onest	glumeț
imparțial	milos	irascibil
corect	înalt	...

6. Enumeră cel puțin trei aspecte prin care autoritatea judecătorească se deosebește de cea executivă și de cea legislativă.

7. Prezintă două aspecte prin care autoritatea judecătorească colaborează cu o altă autoritate.

8. Realizează un eseu de cel mult o pagină în care să exprimi ceea ce înțelegi prin expresia *domnia legii* având în vedere caracteristicile statului de drept.

Pe toată durata derulării unui proces, până la pronunțarea sentinței, toate părțile implicate se bucură de *prezumția de nevinovăție*, adică sunt considerate nevinovate.

Procurorii:

- sunt organizați în parchete în cadrul Ministerului Public;
- reprezintă în instanțe interesele societății, precum și drepturile și libertățile cetățenilor;
- își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității și al imparțialității.

Atât procurorii, cât și judecătorii nu pot deține alte funcții publice sau private, cu excepția celei de cadru didactic în învățământul superior și nu pot face parte din partide politice.

Chiar dacă autoritatea judecătorească este independentă în exercitarea atribuțiilor sale, ea are legături cu celelalte autorități. De exemplu, Președintele României prezidează lucrările Consiliului Superior al Magistraturii (atunci când participă la acestea) și numește judecătorii în funcție.

Statul de drept:

- este statul în care nimeni nu este mai presus de lege; orice om, indiferent de funcția deținută, de avere sau de influență, răspunde în fața legii pentru faptele sale;
- guvernării sunt supuși legii;
- garantează în mod special:
  - controlul constituționalității legilor;
  - independența și imparțialitatea justiției;
  - protejarea prin lege a drepturilor și libertăților cetățenești.

Mă inspir!

Frank Caprio este considerat unul dintre cei mai populari judecători americani.

În ultimii 20 de ani a filmat toate procesele din sala sa de judecată. Are o reputație de magistrat imparțial, fiind renumit pentru înțelegerea cu care tratează oamenii care încalcă regulile de circulație. Acesta consideră că fiecare om trebuie tratat cu respect în fața legii.

Mă implic!

Pentru a preveni sancțiunile aplicate cetățenilor, propune autorităților locale instalarea indicatoarelor de interdicere sau de avertizare care indică interdicții sau permisiuni, precum: *Nu hrăniți animalele!* *Traversați la culoarea verde a semaforului!* *Accesul interzis!* etc. Atrageți atenția colegilor sau persoanelor care încalcă aceste reguli, explicându-le că pot fi sancționați, iar dacă fapta lor ar avea urmări grave ar putea ajunge în instanță.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Filmul *Judging Amy* (Judecătoarea Amy, 1999), un serial unic prin înțelegerea problemelor vieții de familie ale personajelor. Personajul principal este o judecătoare care se ocupă de cazuri de familie și minori, fiind foarte preocupată de binele copiilor pe care îi întâlnește datorită locului de muncă.

Implică-te!

Indică direcția în comunitate!

Proiect

De ce să te implici în viața comunității tale?

Declarația universală a drepturilor omului prevede în art. 29 alin. (1) că „Orice persoană are îndatoriri față de colectivitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale”.

Implicarea activă în comunitatea căreia îi aparții reprezintă, potrivit legislației interne și internaționale, atât un drept, cât mai ales o îndatorire.

Disciplina *Educație socială* reprezintă cadrul care oferă elevilor posibilitatea de a exersa practici și inițiative democratice, spiritul civic, cunoașterea problemelor comunității, activitatea în echipă și înțelegerea diversității din comunitatea în care trăiesc.

Ca sprijin în implementarea proiectului, recomandăm și metodologia *Project Citizen – Proiectul Cetățeanul* promovată de Institutul Intercultural din Timișoara, în colaborare cu Ministerul Educației Naționale.

Participă și tu la proiectul **Implică-te! – Indică direcția în comunitate!**

I. Alegerea temei proiectului

Proiectul propus urmărește identificarea unei nevoi a comunității tale ce necesită politici publice. Împreună cu alți colegi, aveți la dispoziție șase săptămâni să organizați și să implementați acest proiect.

Politicele publice reprezintă un program de acțiune coordonat de către o autoritate publică, centrală sau locală, cu scopul de a modifica mediul economic, social sau cultural al unei comunități.

În ce măsură ai decis să te implici, în derularea acestui proiect?

- ✓ Dorești să faci parte din echipa de proiect?
- ✓ Vrei să fii liderul echipei?
- ✓ Intenționezi să identifici o nevoie a comunității tale?
- ✓ Vrei să evaluezi rezultatele proiectului și să diseminezi experiența din proiect?

Indiferent ce vei alege, este important să parcurgi, împreună cu ceilalți colegi, câțiva pași definitorii pentru succesul proiectului. Pașii propuși în continuare sunt orientativi; ei pot fi adaptați contextului școlii și al comunității tale.

II. Elaborarea fișei de proiect

1. Stabilirea denumirii proiectului, alegerea unui logo potrivit și a perioadei de derulare

2. Organizarea inițiatorilor proiectului

Poți și tu să faci parte din echipa de proiect, formată din 7-9 elevi, secondată de profesorul diriginte, profesorul de *Educație socială*, reprezentantul Consiliului Elevilor sau/și al Comitetului de Părinți/Asociației de părinți. Acest grup va avea rolul de a distribui sarcini și de a asigura derularea etapelor proiectului.

3. Stabilirea beneficiarilor proiectului

Toți elevii clasei vor fi beneficiari pentru că:

- își vor exersa abilitățile de cetățeni responsabili și implicați;
- vor exersa dialogul cu autoritățile locale;
- își vor dezvolta abilități de comunicare cu ceilalți și de lucru în echipă;
- vor promova opiniile personale sau ale celor pe care îi reprezintă;
- vor afla informații de interes public;
- vor cunoaște legislația care prevede liberul acces la informațiile de interes public – *Legea 544/2001*.

Informația de interes public reprezintă orice informație care privește sau rezultă din activitățile unei autorități sau instituții publice.

Accesul la informațiile de interes public se face din oficiu sau la cerere, prin intermediul compartimentului pentru relații publice sau al persoanei desemnate în acest scop.

Accesul la informațiile de interes public este gratuit.

4. Formularea scopului proiectului

Scopul acestui proiect este adoptarea sau modificarea unei politici publice din comunitate. Acest lucru va fi posibil prin derularea unor etape în cadrul proiectului, în urma cărora nevoia comunității tale să fie împlinită.

5. Stabilirea activităților proiectului

Activitățile pot fi prezentate sub forma unui tabel sau grafic care să coreleze activitățile, termenele de realizare și responsabilii. *Exemplu:*

Activitatea	Termen	Responsabil
Identificarea unor nevoi la nivelul comunității	noiembrie	Echipa de proiect

Prezentarea activităților se va face în paralel cu implementarea proiectului.

6. Identificarea partenerilor proiectului

Pentru ca proiectul să se bucure de succes, este nevoie să apelezi la sprijinul unui partener, precum:

- un părinte care să vă ajute în relația cu autoritățile;
- specialiști/ONG-uri care activează în domeniul nevoii identificate etc.

7. Definirea produselor activităților și a elementelor de vizibilitate

Pe parcursul derulării proiectului vor fi realizate:

- afișul de promovare a proiectului care împreună cu logoul propus vor fi și elemente de vizibilitate;
- pliantele de prezentare a activităților propuse de echipa de proiect;
- hărți, scheme, grafice, statistici necesare în definirea problemei de politică publică.

8. Stabilirea criteriilor de evaluare

Scopul proiectului va fi realizat dacă la finalul acestuia se vor constata următoarele:

- elevii s-au implicat în derularea proiectului, îndeplinindu-și rolurile asumate;
- procesul de vot pentru alegerea problemei de politică publică dintre cele propuse s-a derulat în mod democratic;
- documentul final a fost redactat și transmis autorităților locale.

III. Derularea proiectului

Săptămâna 1

1. Echipa de proiect anunță proiectul și perioada de derulare.

Săptămânile 2-3

2. Sunt identificate nevoile comunității care pot fi apoi soluționate printr-o politică publică.

În acest stadiu au loc discuții cu colegii din școală, cu profesorii, cu locuitorii comunității, prin aplicarea unor chestionare sau interviuri.

Problemele identificate pot fi:

- probleme de mediu (spații verzi, comunități sustenabile, colectarea deșeurilor menajere etc.);
- probleme cu privire la respectarea drepturilor omului (dreptul la educație, sănătate, participare etc.);
- probleme legate de siguranța comunității (câini comunitari, persoane delincvente etc.).

Este important ca toți elevii clasei să înțeleagă calitățile membrilor echipei de proiect:

- să comunice cu ușurință cu ceilalți colegi și cu profesorii;
- să susțină punctele de vedere ale celor pe care îi reprezintă;
- să fie deschiși, toleranți, creativi, imparțiali, informați, responsabili;
- să aibă spirit de inițiativă și să respecte termenele.

Pentru identificarea problemelor de politică publică, tu și colegii tăi trebuie să stați de vorbă cu cât mai multe persoane, să adunați informații, propuneri, idei. Cu cât te vei implica mai mult, cu atât îți vei asigura și susținerea lor.

Săptămânile 4-5

3. Membrii echipei de proiect analizează toate rezultatele consultărilor.

- se centralizează răspunsurile obținute în urma aplicării chestionarelor;
- se sintetizează informațiile obținute în urma discuțiilor și interviurilor luate în școală și comunitate;
- se stabilește o listă finală cu nevoile amintite cel mai des. Se prezintă fiecare problemă pe o pagină, evidențiindu-se importanța/prioritatea rezolvării acesteia.

4. Sunt date spre consultare colegilor de clasă/școală problemele identificate, precum și posibilele soluții oferite pentru rezolvarea acestora. Atât problemele, cât și soluțiile propuse trebuie să fie realiste, să se regăsească în nevoile comunității, chiar dacă nu vor fi rezolvate în totalitate; semnalaarea acestora ar putea crea un cadru potrivit pentru acțiuni viitoare.

5. Se alege problema care va fi propusă ca politică publică. Organizarea alegerii problemei poate respecta procedura votului parcursă la proiectul aferent primei unității. Modalitatea de vot poate fi secretă sau la vedere. Important este să se respecte principiul deciziei majorității și să fie aleasă o problemă realistă, posibil de aplicat, cu cele mai bune soluții.

6. Se redactează documentul de informare a autorităților.

În urma identificării problemei și a posibilelor soluții, membrii echipei de proiect redactează o scrisoare/petiție/memoriu către autoritățile responsabile în domeniul problemei identificate. Pentru acuratețea documentului, parcurge următoarele etape:

- a. Respectă etapele redactării unei scrisori;
- b. Adună și organizează informațiile;
- c. Verifică dacă ideile sunt clare, exprimarea este corectă și argumentele sunt convingătoare;
- d. Prezintă scrisoarea în clasă. Corectează-o cu ajutorul celorlalți;
- e. Rescrie textul într-o nouă variantă;
- f. Corectează dacă este nevoie.

Consultă în manualul digital un model de document de informare a autorităților.

Săptămâna 6

7. Trimite scrisoarea autorităților cărora le revine responsabilitatea de a rezolva problema identificată.

Scrisoarea poate fi depusă/înregistrată la sediul Consiliului Local/Primăriei din localitate. Dacă rezolvarea problemei identificate nu intră în competența reprezentanților locali, trimite documentul prin poștă, curier sau on-line la autoritățile județene.

Pentru o mai bună înțelegere a situației de către autoritățile locale/ județene, este recomandat ca documentul să fie prezentat ulterior în cadrul unei întâlniri cu reprezentanții locali. Este important ca aceștia să vă asculte și să înțeleagă importanța rezolvării problemei.

TREBUIE SĂ ȘTII!

Autoritățile care au primit scrisoarea ta sunt obligate, potrivit legii, să îți răspundă în scris în termen de 10 zile.

În funcție de dificultatea, complexitatea, volumul lucrărilor documentare, dar și de urgența solicitării, termenul ar putea fi de 30 de zile. Când termenul depășește 10 zile, vei primi o înștiințare cu această precizare.

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

1. Evaluează gradul de reușită și posibilitățile de îmbunătățire a unei asemenea activități.

Sub coordonarea profesorului, elaborează, în grupul clasei, o analiză a gradului de realizare a criteriilor de evaluare a proiectului, incluse în *Fișa proiectului*. Stabilește ce s-a realizat, ce nu a funcționat, ce trebuie îmbunătățit. Evaluează contribuția ta la reușita proiectului.

2. Diseminează experiența din proiect într-un articol al revistei școlii, al ziarului local, on-line sau la postul local de radio/ televiziune. Promovează în comunitate importanța participării tale ca cetățean la viața comunității.

3. Monitorizează ce se întâmplă cu inițiativa voastră. Urmărește care este răspunsul autorităților, care este posibilitatea de a se pune în practică soluțiile voastre, care este termenul realist de implementare a soluției.

4. Realizează *Jurnalul proiectului*. Menționează:

- ce activitate ți s-a părut cea mai interesantă;
- care este mesajul care te-a impresionat;
- cu cine ai colaborat cel mai bine;
- cum te-ai simțit;
- ce ai învățat;
- ce vei aplica în viața ta;
- ce mesaj democratic vei transmite mai departe.

5. Completează *Portofoliul personal*.

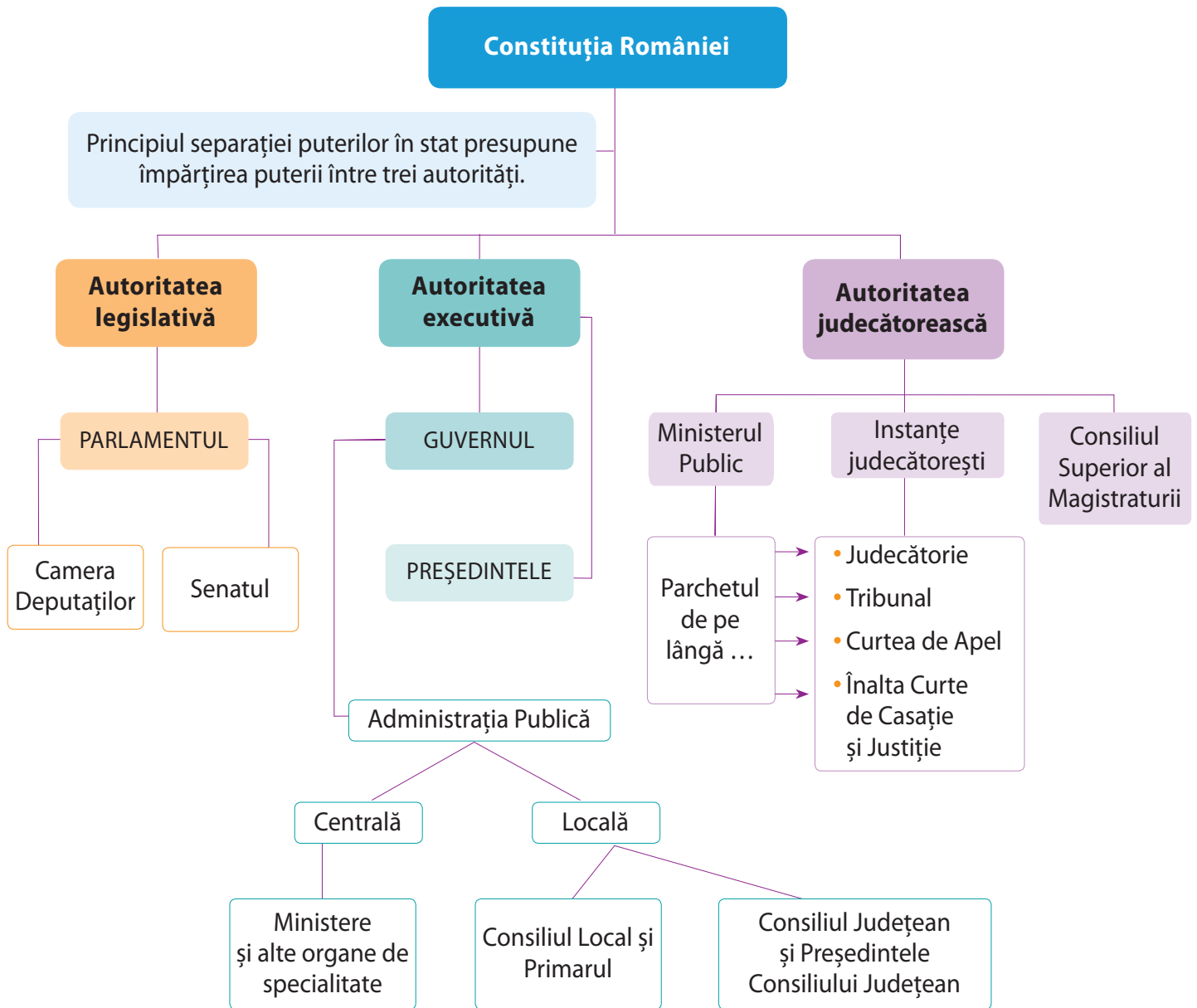
Adaugă la portofoliu: fișa proiectului, produsele realizate în proiect (scrisoare, propuneri, buletinele de vot, grafice, tabele), fotografii, fișa de *Jurnal*.

Constituția României. Principii și instituții democratice

Sinteză

1. Discută în grupul clasei, pe baza schemei următoare, aspecte legate de Constituția României, principiile și practicile democratice specifice statului român.

2. Completează schema cu detalii legate de:

- rolul celor trei autorități;
- caracteristica Parlamentului de a fi bicameral;
- modalitatea de alegere a membrilor Parlamentului;
- componența Guvernului;
- rolul și mandatul Președintelui României;
- rolul Consiliului Superior al Magistraturii;
- relațiile dintre autorități.

3. Completează schema cu exemple legate de:

- numele unor ministere din România și rolul lor;
- numele unor partide politice aflate la guvernare și în opoziție;
- numele unor instanțe judecătorești din localitatea ta.

4. Compară modul de funcționare a celor trei autorități din punctul de vedere al emiterii unor documente (legi, ordonanțe, decrete).

Evaluare

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. *Selectează A, dacă afirmația este adevărată, și F, dacă afirmația este falsă.*

- I. Actuala *Constituție* a României a fost revizuită în anul 1993. **A / F**
- II. Potrivit *Constituției*, Prim-ministrul nu poate fi revocat din funcție de către Președintele țării. **A / F**
- III. Mandatele Președintelui României pot fi consecutive. **A / F**
- IV. Parlamentul României este unicameral. **A / F**

2. Asociază autoritățile din coloana **A** cu elementele potrivite, menționate în coloana **B**. Completează cadranul alăturat cu literele corespunzătoare.

A	B
I. Parlamentul României	a. mandat de 5 ani
II. Președintele României	b. conduce Guvernul
III. Deputații și senatorii	c. mandat de 4 ani
IV. Prim-ministrul	d. este reprezentantul poporului român

3. Analizează imaginea de mai jos, apoi rezolvă sarcinile.

- I. Menționează două drepturi ale cetățenilor sugerate în imagine.
- II. Precizează două instituții ale statului democratic sugerate în imagine.

4. Realizează un eseu de cel mult o pagină, pornind de la prevederea constituțională potrivit căreia în statul democratic există mai multe puteri: legislativă, executivă, judecătorească. Pentru aceasta, vei avea în vedere:

- I. prezentarea principiului potrivit căruia aceste puteri sunt separate;
- II. modul în care ele funcționează și se controlează reciproc;
- III. respectarea legii în activitățile ce le revin;
- IV. consecințele generate de nerespectarea principiului enunțat.

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

a.	b.
c.	d.

Total ex. 3: 2 puncte

- I. – 1,00 punct
- II. – 1,00 punct

Total ex. 4: 3 puncte

- I. – 1,00 punct
- II. – 1,00 punct
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

3. Domnia legii și puterea cetățenilor

Explorează noi concepte!

- inițiativă legislativă
- promulgare
- control social
- delincvență juvenilă
- libertăți cetățenești
- responsabilitate civică

Exersează cetățenia activă!

- ✓ Te vei familiariza cu procesul de elaborare a legilor.
- ✓ Vei ști cui să te adresezi pentru a-ți apăra drepturile.
- ✓ Vei învăța să previi comportamente care încalcă legea.

Vreau să fiu un cetățean responsabil într-o societate democratică bazată pe valori precum: libertate, dreptate, egalitate!

Participă la proiectul:

Campania
Îmi pasă! Mă implic!
Violența nu este un răspuns!

Vei schimba atitudini și
comportamente în școala ta.
Descoperă la paginile 58-61
cum te poți implica
în acest proiect.

**Q
U
I
Z** Piața Universității din București este unul dintre locurile în care s-a strigat *Libertate!* în timpul Revoluției din anul 1989, devenind un simbol al exprimării drepturilor și libertăților cetățenești. Clădirea Universității, simbol al libertății de gândire și expresie, a fost înființată în anul:

a. 1990

b. 1989

c. 1864

„Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare dintre aceste județe, respectiv în Municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.”

Constituția României, art. 74, alin. (1)

Exersează cetățenia activă!

1. Citește fragmentele din *Legea Educației Naționale nr. 1/2011* republicată, apoi răspunde la întrebări.

- Cine sunt beneficiarii educației?
- Ce drepturi sunt promovate?
- Ce reguli ai identificat?

„Statul asigură cetățenilor României drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ [...] fără nicio formă de discriminare.” – art. 2, alin. (4).

„În unitățile de învățământ sunt interzise activitățile care pot pune în pericol sănătatea și integritatea fizică sau psihică a copiilor, precum și activitățile de natură politică.” – art. 7, alin. (2).

„Cadrele didactice [...] recomandă elevilor [...] acele manuale școlare [...] care vor fi utilizate în procesul didactic.” – art. 69, alin. (3).

2. Există situații în care oamenii nu cunosc sau nu înțeleg legea. Consideri că este corect să fii sancționat(ă) pentru că nu cunoști/înțelegi legea? Argumentează răspunsul tău.

Repere pentru cetățenie democratică

Cine elaborează legile?

La procesul de elaborare a legilor pot participa atât autoritățile, cât și cetățenii, așa cum se menționează în *Constituția României*.

Guvern	Deputați	Senatori	Cetățeni
--------	----------	----------	----------

Care sunt condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o inițiativă legislativă?

- Să asigure conținuturilor sale un caracter obligatoriu.
- Să cuprindă diferite reguli.
- Textul de lege trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil (ușor de înțeles, să nu producă confuzii).
- Textul de lege nu trebuie să conțină termeni cu încărcătură emoțională.

În ce condiții pot avea cetățenii inițiativă legislativă?

- Participarea cetățenilor la elaborarea legislației reprezintă un drept obținut după Revoluția din decembrie 1989.
- Cetățenii României cu drept de vot pot avea inițiativă legislativă în ceea ce privește revizuirea *Constituției*, precum și în domeniul altor legi, cu următoarele excepții: aspecte de ordin fiscal, cu caracter internațional, amnistia și grațierea.
- Cetățenii semnatori ai inițiativei trebuie să provină din toate zonele țării, conform precizărilor din *Constituție*.

3. Citește articolul 74 de pe pagina anterioară și articolul 150 de mai jos, din *Constituția României*. Răspunde la întrebări, apoi justifică răspunsurile.

„Revizuirea *Constituției* poate fi inițiată de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.” – art.150 alin. (1).

„Cetățenii care inițiază revizuirea *Constituției* trebuie să provină din cel puțin jumătate din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în Municipiul București trebuie să fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.” – art. 150, alin. (2).

- De ce este importantă distribuția cetățenilor în funcție de organizarea administrativ-teritorială a României?
- De ce crezi că numărul cetățenilor care pot iniția revizuirea *Constituției* trebuie să fie mai mare decât pentru oricare altă inițiativă legislativă?

Care este procesul de elaborare a unei inițiative (proponeri) legislative?

- Inițiativa este promovată de un grup de minimum 10 cetățeni.
- Se desfășoară campania de strângere de semnături în condițiile prevăzute de *Constituție*.
- Propunerea legislativă împreună cu listele de semnatori se înregistrează la Parlamentul României.
- Curtea Constituțională verifică legalitatea inițiativei legislative a cetățenilor.
- Propunerile se trimit spre dezbateri Camerei competente. Aceasta se stabilește în funcție de domeniul în care se realizează inițiativa legislativă: legi constituționale, organice sau ordinare.
- Propunerile pot fi adoptate sau respinse, în funcție de numărul voturilor primite.

Ce se întâmplă cu inițiativa legislativă după adoptare?

- Legea se trimite spre promulgare Președintelui României.
- 🔍 Descoperă în dicționar semnificația termenului *promulgare*. Găsește cel puțin două sinonime pentru acest cuvânt.
- Promulgarea se face în termen de 20 de zile de la primire. Președintele poate cere Parlamentului o singură dată, înainte de promulgare, reexaminarea legii.
- Legea se publică în *Monitorul Oficial* și intră în vigoare la trei zile de la publicare sau la o dată ulterioară, prevăzută în textul ei.

Mă inspir!

Un senator român a propus modificări la *Legea privind spațiile verzi*, astfel încât „cel puțin 30% din suprafața amenajată a noilor zone rezidențiale, comerciale sau industriale construite pe terenurile introduse în intravilan, trebuie să fie amenajată ca spații verzi publice”.

- Este oportună o astfel de modificare?
- Argumentează răspunsul tău.

Mă implic!

Propune, în grupul clasei, o modificare a unui articol din *Regulamentul școlii* tale, care se adresează elevilor. Folosește fișa din manualul digital, care te va ajuta să îți realizezi mai ușor expunerea de solicitare. Înaintează propunerea Consiliului Școlar al Elevilor pentru a fi supusă dezbaterii întregii școli.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Vizită la Palatul Parlamentului. Participă la ședințele Parlamentului României. Vei avea ocazia să urmărești procedura de aprobare a unei legi.

Cu toții avem drepturi, libertăți și obligații

Drepturi și libertăți cetățenești. Respectarea legilor. Limite ale libertății

„Cetățenii beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin *Constituție* și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Constituția României,
art.15, alin. (1)

Exersează cetățenia activă!

1. Există vreo diferență între *libertatea de opinie* și *libertatea de exprimare a opiniei*? Discută în pereche și prezintă concluziile în clasă.

2. Analizează citatul de mai jos, apoi răspunde la întrebări.

„Unde nu există lege, nu există libertate. De fapt, libertatea înseamnă a nu fi supus la constrângeri și violență din partea altora, lucru imposibil unde nu există lege. Dar cine s-ar mai numi liber când ar fi mereu expus capriciilor altora?” (John Locke)

- De ce crezi că libertatea este condiționată de existența legii?
- Ar putea funcționa o societate în absența legilor?
- Consideri că cetățenii din localitatea ta respectă întotdeauna legile și regulile impuse în comunitate?
- Cine și ce ar putea face pentru a încuraja oamenii să își asume îndatoririle?
- Consideri oportună ideea ca oamenii să își piardă o parte din drepturile lor atunci când nu își îndeplinesc îndatoririle?

Repere pentru cetățenie democratică

Drepturi și libertăți

Țara noastră recunoaște și garantează cetățenilor săi o serie de drepturi și libertăți înscrise în legea fundamentală.

🔍 Descoperă exemple de drepturi și libertăți garantate de *Constituție*, în imaginea de mai sus. Completează lista acestora.

Constituția României prevede aceste drepturi și libertăți și se angajează să le protejeze. Prin urmare, nicio măsură inițiată de autorități nu ar putea să le încalce. În caz contrar, aceasta ar fi *neconstituțională*, ar încălca legea fundamentală – *Constituția*.

Îndatoriri

Pe lângă drepturi și libertăți, cetățenilor le revin și îndatoriri.

🔍 Găsește cel puțin două sinonime pentru termenul *îndatoriri*.

În exercitarea drepturilor ce le revin, cetățenii sunt responsabili pentru consecințele ce decurg din acțiunile lor. Responsabilitatea lor este atât față de propria persoană, cât și în raport cu ceilalți (indivizi și autorități).

Îndatoriri fundamentale ale cetățenilor:

- respectarea *Constituției* și a legilor țării;
- fidelitatea față de țară;
- apărarea României;
- plata taxelor și a impozitelor;
- depunerea jurământului de către cei ce ocupă anumite funcții publice.

În exercitarea drepturilor și libertăților lor, cetățenii vor respecta drepturile și libertățile celorlalți.

3. Alcătuieste o listă cu cel puțin patru îndatoriri pe care ar trebui să le aibă cetățenii din comunitatea ta.

Exemplu: *înlăturarea zăpezii de la intrarea în bloc sau din fața curții*

4. Ce rol crezi că are familia fiecăruia dintre noi în cadrul procesului de socializare?

5. Povestește două întâmplări trăite de tine în care ai încălcat drepturile celorlalți și două întâmplări în care le-ai respectat.

6. Crezi că ar putea exista o societate în care controlul social ar fi absent? Discutați în grup și prezentați concluziile în clasă.

7. Participă, în grup, la un joc de rol sub forma unei dezbatere în care să oferiți răspuns la întrebările: *Reprezintă școala un factor de control social? Dar locul de muncă al părinților?*

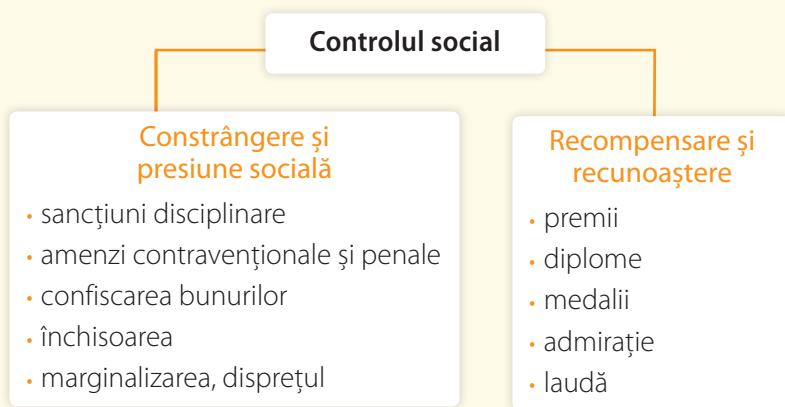
8. Citește articolul 53 din *Constituția României*, disponibil în manualul digital, apoi dă exemple de situații reale sau imaginare în care să li se restrângă cetățenilor anumite drepturi.

Limite ale libertății

Pentru ca drepturile și libertățile să fie respectate în societate, este nevoie de impunerea unor norme (legi) cu caracter obligatoriu. Existența normelor face posibilă ordinea și funcționarea normală a unei societăți.

Normele sunt învățate în cadrul unui proces complex care se numește *socializare*. Altfel spus, socializarea ajută individul să cunoască, să înțeleagă și să se adapteze la normele societății.

Controlul social reprezintă ansamblul mijloacelor și mecanismelor prin care societatea impune indivizilor o serie de constrângeri, interdicții, presiuni, dar și permisiuni, recunoaștere și recompense în procesul de aplicare a normelor.

• *Avantajele controlului social* sunt: conformarea la cerințele societății, organizarea, legalitatea etc.

• *Dezavantajele/limitele controlului social* sunt: nonconformismul, delincvența, dezorganizarea, conflictele, intervenția în zona vieții private, generarea unui comportament total invers decât se așteaptă.

Mă inspir!

Horia Tecău este un renumit tenismen român care a fost desemnat Ambasador Național pentru UNICEF în România. În această calitate, s-a angajat să sprijine respectarea drepturilor copilului și, în special, accesul tuturor copiilor la grădiniță și la școală, afirmând că „pentru copiii din țara noastră trebuie să ne unim eforturile ca ei să primească o educație incluzivă de calitate și să își atingă visurile”.

Mă implic!

Participă, împreună cu ceilalți colegi, la un *flashmob* (dans sincron) prin care să atrageți atenția asupra importanței respectării unor drepturi în comunitatea voastră. Puteți organiza evenimentul sub forma unui dans sincron de 2-5 minute, în diverse momente: Ziua localității, 1 Iunie etc.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Cartea *Robinson Crusoe* scrisă de Daniel Defoe sau din filmul cu același nume. Vei fi surprins(ă) să afli o serie de aventuri ale personajului principal și dreptul său la libertate;

Documentul *Carta drepturilor fundamentale a UE*, adoptată în anul 2000 de Parlamentul European, Comisia Europeană și Consiliul Europei.

Justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății

Egalitatea în fața legii și accesul la justiție al cetățenilor. Consecințe ale nerespectării legii

„Justiția se înfăptuiește în numele legii.”

Constituția României, art. nr. 124, alin. (1)

„Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.”

Constituția României, art. nr. 124, alin. (2)

„Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.”

Constituția României, art. nr. 21, alin. (1)

„Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.”

Constituția României, art. nr. 16, alin. (1)

Exersează cetățenia activă!

1. Identifică în imaginea de mai sus simbolurile justiției și prezintă semnificația acestora.
2. În cadrul proceselor penale, persoanelor acuzate li se acordă un apărător din oficiu, atunci când acestea nu își pot permite unul. Cum apreciezi acest aspect?
3. De regulă, ședințele de judecată sunt publice. Unele, însă, se judecă cu ușile închise. Cum explici această situație?

4. Observă imaginea de mai sus. Discută în pereche, apoi explică de ce este nevoie de mai multe brațe care să susțină balanța.

Repere pentru cetățenie democratică

De cele mai multe ori, termenul *justiție* este sinonim cu cel de *dreptate*, deoarece justiția este chemată să apere și să înfăptuiască dreptatea, atunci când normele (legile) sunt încălcate în mod intenționat sau neintenționat.

Înfăptuirea justiției înseamnă, de fapt, încercarea de a face dreptate prin punerea în aplicare a legii. A face dreptate înseamnă a respecta și a proteja drepturile și libertățile indivizilor.

Atunci când o persoană se simte nedreptățită prin încălcarea drepturilor ce îi revin, este liberă să se adreseze instanțelor de judecată.

Există mai multe secții specializate ale instanțelor de judecată:

Penal: soluționează conflicte care privesc valori sociale apărute de stat (viața, integritatea corporală, bunurile, demnitatea umană, suveranitatea etc.).

Civil: soluționează conflictele care au ca obiect valori personale (moșteniri, desfacerea căsătoriei, proprietatea etc.).

Contencios administrativ:

soluționează conflictele care apar între autorități și cetățeni.

Conflicte de muncă:

soluționează conflicte apărute între angajați și angajatori.

Toate procesele sunt conduse de judecători. Ei sunt cei care, după administrarea probelor (înscrișuri, martori), se pronunță asupra acuzațiilor aduse unor persoane și aplică sancțiuni în funcție de gravitatea faptei.

5. Folosind cunoștințele anterioare, răspunde la următoarele întrebări.

a. La ce vârstă poți avea permis de conducere în România? Dar în alte țări?

b. Care este vârsta legală pentru a candida la o funcție publică?

c. Care este vârsta legală pentru încheierea unei căsătorii?

6. Care crezi că sunt cele mai puternice motive care îi determină pe oameni să respecte legea? Discută, în grup, apoi ordonează motivele, numerotând cu cifre de la 1 la 5 (1 – cel mai puternic).

- educația;
- teama de pedeapsă;
- concepțiile religioase;
- funcționarea societății;
- altele.

7. Propune cel puțin trei reguli care să conțină o interdicție.

Exemplu: *Comercializarea produselor alimentare nesănătoase este interzisă prin lege.*

8. În România, pedeapsa cu moartea a fost abrogată prin *Decretul-Lege nr. 6 din 7 ianuarie 1990*. Cunoști țări unde aceasta încă se mai aplică? Discutați, în grup, prezentând argumente pro sau contra pedepsei cu moartea.

În România, justiția se aplică potrivit următoarelor **principii**:

- *accesul liber la justiție*: Orice persoană se poate adresa justiției.
- *caracterul oral și public al ședințelor de judecată*: Oricine poate participa la proces.
- *egalitatea părților*: Toate părțile în proces sunt egale în fața legii.
- *prezumția de nevinovăție*: Orice persoană este considerată nevinovată, până la dovedirea sau nu a vinovăției.
- *garantarea dreptului la apărare*: Părțile se pot apăra singure sau prin intermediul unui apărător.

În urma încheierii proceselor se emit **hotărâri motivate**, în care se stabilesc:

- drepturi și obligații pentru părțile implicate;
- aplicarea sancțiunilor;
- stabilirea despăgubirilor;
- reinstaurarea ordinii de drept.

Consecințe ale nerespectării legii. Nerespectarea legii atrage după sine aplicarea pedepselor care pot fi:

- amenda;
- interzicerea unor drepturi;
- munca neremunerată în folosul comunității;
- confiscarea unor bunuri;
- închisoarea;
- detenția pe viață.

Pedepsele se aplică cu scop de:

- **sanționare**. Pedeapsa este stabilită în funcție de vinovăție și de responsabilitate. Obiectivul urmărit este de a restabili dreptatea.
- **descurajare**. Pedeapsa urmărește descurajarea eventualelor delincvențe din societate.
- **reabilitare**. Făptuitorul are nevoie de ajutor din partea societății, pentru a nu comite alte infracțiuni. El trebuie să fie reintegrat în societate.

Mă inspir!

Yolanda Eminescu (1921–1998) a fost prima femeie judecătorească din România; a introdus în planul de învățământ universitar *Dreptul proprietății intelectuale* ca disciplină distinctă.

CEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau *Curtea de la Strassbourg* are misiunea de a veghea la respectarea prevederilor *Convenției Europene a Drepturilor Omului*.

Mă implic!

Cunoști o situație din clasa sau din școala ta în care un coleg a fost nedreptățit și/sau pedepsit pe nedrept?

Vizionează un proces dintr-un film artistic, apoi participă la un mini-proces în ora de *Educație socială* în care, împreună cu ceilalți colegi, să oferiți soluții cu privire la modalitatea în care ar fi trebuit să se facă dreptate. Distribuieți rolurile: judecătorească, apărător, reclamant, pârât, martori etc.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Filmul *The trial of Old Drum/ Judecata Bătrânului Drum* (2000) inspirat din fapte reale. Filmul prezintă prietenia dintre un câine și un preadolescent și aventurile lor în cadrul unui proces.

Reacționează! Și tu poți fi victimă!

Copilul în procesul judiciar. Delincvența juvenilă

„Cu ceva timp în urmă, am comis mai multe infracțiuni de furt. Eram într-o gașcă de băieți care abandonaseră școala și care credeau că viața nu este așa cum o prezentau adulții. Acum îmi pare rău pentru tot ceea ce am făcut. Dacă aș fi gândit ca acum, lucrurile ar fi stat altfel. Astăzi am un loc de muncă, îmi ascult colegii, le vorbesc frumos și învăț de la ei lucruri care m-ar putea ajuta să promovez. Sunt fericit și îmi vine să strig de bucurie că am găsit oameni care să creadă în mine, că am mai primit o șansă.”

Ionuț, 18 ani, condamnat la vârsta de 15 ani pentru furt

Exersează cetățenia activă!

1. Citește cu atenție textul de mai sus, apoi răspunde la întrebări.

- Ce faptă a comis adolescentul? Analizează studiul de caz prezentat, cu ajutorul ghidului de discuții disponibil în manualul digital.
- Consideri că ar trebui ca oamenii dintr-o comunitate să sprijine un tânăr/o tânără care a ieșit din închisoare? Cum ar putea să o facă?
- Cine crezi că poate avea un rol important în prevenirea delincvenței juvenile: familia, școala, prietenii, psihologii? Argumentează răspunsul tău.

2. Stabilirea discernământului în cazul minorilor cu vârste între 14 și 16 ani se realizează de către o comisie specială la cererea instanței de judecată. Care dintre următoarele enunțuri definesc noțiunea de *discernământ*?

- Minorul are capacitatea de a înțelege că a încălcat legea.
- Minorul înțelege ceea ce citește și știe să scrie.
- Minorul este susținut în acțiunile sale de părinți.

Repere pentru cetățenie democratică

În procesul judiciar, copilul beneficiază de toate prevederile legale, astfel încât orice demers întreprins de autorități, organisme private, părinți sau instanțe de judecată, trebuie să urmărească cu precădere interesul superior al minorului.

În procesele civile, care privesc familia, minorul are dreptul de a-și exprima opinia în problemele care îl privesc. Ascultarea minorului care a împlinit vârsta de zece ani este obligatorie atunci când instanța urmează să ia măsuri privind copilul (stabilirea locuinței, stabilirea programului de vizită, măsuri de protecție etc.). Poate fi ascultat și copilul care nu a împlinit vârsta de zece ani, dacă autoritatea competentă consideră util acest lucru pentru soluționarea unei cauze.

Dreptul de a fi ascultat îi oferă copilului posibilitatea de:

- a cere și a primi informații pertinente;
- a fi consultat;
- a-și exprima opinia;
- a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea opinia lui.

Delincvența juvenilă reprezintă un fenomen prin care minorii sunt incapabili de a se adapta la cerințele societății, încălcând legea prin faptele pe care le săvârșesc.

Cauze posibile ale delincvenței în rândul minorilor:

- situația financiară a familiei din care provine;
- prezența unui model infracțional în familia minorului;
- influența grupului de prieteni, a „gaștii”;
- tendința de bravură, de a fi „cool”;
- abandonul școlar și lipsa de ocupație a unor minori.

3. Discută în pereche și stabilește care dintre următoarele fapte săvârșite de minori ar putea fi încadrate în categoria delincvenței juvenile:

- a. utilizarea armelor albe;
- b. agresiunea fizică;
- c. furtul;
- d. conducerea unui autovehicul.

4. Care crezi că ar trebui să fie primul lucru pe care ar trebui să îl facă un minor atunci când a săvârșit o faptă de natură penală? Dar când este victima unor astfel de fapte?

5. Unii specialiști susțin ideea potrivit căreia potențialii delincvenți se recunosc din fragedă copilărie. Discută în pereche, apoi prezintă opinia argumentată în clasă.

6. Există tendința de a se renunța la condamnarea minorilor în beneficiul recuperării prejudiciului. Ce consecințe consideri că ar putea avea o astfel de decizie? Alege un răspuns sau formulează altul.

- a. Ar scădea delincvența juvenilă.
- b. Ar crește delincvența juvenilă.
- c. Ar fi în beneficiul minorilor.

Minorul suspect de a fi săvârșit o faptă cu caracter penal (infracțiune) beneficiază de o serie de drepturi:

- dreptul de a beneficia de prezumția de nevinovăție;
- dreptul la apărare (apărător ales sau din oficiu);
- dreptul de a fi informat despre fapta comisă;
- dreptul de a contacta rudele;
- dreptul de a face sau a refuza să facă declarații.

În procesul penal, minorul poate avea diferite calități:

- parte vătămată – victimă;
- martor;
- făptuitor, învinuit, inculpat.

Limitele răspunderii penale pentru minori sunt:

• Până la împlinirea vârstei de 14 ani	→ Nu răspunde penal; după caz instanța solicită recuperarea pagubei care este în sarcina părinților.
• Între 14 și 16 ani	→ Răspunde penal dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ.
• După vârsta de 16 ani	→ Răspunde penal.

Măsurile stabilite de instanță ce se pot lua împotriva unui minor care a încălcat legea penală, în funcție de gravitatea faptei, sunt:

- **măsuri educative neprivative de libertate:** stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârșit de săptămână, asistarea zilnică;
- **măsuri educative privative de libertate:** internarea într-un centru educativ, internarea într-un centru de detenție.

Mă inspir!

În mai multe orașe din Franța au fost înființate mai multe puncte de contact unde copiii pot lua legătura cu avocați specializați, pentru a primi informații cu privire la drepturile lor. De asemenea, copiii pot beneficia de consiliere și sprijin în probleme de drept civil sau penal.

Sesiunile de la punctele de contact au loc cu titlu gratuit și sunt confidențiale, iar adesea se oferă fără programare.

Mă implic!

Invită la școală, cu ajutorul profesorului de *Educație socială*, un magistrat de la instanța sau parchetul din unitatea ta administrativ-teritorială, în cadrul Programului *Educație juridică în școli* derulat de Ministerul Justiției, Ministerul Educației Naționale, Consiliul Superior al Magistraturii, Înalta Curte de Casație și Justiție și Ministerul Public. Realizează, în grupul clasei, o listă cu întrebări la care ai vrea să îți răspundă.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Scurt-metrajul *Justiția pentru Copii*, realizat de U.N.I.C.E.F. Este un film informativ care prezintă informații, sfaturi și recomandări pentru copii și părinți în ceea ce privește protecția minorului în cadrul unui proces penal, dar și modalități de evitare a situațiilor care pot conduce la un comportament delincent.

<https://www.youtube.com/watch?v=Fmamdtkjo1Oc&t=450>

Campania

Îmi pasă! Mă implic! Violența nu este un răspuns!

Proiect

„În unitățile, în instituțiile de învățământ și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale sunt interzise activitățile care încalcă normele de moralitate și orice activități care pot pune în pericol sănătatea și integritatea fizică sau psihică a copiilor și a tinerilor.[...]”

Legea Educației Naționale, art. 7 alin. (1)

[...]„Sunt interzise comportamentele care constau în violența psihologică – bullying.”

Legea Educației Naționale, art. 7 alin. (1¹)

De ce să vă implicați într-un proiect privind stoparea violenței?

Convenția cu privire la drepturile copilului prevede în articolul 19: „Copiii trebuie protejați împotriva oricăror forme de exploatare, împotriva violenței, abuzului, abandonului și a altor tratamente dăunătoare.”

Violența este o formă de manifestare a delincvenței juvenile. Copiii și tinerii sunt afectați de violența verbală sau fizică zi de zi, acasă, la școală sau pe stradă. Un studiu realizat de UNICEF arată că o treime dintre elevii cu vârste între 13 și 15 ani trec cu regularitate prin situații de intimidare și hărțuire. Copiii care sunt victime ale violenței au mai puțină încredere în ei înșiși, având șanse să fie temători, retrași, violenți și să nu se poată concentra la școală. Multe dintre comportamentele de delincvență juvenilă sunt determinate de faptul că tinerii au fost victime ale violenței în trecut.

Pentru a preveni actele de violență verbală, fizică și psihologică în care sunt implicați colegii tăi, inițiază un proiect care să includă activități de conștientizare și prevenire a fenomenului violenței în școala ta.

Participă și tu la **Campania „Îmi pasă! Mă implic! Violența nu este un răspuns!”**

I. Alegerea temei proiectului

Proiectul propus vizează organizarea unor activități de conștientizare și prevenire a violenței la tine în școală. Tu și colegii tăi aveți la dispoziție cinci săptămâni să organizați și să implementați această campanie.

Decide în ce măsură vrei să te implici!

- ✓ Să fii un participant *pasiv* la acest proiect, să participi indirect la activitățile derulate.
- ✓ Să participi *activ*, propunând modalități de realizare a acestora, sugestii, recomandări sau testimoniale dacă ai fost victimă/agresor/martor.

Implică-te!

Este important să parcurgi, împreună cu ceilalți colegi, câțiva pași definitorii pentru reușita campaniei. Pașii propuși în continuare sunt orientativi; ei pot fi adaptați contextului școlii și al comunității tale. De asemenea, acești pași pot fi urmați și în situația implementării altor proiecte și/sau activități care ar putea preveni delincvența juvenilă.

II. Elaborarea fișei de proiect

1. Stabilirea denumirii proiectului, alegerea unui logo potrivit și propunerea perioadei de desfășurare

2. Organizarea inițiatorilor

Poți și tu să faci parte din grupul de inițiere a proiectului care va deveni grupul de coordonare, format din 9-11 elevi, îndrumați de profesorul de *Educație socială*, diriginte sau profesorul consilier. Acest grup va avea rolul de a organiza activitățile și de a asigura derularea etapelor proiectului.

3. Stabilirea beneficiarilor proiectului

Toți elevii clasei vor fi beneficiari pentru că:

- își vor exersa abilitățile de cetățeni responsabili pentru prevenirea actelor de violență din școală;
- își vor dezvolta abilități de comunicare cu ceilalți și de lucru în echipă;
- vor dobândi experiență în organizarea de evenimente;
- vor învăța să promoveze valori, să aprecieze inițiativele de promovare a nonviolentei, să învețe să fie toleranți;
- vor putea folosi competențele și aptitudinile dezvoltate, în orice alt tip de activitate;
- vor putea valorifica materialele produse în urma implementării proiectului și în cadrul altor ore sau activități.

4. Formularea scopului proiectului

Scopul acestui proiect este de a preveni, a diminua și a stopa orice act de violență în școală. Acest lucru s-ar putea realiza prin organizarea unei

campanii de conștientizare prin intermediul căreia, echipa de proiect va iniția și implementa activități de promovare a nonviolentei în școală.

5. Stabilirea activităților proiectului

Activitățile pot fi prezentate sub forma unui tabel sau grafic care să coreleze activitățile, termenele de realizare și responsabilii. *Exemplu:*

Activitatea	Termen	Responsabil
Derularea campaniei de conștientizare	Martie	Echipa de proiect

Prezentarea activităților se va face pe parcursul implementării proiectului.

6. Identificarea partenerilor proiectului

Pentru ca proiectul să se bucure de succes, este nevoie să apelați la sprijinul unor parteneri, precum:

- profesori care să vă îndrume;
- psihologi, polițiști, specialiști în domeniul delincvenței juvenile care să vă informeze despre efectele violentei și cum puteți preveni acest comportament;
- ONG-uri, părinți care să susțină activități împreună cu elevii, Consiliul Școlar al Elevilor etc.

7. Stabilirea produselor activității și elementele de vizibilitate

Pe parcursul derulării campaniei vor fi realizate:

- afișul de promovare a proiectului care împreună cu logoul propus vor fi și elemente de vizibilitate;
- pliantele de prezentare a activităților propuse prin care sunt lansate activitățile;
- un set de recomandări pentru a nu fi victima actelor de violență.

8. Stabilirea criteriilor de evaluare a proiectului

Scopul proiectului va fi realizat dacă la finalul acestuia se vor constata următoarele:

- elevii s-au implicat în derularea proiectului, îndeplinindu-și rolurile asumate;
- toți cei care au dorit să se implice au fost bine-veniți;
- prezența la activități a fost foarte mare;
- actele de violență au scăzut în școală în perioada implementării campaniei, urmând ca acest aspect să fie monitorizat și după finalizarea campaniei.

III. Derularea proiectului

Săptămânile 1-2

1. Grupul de inițiativă organizează, anunță lansarea campaniei și perioada de derulare.

2. Elevii doritori se pot înscrie cu propuneri de activități pentru a participa la implementarea proiectului.

Un principiu de bază al *Convenției cu privire la drepturile copilului* arată că aceștia trebuie admiși ca participanți în evenimentele care le afectează viața, fiind liberi să-și exprime propria opinie. De asemenea, ei au dreptul ca ideile lor să fie auzite și luate în serios.

Este important ca persoana care propune activitățile din proiect să respecte câteva *reguli*:

- să comunice cu ușurință cu ceilalți colegi din proiect și cu profesorii sau alți parteneri implicați;
- să fie deschisă, tolerantă, creativă, imparțială, informată, responsabilă.

Este important ca activitățile din cadrul proiectului să fie realizate în echipă, în urma consultării colegilor cu privire la așteptările și nevoile lor. Toate propunerile sunt bine-venite, atât timp cât se înscriu în tematica proiectului.

Pentru ca activitățile să aibă un impact cât mai mare și să vină în întâmpinarea nevoilor colegilor din școala voastră, stați de vorbă cu ei, cu psihologul/consilierul școlar, pentru a identifica cazurile și tipurile de violență din școală. Puteți aplica un chestionar care să vă ofere mai multe sugestii de activități.

3. Echipa de proiect stabilește și promovează activitățile campaniei prin lipirea de afișe în școală, în comunitate, prin intermediul rețelelor de socializare, la radioul școlii, la avizier etc.

Săptămânile 3-5

4. Activitățile campaniei se derulează conform unui grafic bine stabilit. Acesta trebuie să fie cunoscut la nivelul școlii/comunității, astfel încât elevii, profesorii, părinții să poată participa.

Iată câteva sugestii de activități:

a. Exersarea și respectarea unor norme de către toți elevii pe toată perioada derulării campaniei:

- vor purta în piept un simbol unic la nivelul școlii (fundiță, față veselă etc.) care să le amintească că sunt parte dintr-o campanie antiviolență;
- se vor saluta zâmbind; orice reacție de *tristețe* va fi descurajată de către ceilalți colegi;
- limbajul va fi adecvat, binevoitor, iar tonul temperat etc.

b. Decorarea școlii cu desene și mesaje antiviolență, realizate de elevi la orele de arte sau tehnologii. Decorarea tricourilor cu mesaje antiviolență.

c. Orice formă de manifestare artistică trebuie încurajată, dacă nu încalcă drepturile și demnitatea celorlalți: *graffiti, pictură, modelaj* etc.

Graffiti este o imagine pictată/gravată pe pereți sau alte suprafețe publice sau private. Dacă există în comunitatea ta sau în școală un zid vechi, care are nevoie să fie renovat, poți face un graffiti inspirat de tema campaniei care să amintescă despre mesajele antiviolență. **Atenție**, dacă este făcută fără consimțământul proprietarului, pictura constituie vandalism și se încadrează în categoria actelor ilegale!

d. Punerea în scenă a unei piese de teatru cu personaje sugestive: agresor, victimă, martori, specialiști.

e. Spectacole de muzică și dans prin intermediul cărora elevii își exprimă dezacordul față de comportamentele de bullying.

f. *Flashmob* este o modalitate de a atrage atenția asupra unei probleme precum violența, caracterizată prin mișcări sincronizate ale unui grup de persoane pentru 2-5 minute, după care grupul se împrăștie.

g. Întâlniri și discuții cu reprezentanți ai unor instituții specializate în domeniul luptei împotriva violenței: psihologi, polițiști, reprezentanți ai unor ONG-uri, părinți specializați în domeniul juridic.

h. Prezentarea unor testimoniale de către tineri care au manifestat comportamente violente și delincvență juvenilă în trecut. Aceștia pot vorbi despre modalitățile prin care au reușit să depășească aceste bariere în calea dezvoltării lor.

i. Mini-concurs sportiv sau creativ adresat elevilor, constând în elaborarea celui mai inspirat mesaj împotriva violenței. Acesta trebuie să conțină maximum 30 de cuvinte și să încurajeze adolescenții să spună STOP violenței!

Chiar dacă

Ziua Internațională a Nonviolenței în Școală este sărbătorită la 30 ianuarie, mesajul ei trebuie să fie vizibil în fiecare zi!

Nu toate activitățile propuse trebuie să fie implementate. Este indicat ca cele selectate sau altele noi să aibă un impact pozitiv asupra colegilor voștri, indiferent de care parte a taberei se situează. Cei care au tendințe agresive vor deveni conștienți și vor fi descurajați, iar ceilalți vor fi din ce în ce mai motivați să raporteze evenimentele violente la care sunt martori, să îi îndrume pe cei care sunt victime către specialiști, dar mai ales să comunice actele de agresiune, diriginților, consilierilor școlari, părinților etc.

Încurajați participarea tuturor elevilor, indiferent de etnie, dizabilitate, religie etc.

Campania antiviolență nu trebuie „să sufocă” școala și, mai ales, nu trebuie să aibă caracter obligatoriu pentru nimeni.

Pentru un mai mare impact, este recomandat ca activitățile să se deruleze în mai multe locații, în școală și comunitate: săli de clasă, terenul de sport, bibliotecă, sala de festivități, Centrul Cultural, stadionul sau parcul din localitate.

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

1. Evaluează gradul de reușită și posibilitățile de îmbunătățire a unei asemenea activități.

Sub coordonarea profesorilor, analizează, în grupul clasei, gradul de realizare a criteriilor de evaluare a proiectului, incluse în *Fișa proiectului*. Stabilește ce s-a realizat, ce nu a funcționat, ce trebuie îmbunătățit. Evaluează contribuția ta la reușita proiectului.

2. Diseminează experiența din proiect într-un articol al revistei școlii, al ziarului local, on-line, la postul local de televiziune, la radioul școlii. Promovează în comunitate valori precum: toleranță, armonie, solidaritate, respect pentru drepturile omului, nonviolență și pace.

3. Realizează *Jurnalul proiectului*.

Notează în *Jurnal* aspecte legate de:

- cum te-ai simțit;
- ce activitate ți s-a părut cea mai interesantă;
- care este mesajul care te-a impresionat;
- cu cine ai colaborat cel mai bine;
- ce ai învățat;
- ce vei schimba în comportamentul tău.

4. Completează *Portofoliul personal*.

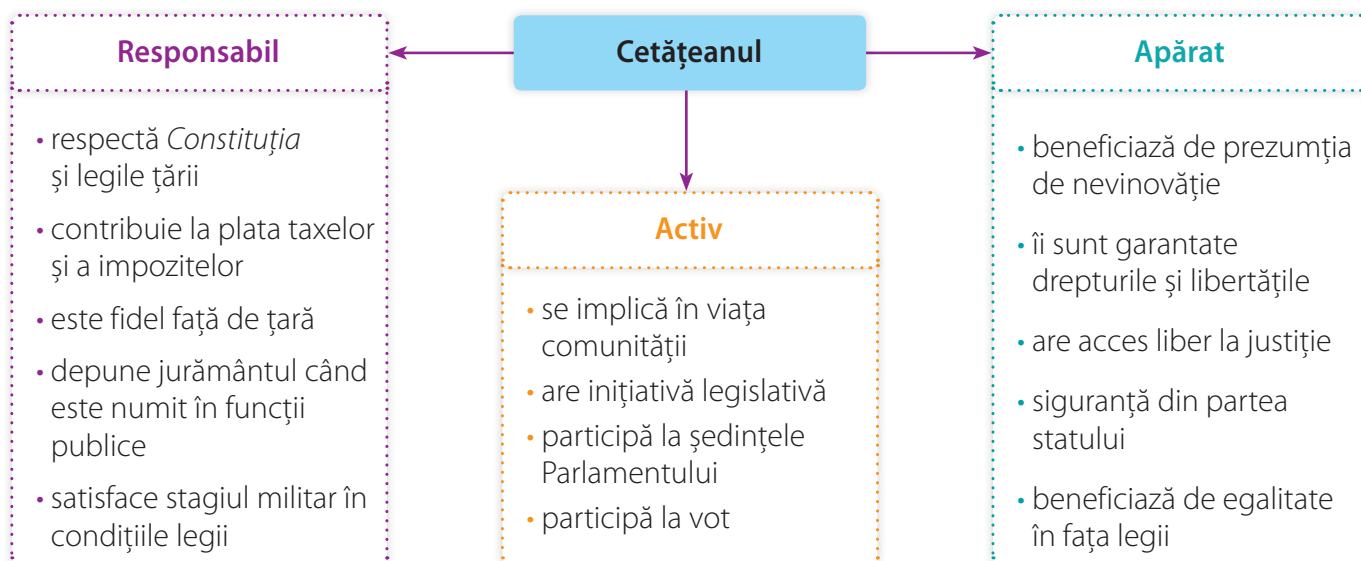
Adaugă la *Portofoliul personal*: fișa proiectului, produsele realizate în proiect (desene, reguli antiviolență etc.), fotografii, fișa de *Jurnal*.

Domnia legii și puterea cetățenilor

Sinteză

1. Analizează sinteza principalelor aspecte discutate pe parcursul acestei unități, cu ajutorul schemei următoare.

2. Completează schema cu:

- exemple de drepturi și libertăți ale cetățenilor;
- condiții prevăzute de legea fundamentală pentru inițiativa legislativă a cetățenilor;
- excepții prevăzute de legea fundamentală în ceea ce privește inițiativa legislativă a cetățenilor;
- rolul *controlului social* în stabilirea limitelor libertății;
- forme și cauze ale delincvenței juvenile;
- limitele răspunderii penale a minorilor.

3. Urmărește evoluția unei legi, de la momentul propunerii până la apariția ei într-o publicație specializată. Vei avea în vedere următoarele aspecte:

- tema inițiativei
- conținutul inițiativei;
- caracteristicile conținutului unei legi;
- cine sunt beneficiarii legii;
- cui aparține inițiativa legislativă;
- unde se dezbate;
- cine o promulgă;
- cum se numește publicația specializată în care este publicată.

4. Având în vedere garantarea drepturilor și libertăților cetățenilor, enumeră drepturile de care poate beneficia cineva în timpul unui proces penal.

5. Reflectează în pereche apoi prezintă în clasă cel puțin trei situații, fapte, persoane cărora tinerii din imagine le-ar putea spune: STOP!

6. Spune și tu STOP! Participă la realizarea în grupul clasei a unui poster uriaș prin care atrageți atenția asupra pericolelor generate de delincvența juvenilă. Transmiteți mesaje de descurajare a faptelor ilegale înfăptuite de minori. Găsiți un motto potrivit posterului vostru.

Evaluare

1. Alege variantele corecte de răspuns. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului potrivit fiecărei afirmații.

- I. Inițiativa legislativă poate aparține:
  - a. președintelui;
  - b. cetățenilor;
  - c. prim-ministrului.
- II. După adoptare, legea este trimisă pentru promulgare:
  - a. Guvernului;
  - b. Parlamentului;
  - c. Președintelui.
- III. Legalitatea constituționalității legilor revine:
  - a. Instanțelor de judecată;
  - b. Administrației publice;
  - c. Curții Constituționale.
- IV. În România, vârsta la care minorii răspund penal este:
  - a. 18 ani;
  - b. 16 ani;
  - c. 17 ani.

2. Completează enunțurile, folosind cuvintele următoare: *clar, confuz, inteligibil, emoționant*.

- I. Textul unei legi trebuie să fie _____ și _____.
- II. Textul unei legi nu poate fi _____ și _____.

3. Observă imaginea alăturată ce prezintă un adolescent care a săvârșit fapte ilegale. Răspunde, pe scurt, la următoarele cerințe.

- I. Prezintă două consecințe ale nerespectării unei legi.
- II. Enumeră două drepturi de care beneficiază o persoană învinuită.
- III. Numește două posibile cauze care conduc la delincvența juvenilă.
- IV. Menționează două persoane/instituții care îl pot ajuta pe tânăr.

4. Ai aflat că la unele magazine din localitatea ta se vând alcool și țigări minorilor, deși acest lucru este interzis prin lege. Adresează o scrisoare autorităților din comunitate, semnalând acest aspect. Pentru aceasta, vei avea în vedere:

- I. respectarea structurii unei scrisori;
- II. menționarea drepturilor încălcate prin această practică;
- III. prezentarea a două argumente în favoarea respectării drepturilor încălcate,
- IV. exprimarea convingerii că respectarea drepturilor copiilor reprezintă o prioritate la nivel local.

Autoevaluare

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 2 puncte

- I. – $2 \times 0,50 = 1,00$ punct
- II. – $2 \times 0,50 = 1,00$ punct

Total ex. 3: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 punct
- IV. – 0,50 punct

Total ex. 4: 3 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 1,00 punct
- IV. – 1,00 punct

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

4. Cetățenie activă și participativă

Explorează noi concepte!

- vot universal
- inițiative cetățenești
- organizații nonguvernamentale
- mass-media
- opinie publică

Exersează cetățenia activă!

- ✓ Vei fi un cetățean implicat.
- ✓ Vei remarca importanța prezenței la referendum și la alegeri.
- ✓ Vei cunoaște rolul ONG-urilor și al mass-mediei în viața comunității.
- ✓ Vei practica voluntariatul.
- ✓ Îți vei exprima opinia.

*Decid! Aplic! Mă implic!
Vreau ca opinia mea să fie luată în
considerare!*

Participă la proiectul:

**Teatru Forum
Joc un rol în comunitatea mea!**

Poți schimba lucrurile,
dacă vocea îți este auzită!
la atitudine!

Descoperă la paginile 76-79
cum te poți implica
în acest proiect.

Q Ce televiziune a transmis în direct Revoluția Română din anul 1989 pentru
U prima dată în istorie?

Z a. o televiziune americană   b. o televiziune britanică   c. Televiziunea Română

Mă implic! Particip la luarea deciziilor

Implicarea civică în contextul democrației reprezentative și al formelor de manifestare a democrației directe

„Democrația este guvernarea poporului, de către popor, pentru popor.”

Abraham Lincoln

Exersează cetățenia activă!

1. Citește citatul introductiv, apoi răspunde la următoarele cerințe.

a. **Cine** guvernează într-o societate democratică? **Pe cine** guvernează? **Pentru cine** guvernează?

b. Care este semnificația repetiției termenului *popor* în definiția democrației?

c. Propune cel puțin două sinonime pentru cuvântul *popor*.

2. Observă imaginea din stânga paginii și prezintă, pe scurt, semnificația acesteia, pe baza întrebărilor.

a. Pe cine reprezintă persoanele din imagine?

b. Cine ar putea fi persoana care vorbește la tribună?

c. Cine menține echilibrul democrației?

d. Ce s-ar întâmpla dacă toate persoanele ar pleca de pe rampa suspendată?

e. Ce ar trebui să facă persoana de la tribună pentru a-i menține pe oameni pe platformă?

f. Prin ce forme pot menține persoanele din imagine echilibrul? Ce pot face acestea în mod concret?

Repere pentru cetățenie democratică

Democrația reprezintă regimul politic pe baza căruia poporul participă, direct sau prin reprezentanți, **la viața politică** dintr-un stat.

Democrațiile contemporane îmbină democrația reprezentativă cu forme ale democrației directe.

Amintește-ți din lecțiile anterioare caracteristici ale celor două forme ale democrației: directă și reprezentativă.

Democrația reprezentativă se referă la diverse forme de manifestare prin care deciziile sunt luate în numele cetățenilor de către reprezentanți aleși prin vot.

Democrația reprezentativă este:

- **limitată** – participarea la guvernare este periodică, de scurtă durată;
- **indirectă** – cetățenii își aleg reprezentanții care guvernează în numele lor.

Alegerile legitimează dreptul reprezentanților de a decide în locul și în numele poporului, fără a-l mai consulta, pentru o perioadă de timp limitată, după care trebuie organizate noi alegeri. Dacă reprezentanții vor continua să susțină interesele cetățenilor pe care-i reprezintă, atunci ei pot fi aleși în continuare.

Democrația directă se manifestă prin implicarea concretă a cetățenilor în luarea deciziilor și participarea directă în actul de guvernare.

Formele democrației directe sunt:

- referendumul;
- inițiativele cetățenești.

3. Pornind de la schema de mai jos, formulează, în pereche, întrebări și răspunsuri referitoare la *referendum*.

4. Care este deosebirea dintre *referendum* și *alegeri*? Formulează răspunsul, având în vedere obiectul exprimării voinței poporului în cele două situații.

5. Citește următoarele forme de implicare civică. Oferă cât mai multe exemple cunoscute în școala și în comunitatea ta.

- participarea la alegeri;
- luarea deciziilor cu privire la problemele comunității/societății;
- interesul pentru dezvoltarea societății;
- susținerea publică a opiniilor personale;
- asumarea responsabilităților.

6. Scrie un text de maximum o pagină în care să răspunzi la întrebarea: *Cum mă implic eu civic în comunitatea mea?* Folosește, printre altele, cuvintele: *drept(uri), comunitate, responsabilitate, a participa, opinie*.

Referendumul este forma democrației directe prin care alegătorii își exprimă opinia și adoptă o decizie în mod direct, fără intermediari. Poate fi inițiat de: Președintele României, Parlament sau cetățeni.

Referendumul are două forme:

- **decizional** – revizuirea *Constituției*, demiterea Președintelui României după suspendarea acestuia de către Parlament;
- **consultativ** – probleme de interes național lansate din inițiativa Președintelui României.

La referendum, obiectul de exprimare a voinței nu este persoana, ci problema asupra căreia sunt consultați cetățenii.

Inițiativele cetățenești

Amintește-ți despre formele de manifestare a inițiativelor cetățenești din lecțiile anterioare.

Implicarea civică a cetățenilor presupune:

- **informarea** – oferirea informațiilor din oficiu sau la cererea autorităților publice;
- **consultarea** – dezbateri publice, referendum, ședințe publice;
- **participarea activă** – dreptul la inițiativa legislativă și parteneriate.

La baza democrațiilor directe și reprezentative stă un set de valori specifice:

libertate

dreptate

egalitate

transparență

toleranță

egalitatea șanselor

Mă inspir!

Parlamentul European acordă în fiecare an *Premiul cetățeanului european*. Acesta se adresează cetățenilor sau organizațiilor care promovează valorile europene și dau dovadă de inițiativă civică.

Mihai Șora, filosof și eseist român, s-a numărat printre laureații acestui premiu în anul 2018, pentru că promovează democrația, pluralismul, drepturile și libertățile cetățenilor. Născut în anul 1916, Mihai Șora promovează în societate și în școli atașamentul față de libertatea de gândire, de exprimare și de asociere. *Ce premii speciale se acordă în comunitatea ta?*

Mă implic!

Consultați Legea 3/2000 privind organizarea și desfășurarea unui referendum.

Participă la organizarea în școala ta a unui referendum pe o temă care vă preocupă. Formulați o întrebare simplă, la care să se poată răspunde prin DA sau NU. Asigurați-vă că întrebarea nu încalcă drepturile și libertățile elevilor. Dacă răspunsul majorității este în dezacord cu prevederile *Regulamentului școlii*, solicitați o discuție cu reprezentanții Consiliului de Administrație pentru clarificarea situației.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Cartea *Cum alegem? Un portret al democrației pe înțelesul tuturor*, scrisă de Cătălin Avramescu.

Videoul *Living democracy*, benzi desenate în cadrul unui concurs organizat de Consiliul European, având ca temă *Democrația și drepturile copilului în școli*.

Reportaje on-line despre referendumul din Marea Britanie cu privire la ieșirea din Uniunea Europeană.

Manualul digital. Fișă de lucru privind *Comunicarea bidirecțională dintre cetățeni și autorități*.

Votul tău – Alegerea ta!

Alegerea reprezentanților. Evaluarea activității reprezentanților aleși

„Camera Deputaților și Senatul sunt alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, potrivit legii electorale”.

Constituția României, art. 62 alin. (1)

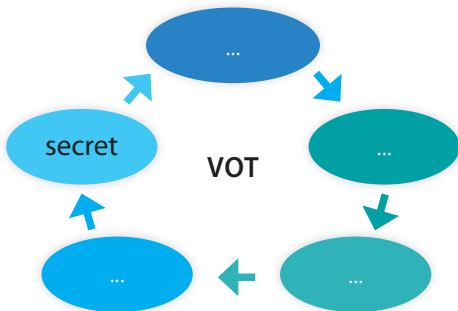

„Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat”.

Constituția României, art. 81 alin. (1)

Exersează cetățenia activă!

1. Menționează caracteristicile votului în România, pe baza imaginilor și a articolelor din *Constituție* menționate mai sus.

Explică, în pereche, fiecare dintre aceste caracteristici.

2. Ai participat la alegerea reprezentantului clasei în *Consiliul Școlar al Elevilor*? Care dintre caracteristicile votului, menționate anterior, au fost respectate?

3. Discută, în grup, apoi exprimă părerea în legătură cu *votul electronic*. Consideri că prezența la vot va fi mai mare dacă cetățenii vor avea opțiunea votului electronic? Argumentează răspunsul tău, oferind cel puțin câte un avantaj și un dezavantaj al acestei modalități de a vota.

Repere pentru cetățenie democratică

Votul reprezintă exprimarea opiniei cetățenilor unei țări față de alegerea reprezentanților, pentru o perioadă de timp.

De-a lungul timpului au existat **două tipuri de vot**:

1. *votul cenzitar*: sistemul electoral care constă în recunoașterea dreptului la vot al unei anumite categorii de cetățeni (venituri mari, proprietăți, exercitarea unor anumite profesii);
2. *votul universal*: sistemul electoral care dă posibilitatea fiecărui cetățean adult și cu discernământ de a-și alege reprezentanții.

În România, votul cenzitar a fost înlocuit, în noiembrie 1918, de votul universal, pe baza unui decret-lege, iar în noiembrie 1919 s-au desfășurat primele alegeri parlamentare. Femeile au obținut drept de vot în 1938.

În România, participarea la vot nu este obligatorie, ci facultativă, însă a vota nu este numai un drept, ci și o îndatorire cetățenească.

În țara noastră, sistemul electoral este organizat astfel:

Nr. crt.	Tipuri de alegeri	Categoriile de reprezentanți	Durata mandatului	Vârsta minimă
1.	Locale/județene	primari/consilieri	4 ani	23 ani
2.	Parlamentare	deputați/senatori	4 ani	23/33 ani
3.	Prezidențiale	președintele țării	5 ani	35 ani
4.	Europarlamentare	europarlamentari	5 ani	23 ani

4. Așază în ordinea priorităților (de la 1 la 7) așteptările cetățenilor de la reprezentanții aleși. Acordă 1 pentru cea mai mare așteptare, în funcție de opțiunile tale.

- respectarea legilor și a *Constituției*;
- dezvoltarea infrastructurii;
- crearea unor locuri de muncă;
- mărirea alocațiilor, a pensiilor, a salariilor;
- modernizarea instituțiilor;
- rezolvarea problemelor comunității;
- altele.

5. Votați, sub forma unor alegeri în grupul clasei, enunțul pe care îl considerați corect.

Votez pentru că îmi pasă, pentru că am un cuvânt de spus, pentru că e dreptul meu!

Nu merg la vot pentru că nu am pe cine să aleg și oricine va fi ales nu își va ține promisiunile.

- Organizați-vă în două grupuri, conform opțiunii inițiale.
- Dezbateți, aduceți argumente, susțineți-vă punctul de vedere.
- Organizați votul. S-au menținut opțiunile inițiale? Cum explicați?

Mă inspir!

În Roma antică, opinia publică a votanților era influențată de satira politică a poezilor, în teatre. Primul mare *satiric roman*, care a inspirat generațiile următoare, a fost poetul *Quintus Horatius Flaccus*. În cele două cărți cu satire, numite *Sermones* (Convorbiri), autorul a criticat ambiția nemăsurată, prostia și avariția, într-un mod tolerant. *Ești de acord cu satira adusă reprezentanților aleși? Prezintă un avantaj și un dezavantaj al acestei forme de exprimare.*

Mă implic!

Redactează, în grupul clasei, *un decalog* cu sfaturi utile date unui cetățean care intenționează să candideze la funcția de primar sau consilier local. Crezi că se pot aplica recomandările voastre?

Aveți încredere! Decalogul vostru trebuie să schimbe ceva în localitate!

Mergeți la Primărie și înmânați reprezentanților locali *Decalogul* realizat de voi.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Filmul *Titanic vals* (1964) sau piesa de teatru, ambele ecranizate după opera dramatică omonimă, scrisă de Tudor Mușatescu.

Piesa de teatru *O scrisoare pierdută* sau filmul (1953), după comedia cu același nume, scrisă de I. L. Caragiale.

Manualul digital. Fișele de lucru: *Alegerile și votul, Istoria Referendumurilor din România.*

Votul se desfășoară în tururi de scrutin.

Scrutinul reprezintă totalitatea operațiunilor care presupun exercitarea dreptului de vot. Acesta poate fi:

- **uninominal** – se votează o singură persoană (ex: președintele țării, primarul);
- **plurinominal** (de listă) – se votează liste de candidați (ex: consilieri, membri ai Parlamentului).

Alegerile sunt organizate de către:

- Biroul Electoral Central (BEC);
- Biroul Electoral de Circumscripție la nivel de județ/ București;
- Oficiile Electorale de sector, existente doar în Municipiul București;
- Biroul Electoral de Circumscripție pentru românii cu domiciliul sau reședința în afara țării;
- Birourile Electorale ale secțiilor de votare.

Persoanele care votează trebuie să fie cetățeni români și să aibă împlinită vârsta de 18 ani, inclusiv în ziua alegerilor. Conform art. 36 alin. (2) din *Constituția României* „nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.”

Pe lângă dreptul de vot, cetățenii au și dreptul de a candida sau de a fi aleși. Pentru aceasta, trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să fie cetățeni români cu drept de vot;
- să aibă domiciliul în România;
- să aibă vârsta corespunzătoare, conform datelor din tabelul de la pagina anterioară.

Fă-ți auzită vocea!

Societatea civilă, organizații nonguvernamentale, tipuri de inițiative cetățenești în comunitățile locale

Exersează cetățenia activă!

- Analizează mesajele și răspunde la următoarele întrebări.
  - Care sunt domeniile în care sunt activi civic adolescenții?
  - Cu ce scop acționează ei?
  - De ce crezi că oamenii se implică în astfel de activități fără să fie răsplățiți financiar?
  - Ce alte domenii în care se pot implica cetățenii cunoști?
  - Crezi că elevii sunt la vâsta potrivită pentru a avea inițiative cetățenești? Argumentează răspunsul tău.
- Ce tipuri de instituții ale societății civile cunoști în localitatea ta? Dar la nivel național și internațional? Oferă exemple concrete.
- Descoperă on-line sau în dicționarul de la finalul manualului rolul acțiunilor promovate de ONG-uri: *voluntariat, campanii publice, lobby și advocacy*.
- Discută, în pereche cu un coleg/o colegă, apoi explică de ce este important ca ONG-urile să fie independente și neafiliate politic?

Repere pentru cetățenie democratică

Implicarea și participarea cetățenilor la viața comunității în care trăiesc se poate realiza prin intermediul societății civile.

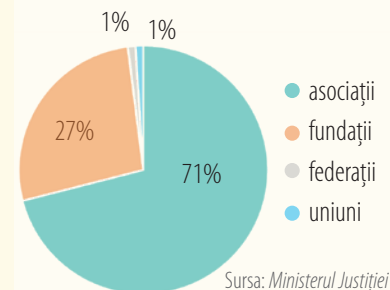
Societatea civilă reprezintă totalitatea formelor de organizare în cadrul cărora indivizii sau grupurile de indivizi reacționează față de tot ce se întâmplă în jurul lor, dar și față de deciziile statului, independent de actul guvernamental.

Societatea civilă promovează voluntariatul și încurajează spiritul comunitar prin variate acțiuni.

Instituțiile societății civile:

- Organizații nonguvernamentale (ONG-uri)
- Organizații comunitare
- Asociații profesionale
- Organizații politice
- Sindicate
- Cluburi civice
- Cluburi sociale și sportive
- Organizații religioase
- Mișcări ecologiste
- Media

Pondere pe tipuri a ONG-urilor din România

Organizațiile nonguvernamentale sunt o componentă a societății civile; acțiunea acestora depinde atât de nevoile societății, cât și de perceperea corectă a specificului lor.

Acțiuni promovate de ONG-uri

- voluntariat
- lobby și advocacy
- campanii publice

Caracteristici ale ONG-urilor

- neafiliere politică
- independență
- nonprofit
- autonomie
- voluntariat

5. Ce tip de inițiativă a cetățenilor sugerează imaginea de mai jos? Asupra căror probleme ar putea atrage atenția inițiatorii?

6. Tu ai participat la acțiuni de voluntariat în școala sau în comunitatea ta? Dar persoane cunoscute ție? Prezintă una dintre acțiuni.

7. Imaginează-ți că, împreună cu alți colegi, înființați un ONG care militează pentru mediu. Analizați în mediul on-line inițiativele cetățenești existente în societatea actuală.

- Stabiliți scopul ONG-ului;
- Propuneți un logo potrivit;
- Menționați trei tipuri de inițiative/acțiuni pe care intenționați să le promovați;
- Găsiți o denumire inspirată pentru prima campanie.

8. Argumentează aforismul: *Noua putere în stat – cetățeanul implicat*, într-un text de maximum o pagină, menționând importanța participării civice și a voluntariatului.

Tipuri de ONG-uri

După modalitatea de constituire

- asociații
- fundații
- federații
- uniuni

După zona în care acționează

- interne
- internaționale

După domeniul în care activează

- educație, știință, cercetare, cultură, protecție socială, minorități, drepturile omului, protecția mediului, protecția copilului etc.

🔍 Descoperă, în mediul on-line sau pe TV, ONG-uri naționale și internaționale care acționează în domenii variate. Prezintă activitatea unei astfel de organizații, oferind exemple de campanii pe care le promovează.

Rolurile ONG-urilor:

- parteneri și consultanți ai administrației publice;
- facilitatori ai procesului de consultare sau participare a publicului;
- inițiatori ai procesului de implicare a publicului.

Inițiativele cetățenești în comunitățile locale reflectă gradul de participare și implicare a cetățenilor la viața comunității.

Forme de manifestare a inițiativei cetățenești:

- inițierea unei petiții;
- participarea la dezbateri publice;
- exprimarea opiniei în diverse forme (platforme on-line, mass-media, rețele de socializare etc.);
- participarea la ședințele Consiliului Local;
- inițierea unui ONG și a altor forme de asociere;
- participarea la proteste;
- inițiative individuale/în grup de voluntariat.

Mă inspir!

Prințul Harry al Marii Britanii este cunoscut pentru implicarea sa în organizarea Jocurilor Paralimpice *Invictus*, la care participă veterani care în urma activității lor pe front au rămas cu dizabilități.

Greta Thunberg este o adolescentă din Marea Britanie care, prin mesajele și acțiunile sale, a inspirat adolescenți și adulți din mai multe țări pentru a-și uni forțele împotriva încălzirii globale. Ea a fost nominalizată la Premiul Nobel pentru Pace în anul 2019.

Mă implic!

Participă la activități de voluntariat inițiate de ONG-uri sau instituții din localitatea ta.

Ai inițiativă! Trimite o scrisoare reprezentanților autorităților locale, prin care să le propui recompensarea elevilor care obțin rezultate notabile la olimpiade, concursuri și proiecte școlare.

Dorești ca, prin această inițiativă, să încurajezi participarea elevilor din școala ta la cât mai multe concursuri, competiții, proiecte școlare.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Campanii ale ONG-urilor naționale sau internaționale pe probleme comune cu cele identificate în comunitatea ta.

Inițiative cetățenești prezentate în mass-media sau existente în comunitatea ta. Analizează contribuția lor la rezolvarea problemelor pentru care au fost inițiate.

Campanii de strângere de fonduri pentru susținerea unor cauze. Verifică veridicitatea campaniei și a cauzei, înainte să te implic!

Dependenți de mass-media?

Mass-media și rolul ei în societate

Exersează cetățenia activă!

1. Citește dialogul dintre membrii familiei din imagine, apoi răspunde cerințelor.
  - a. În ce moment al zilei crezi că are loc conversația lor? Care sunt reperele după care ai formulat răspunsul?
  - b. Menționează cel puțin cinci cuvinte din dialog despre care crezi că nu erau folosite în urmă cu 30 de ani. Dar în urmă cu 20 de ani?
  - c. Care este rolul comun al obiectelor corespunzătoare cuvintelor marcate în textul dialogului?

3. Prezintă mijloacele de comunicare existente în comunitatea ta. Care este utilizat cu mai mare frecvență de către tineri? Dar de către vârstnici?
4. Descrie un alt mijloc de comunicare ce ar putea fi inventat peste ani.

Repere pentru cetățenie democratică

Mass-media reprezintă ansamblul mijloacelor de comunicare și de difuzare a informației, care se adresează unui număr foarte mare de persoane.

Mass-media este un cuvânt compus, în care:

- *media*: pluralul latinescului *medium* are sens de mijloc de comunicare;
- *mass* (engl.) desemnează o mulțime mare de oameni cu anumite caracteristici comune.

☞ Selectează din ce categorie de greșeli de exprimare face parte expresia *mijloace mass-media*:

- a. cacofonie;
- b. pleonasm;
- c. dezacord.

☞ Selectează forma corectă de plural a substantivului *masă*, cu sens de mulțime, în expresiile următoare:

- a. mase de oameni;
- b. mese de oameni.

Mijloacele de comunicare în masă pot fi clasificate după mai multe criterii:

După modul de utilizare a informației

- *mijloace scrise*: ziare, reviste
- *mijloace audiovizuale*: radio, televiziune

După gradul de noutate

- *mijloace tradiționale*: ziare, radio, reviste
- *mijloace moderne*: televiziune, internet
- *cotidiene*: publicații cu apariție zilnică

După frecvența apariției

- *hebdomadare*: publicații cu apariție săptămânală
- *publicații cu apariție lunară*

***e-book** este o abreviere din limba engleză de la „electronic book” care înseamnă *carte electronică*.

5. În pereche, prezintă patru titluri de emisiuni TV diferite, pe care le urmărești tu, colegii, membrii familiei tale sau prietenii. Prezintă ce rol are fiecare emisiune, apoi răspunde la întrebări.

- Prin ce se diferențiază emisiunile?
  - Care sunt beneficiile urmării fiecărui tip de emisiune TV?
  - Care sunt dezavantajele urmării fiecărui tip de emisiune prezentat anterior?
  - Care sunt criteriile după care selectezi posturile TV/de radio/canalele on-line?
  - Care sunt riscurile la care te expui atunci când petreci mult timp în fața televizorului sau în mediul on-line?
6. Prezintă cel puțin două *mesaje de interes public* care sunt difuzate, de obicei, pe posturile de televiziune. Care este rolul lor?
7. Răspunde cu sinceritate la întrebările din chestionarul propus în manualul digital pentru a afla dacă poți trăi câteva săptămâni fără mass-media.

Mass-media îndeplinește mai multe **roluri în societate**:

- ➡ **transmitere de informații** către publicul larg;
- ➡ **educație și culturalizare**: transmite valori, modele culturale și de comportament ale societății, contribuind la formarea gândirii oamenilor, în special a tinerilor;
- ➡ **divertisment**: reprezintă o modalitate de petrecere a timpului liber, de relaxare;
- ➡ **socializare/comunicare**: oamenii comunică, relaționează, se apropie prin intermediul acestor mijloace.

🗒️ Indică trei rețele de socializare pe care le utilizezi tu, membrii familiei tale sau colegii tăi.

- Cu ce frecvență le accesezi într-o zi?
- Cu ce scop le utilizezi?

Mass-media joacă un rol foarte important în viața adolescenților și a tinerilor. Mulți dintre aceștia sunt *consumatori* de *social media* câteva ore zilnic.

Social media este un concept preluat din limba engleză, care indică un grup de instrumente (site-uri web, aplicații, soft-uri) ce pot fi accesate on-line cu ajutorul mijloacelor moderne de comunicare cu scopul de facilita schimbul de conținut (mesaje text, video, audio, prezentări multimedia) între membrii unui grup social.

Mă inspir!

Mark Zuckerberg a fondat Facebook în 2004, fiind creatorul uneia dintre cele mai răspândite rețele sociale din lume. Prin ceea ce a creat, Mark Zuckerberg a inspirat mulți oameni, oferindu-le posibilitatea de a comunica on-line cu persoane apropiate sau necunoscute.

Mă implic!

Fii jurnalist pentru o zi! Participă, în grup, la un joc de rol în care, prin intermediul unuia dintre mijloacele de comunicare (TV, radio, blog, vlog etc.), realizezi un interviu sau un videoclip pe o temă de actualitate pentru școala sau comunitatea ta. Repartizează rolurile în cadrul grupului: reporter, cameraman. Prezintă în fața clasei produsul final.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Filmul *Aventurile lui Tintin* (2011)

Evenimente.

- *Târgul de carte Gaudeamus*
- *Salonul Internațional de Carte Bookfest*

Vizită. Vizitează un studio de televiziune sau radio.

Întâlniri. Discută cu un blogger și/sau un vlogger despre cum influențează opinia publică prin activitatea lor.

Manualul digital. *Reguli de navigare pe internet*

Exersează cetățenia activă!

1. Citește titlurile articolelor/reportajelor din imagine, apoi răspunde la întrebări:

- Care este tema comună tuturor articolelor/reportajelor?
- Cui le sunt adresate mesajele acestor articole/reportaje?
- Prin ce mijloace de comunicare au fost transmise mesajele?

2. Analizează titlurile articolelor/reportajelor de mai sus, care prezintă aceeași problemă, cea a abandonului școlar.

- Stabilește:
  - care atenționează asupra problemei;
  - care încurajează;
  - care conduce către o informație eronată;
  - care oferă soluții;
  - care lansează o informație șocantă;
  - care este dramatică.
- Cum explici că aceeași știre poate fi înțeleasă diferit de cetățeni?
- Cum crezi că influențează mass-media opinia publică?

Repere pentru cetățenie democratică

Adeesea, oamenii preiau informațiile din mass-media ca fiind adevărate și le acordă o importanță foarte mare. În realitate, mass-media influențează modul de a gândi și de a acționa al unei persoane sau al unui grup, orientând opinia publică într-o direcție sau alta.

Opinia poate fi:

- **personală** – se referă la propria părere asupra unei probleme;
- **publică** – se referă la opțiunile de interes larg, comun pentru colectivitate.

Expresia **opinie publică** provine din compunerea celor doi termeni din limba latină:

- *opinion* derivat de la *opinari* – a exprima o părere;
- *publicus* derivat de la *populous* – popor.

Așadar, **opinie publică** înseamnă părerea poporului. Opinia publică reprezintă părerile exprimate de un număr semnificativ de persoane cu privire la o problemă de importanță generală.

Mass-media influențează opinia publică prin:

- **propagandă prin publicitate și reclamă:** prezentarea persuasivă a unor idei care susțin o teorie, o concepție, pentru a câștiga cât mai mulți adepți;
- **manipulare:** modificarea atitudinilor, credințelor, comportamentelor în conformitate cu interesele unor centre de putere;
- **dezinformare:** informare eronată sau selectarea anumitor informații;
- **discreditare:** defăimare, calomnie.

3. Crezi că prin intermediul mediilor se poate construi o imagine pozitivă/negativă față de o persoană/instituție? Discută în pereche, argumentează și oferă un exemplu concret din viața reală.

4. Participă la o activitate pe grupe, pentru redactarea unei știri. Fiecare grupă va reprezenta o altă media:

GRUPA 1 – Redacția unui canal TV de divertisment;

GRUPA 2 – Redacția unui ziar care transmite știri;

GRUPA 3 – Redacția unui studio de radio care transmite știri și muzică;

GRUPA 4 – Un grup de vloggeri care urmăresc cazurile neobișnuite, scandaloase.

Parcurgeți următorii pași:

- Stabiliți un subiect de presă, din comunitatea/școala voastră sau unul de interes general precum: *Prima zi a Evaluării Naționale*.
- Organizați în fiecare grupă informația potrivit redacției pe care o reprezentați.
- Prezentați informația sub forma unui joc de rol.
- Comparați modul în care a fost prezentată informația.
- Discutați cum credeți că ar trebui să procedeze cititorii/ascultătorii/privitorii pentru a fi corect informați.

Mass-media poate manipula opinia publică, făcând apel la titluri șocante, imagini statice și video cu puternic impact emoțional.

Responsabilitatea mass-mediei și a cetățenilor

Scopul mass-mediei este de a informa în mod corect și real cetățenii. În România există o instituție publică care are rolul de a supraveghea informarea corectă a cetățenilor, numită Consiliul Național al Audiovizualului (C.N.A.).

Jurnaliștii trebuie să respecte *un cod deontologic*, adică un cod de valori morale față de cetățeni, precum:

- să verifice informația din mai multe surse;
- să prezinte mereu adevărul;
- să nu folosească metode ilegale pentru a obține informații;
- să respecte viața privată a persoanelor;
- să rectifice orice informație care s-a dovedit a fi falsă etc.

Cetățenii trebuie:

- să se informeze din mai multe surse și să verifice, în măsura în care este posibil, veridicitatea informației;
- să nu transmită on-line informații eronate, mai ales în situații care ar putea genera panică;
- să colaboreze cu mass-media pentru aflarea adevărului, pentru soluționarea unor probleme, pentru atenționarea asupra unor fapte, evenimente etc.

Una dintre metodele de cunoaștere a opiniei publice este sondajul de opinie. **Sondajul de opinie** reprezintă o tehnică de investigare care are drept scop cunoașterea preferințelor exprimate de un număr de persoane, referitoare la o problemă de interes general.

Sondajul poate fi politic/electoral, de marketing, de audiență sau de cercetare. Se poate realiza cu ajutorul interviului sau al chestionarului. În România există mai multe institute private și cu capital de stat pentru sondarea opiniei publice.

Mă inspir!

Premiul Pulitzer este premiul pentru jurnalism american, creat în anul 1904 de jurnalistul american de origine maghiară Joseph Pulitzer. Premiul se acordă anual pentru reportaje, romane, fotografiile și înregistrări muzicale remarcabile. Există mai multe categorii premiate, precum: poezie, istorie, ficțiune, reportaj etc. În SUA, Premiul Pulitzer este un premiu similar ca prestigiu cu premiul Nobel.

Mă implic!

Organizează, împreună cu clasa, în săptămâna dedicată activităților extracurriculare din *Școala altfel*, o vizită la redacția unui ziar local sau în studioul unui post de radio/TV, pentru a identifica etapele apariției unei știri. Creează apoi propria ta știre pe o temă de interes public.

Merg mai departe!

Poți afla mai multe din:

Evenimente. *Gala decernării unor premii din media românească și internațională, precum: Gala Premiilor UNITER, Gala Premiilor Oscar etc.*

Manualul digital. Fișele de lucru:

- *Pașii redactării unui sondaj de opinie*
- *Agenda propriului tău ziar*
- *Cum poți verifica veridicitatea unei știri?*

Teatru Forum: Joc un rol în comunitatea mea!

Proiect

Implicarea civică a cetățenilor nu se învață prin discursuri, ci prin acțiune, nu prin asimilare de cunoștințe, ci prin înțelegere, capacități, atitudini, valori și comportamente benefice comunității în care trăiești.

De ce este important să te implici în viața comunității/societății?

✓ *Sunt prea mic(ă) pentru a schimba ceva în comunitatea mea?*

Nicidecum! Ești cetățean și poți influența deciziile din comunitatea ta.

✓ *De unde știu că am dreptul să mă implic în luarea deciziilor din comunitate?*

Ai dreptul să te implici în luarea deciziilor datorită cadrului legislativ din România care este favorabil participării publice a fiecărui cetățean la viața comunității.

✓ *Ce înseamnă, concret, să mă implic în societate?*

Implicarea înseamnă să participi la viața comunității, atunci când aceasta are nevoie. Rolul tău ca cetățean este să identifici problemele comunității și să găsești soluții pertinente pentru rezolvarea acestora.

Iată câteva întrebări pe care fiecare dintre noi, cetățenii, le adresăm. Sperăm ca răspunsurile să te fi convins că este foarte important să fii alături de comunitatea ta.

Pentru a ști ce, când, unde, cu ce și cum să te implici civic în societate, te invităm să te alături proiectului **Teatru Forum: Joc un rol în comunitatea mea!**

I. Alegerea temei proiectului

Proiectul **Teatru Forum: Joc un rol în comunitatea mea** vizează implicarea civică a ta și a colegilor tăi în formele de manifestare a democrației reprezentative și directe, dar și identificarea problemelor majore pentru care trebuie să propuneți soluții de remediere.

Pentru organizarea și desfășurarea unui Teatru Forum aveți la dispoziție șase săptămâni. Teatru Forum – așa cum spune inventatorul acestei metode, regizorul brazilian Augusto Boal – „este o repetiție pentru viață”, o metodă de intervenție socială. Prin Teatru Forum se testează soluțiile unor probleme existente în societate și se lucrează cu situații/personaje reale.

O piesă de Teatru Forum este mai mult decât o piesă de teatru tradițională prin faptul că este un dialog între actori și spectatori, în care publicul este provocat să devină spectator, să reacționeze, să ia locul actorilor și să schimbe cursul acțiunii, oferind soluții posibile la problema prezentată.

Temele tratate, în general, de Teatru Forum pot fi: discriminare, violență, dependență, cetățenie activă etc. Scenariul piesei voastre se va desfășura în funcție de nevoia identificată în comunitate.

II. Elaborarea fișei de proiect

1. Alegerea temei și a logoului proiectului

Pentru ca mesajul transmis prin Teatrul Forum să aibă impact, trebuie aleasă o temă interesantă pentru comunitate și un logo potrivit prin care să fie promovat. Proiectul se va desfășura pe parcursul întregii unități. La fiecare lecție, vei parcurge pașii proiectului. Noi îți propunem o temă inspirată de conținutul acestei unități de învățare: organizarea unui mini-referendum sau a unor alegeri locale.

2. Stabilirea inițiatorilor proiectului

Proiectul poate fi inițiat de voi, elevii, în colaborare cu profesorul/profesoara de *Educație socială*, cu alți profesori, cu actori sau diferiți parteneri.

3. Definirea beneficiarilor proiectului

Toți elevii vor fi beneficiari ai proiectului pentru că:

- exersează tehnici de artă teatrală;
- își dezvoltă limbajul verbal și nonverbal, curajul de se exprima liber, capacitatea de a improviza;
- dezvoltă dialogul cu autoritățile publice;
- facilitează înțelegerea procesului electoral;
- exersează tehnici inovative de implicare și participare;
- creează mini-strategii în domeniul politicilor locale;
- promovează implicarea civică și conștientizarea rolului major al cetățenilor, în funcționalitatea instituțiilor statului;
- își formează și își dezvoltă spiritul civic prin acțiuni concrete.

Proiectul poate genera beneficii și la nivelul unor grupuri diferite: părinți, membri ai comunității, ai școlii, membri ai autorităților locale, județene sau naționale.

4. Formularea scopului proiectului

Scopul proiectului este de a dezvolta competențele elevilor de intervenție socială (referendum, vot) prin teatru, dezbateri și dialog.

5. Stabilirea activităților proiectului

Stabilirea activităților din cadrul proiectului este o etapă importantă ce va fi detaliată odată cu implementarea lor. *Exemplu:*

Activitatea	Termen	Responsabil
Interpretarea piesei	Mai	Elevi actori ai Teatrului Forum

6. Identificarea partenerilor proiectului

Pentru a convinge audiența de mesajul proiectului, este nevoie să apelezi la parteneri precum:

- reprezentanți ai autorităților locale care să vă prezinte modul de organizare și desfășurare a unui referendum, a unor alegeri;
- actori care să vă îndrume cum să intrați în rolul personajelor;
- jurnaliști care să vă inițieze în arta scrierii unui articol etc.

7. Definirea produselor activităților și a elementelor de vizibilitate

Pe parcursul proiectului vor fi realizate:

- afișul de prezentare a scenetei și logoul sugestiv;
- scenariul piesei de teatru;
- bilete de acces la teatru.

8. Stabilirea criteriilor de evaluare a proiectului

Criteriile de evaluare stabilesc în ce măsură activitățile propuse în proiect au contribuit la atingerea scopului. Astfel se urmărește:

- gradul de îndeplinire a sarcinilor stabilite;
- asumarea rolurilor/responsabilităților în cadrul Teatrului Forum;
- colaborarea dintre elevi și adaptarea lor la activitatea în echipă;
- gradul de manifestare a spiritului de inițiativă civică în rândul actorilor și al spectatorilor;
- nivelul de popularizare a proiectului în mass-media;
- identificarea unor soluții pentru prevenirea unor situații problematice identificate.

III. Derularea proiectului

Săptămâna 1

1. Formarea și pregătirea echipei de proiect; lansarea invitației pentru participare odată cu afișul de prezentare. În acest spectacol veți fi implicați toți, fiecare având câte un rol.

2. Stabilirea temei Teatrului Forum. Dacă urmezi propunerea făcută, organizează un mini-referendum sau alegerea primarului din localitate. Trebuie să ai în vedere numărul de candidați înscriși în această cursă, simpatizanții favoriților, manipularea pe durata campaniei electorale, voluntarii care împart flaiere sau lipesc afișe și organizarea propriu-zisă a desfășurării turului de scrutin cu toate problemele pe care le presupune un astfel de eveniment.

Săptămânile 2-3

3. Stabilirea personajelor și scrierea scenariului
Personajele care apar în piesă sunt:

- *oprimatul*: victima afectată de abuzul repetat al puterii;
- *aliații oprimatului*: susțin victima, încurajând-o să ceară ajutor sau să se opună opresorului;
- *opresorul*: este personajul abuziv care își folosește puterea pentru a controla personajul oprimat;
- *aliații opresorului*: încurajează opresiunea, prin validarea acesteia „râzând” sau prin descurajarea victimei prin formule precum „E vina ta!”;
- *personajele neutre*: martorii opresiunii;
- *facilitatorul*: responsabil de pregătirea actorilor, de alegerea temei;
- *jokerul*: moderează piesă, realizează corespondența dintre actori și public.

Scenariul trebuie să surprindă realitatea așa cum este ea atunci când cetățeanul este chemat să-și aleagă reprezentanții sau să participe la un referendum.

Pentru scenariul propus, pot fi avute în vedere situații precum:

- campanie electorală cu probleme, defăimări etc.;
- părinții refuză să se prezinte la vot;
- părinții și-au uitat buletinul acasă;
- intri în cabina de vot cu părinții;
- furtul unei ștampile;
- absența observatorilor la secția de votare;
- anularea votului;
- votul dublat;
- aducerea unor persoane cu forța la vot.

Săptămânile 4-5

4. Improvizații și repetiții pentru Teatrul Forum

Elevii intră în „pielea” personajelor din piesă, sub îndrumarea unui actor sau a unui profesor.

Săptămâna 6

5. Prezentarea piesei de teatru și realizarea forumului

La interpretarea piesei vor fi invitați elevi din școală, profesori, părinți și membri ai autorităților locale, pentru a face cunoștință cu situațiile identificate de voi. Facilitatorul explică regulile Teatrului Forum și stimulează participarea.

a. Teatrul – Interpretarea piesei

Actorii interpretează piesa în care se prezintă o situație întâlnită în timpul organizării alegerilor. În această etapă, publicul rămâne pasiv, dar identifică problemele din timpul alegerilor.

b. Forumul

Se poartă discuții cu spectatorii pe marginea subiectului și a atitudinilor prezentate, mediate de jokerul spectacolului, care are rolul de a stimula publicul să se identifice cu situațiile prezentate.

c. Rejucarea piesei și intervențiile spectatorilor

Se rejuacă piesa, iar publicul poate opri desfășurarea acesteia în orice moment, oferind, prin participarea directă, în locul actorului, o soluție pentru schimbarea situațiilor ilustrate de piesa respectivă. De fiecare dată când un spectator dorește să propună o schimbare în piesă, trebuie să bată din palme, iar actorii rămân nemișcați. În timpul acestei prezentări, jokerul poate interveni și discuta cu publicul vizând alternativele propuse. Jokerul discută cu publicul fiecare intervenție și oportunitatea schimbării scenariului pentru corectarea unor aspecte negative, prezentate în piesă. Se va avea în vedere ca soluțiile propuse să fie în conformitate cu legea. Publicul hotărăște finalul poveștii.

d. Forumul final este cadrul în care se discută toate schimbările efectuate, realitatea și corectitudinea soluțiilor propuse, măsura în care acestea pot fi transferate în situații reale. Piesa se joacă de câte ori este cazul, în funcție de numărul de solicitări venite din școală sau din comunitate.

IV. Evaluarea proiectului și diseminarea rezultatelor

1. Evaluarea gradului de reușită și a posibilităților de îmbunătățire a unei asemenea activități

Evaluarea proiectului se realizează continuu, pe parcursul derulării activităților, dar și la finalul acestuia. Pe parcursul proiectului pot fi prezentate aprecieri privind modul de implicare a personajelor în situațiile simulate și intervențiile care pot îmbunătăți unele aspecte negative identificate de personaje.

2. Evaluarea activității elevilor

Elevii vor fi evaluați de către profesorul de la clasă, ulterior autoevaluării realizate de fiecare participant, pe baza următoarelor fișe:

a. Fișa de autoevaluare

Nr. crt.	Criterii de autoevaluare	Calificative*		
		S	B	FB
1.	Am reușit să mă implic în proiectul: <i>Joc un rol în comunitatea mea?</i>			
2.	Mi-am asumat un rol în cadrul proiectului?			
3.	Mi s-a potrivit rolul pe care l-am avut?			
4.	Mi-am îndeplinit sarcinile din cadrul proiectului?			
5.	Am colaborat cu ceilalți membri ai proiectului?			

*Se acordă calificativele: S – Satisfăcător, B – Bine, FB – Foarte bine.

b. Fișa de evaluare

Nr. crt.	Criterii de evaluare	Punctaj **
1.	Gradul de îndeplinire a sarcinilor asumate	
2.	Calitatea scenariului și a improvizațiilor	
3.	Capacitatea de asumare a unui rol în cadrul Teatrului Forum	
4.	Spiritul de colaborare și adaptare la activitatea în echipă	
5.	Spiritul de inițiativă și respectarea termenelor	

**Se acordă puncte de la 1 la 10 pentru fiecare criteriu de evaluare. Nota finală se calculează prin medie aritmetică.

3. Diseminarea experienței din proiect într-un articol al revistei școlii, pe rețelele de socializare, pe site-ul școlii sau la postul local de radio/televiziune. Promovează în comunitate importanța participării cetățeanului la soluționarea problemelor.

4. Oferirea feedbackului către autoritățile locale. Realizați un material cu toate aspectele/problemele identificate în organizarea unor alegeri sau a unui referendum. Menționați soluțiile care s-au propus pe parcursul Teatrului Forum. Formulați recomandări reprezentanților locali pentru o mai bună organizare a alegerilor în localitatea voastră.

5. Realizarea Jurnalului proiectului

Notează în *Jurnal* aspecte legate de:

- cum te-ai simțit;
- ce ai aflat depre implicarea cetățeanului în comunitate;
- importanța votului;
- ce vrei să schimbi în comunitatea ta;
- cum sunt informați/dezinformați cetățenii;
- ce mesaj transmiți autorităților.

6. Completarea Portofoliului personal

Adaugă la *Portofoliul personal*:

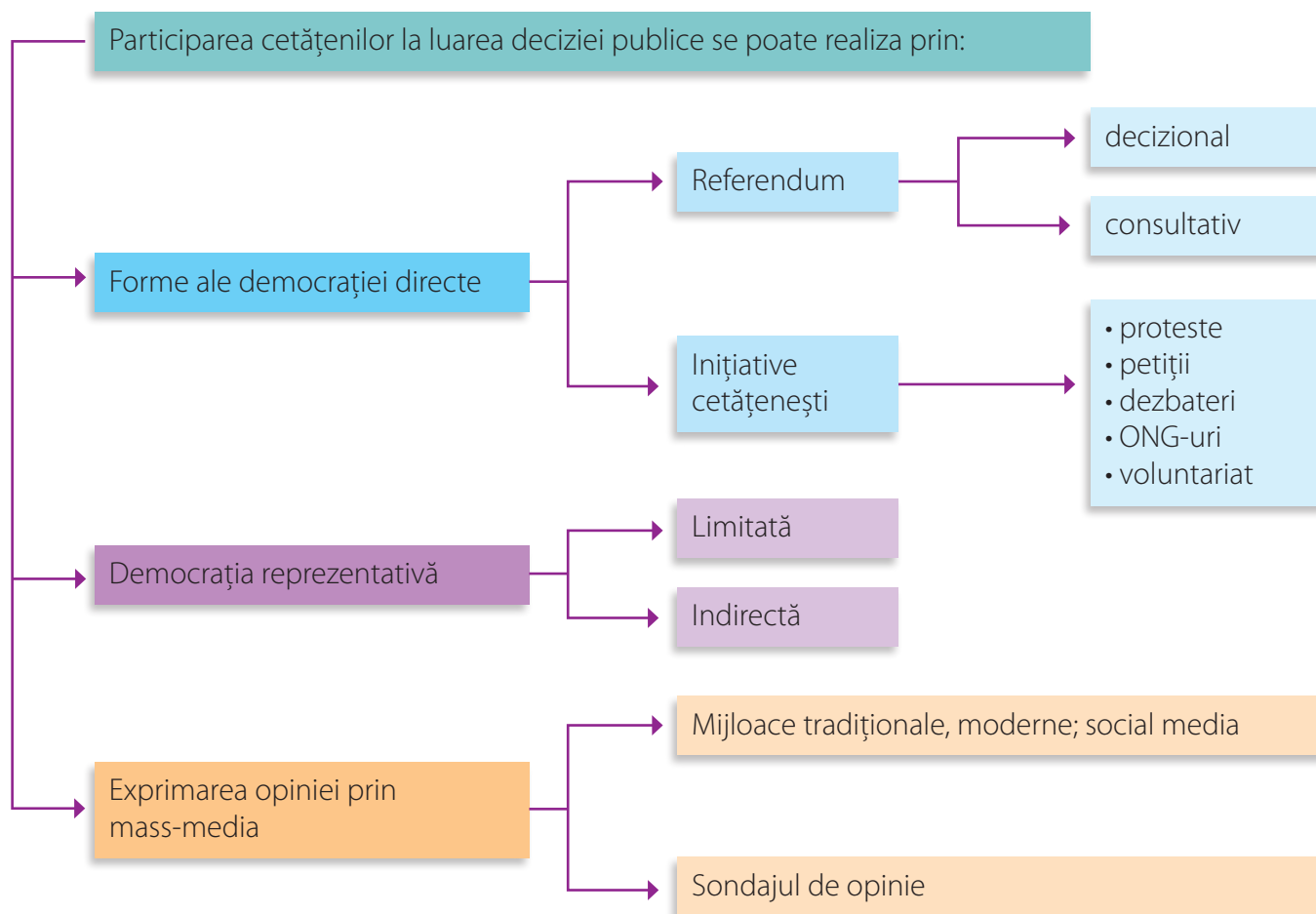
- fișa proiectului;
- produsele realizate în proiect (afiș, bilete de teatru, înregistrarea piesei de teatru etc.);
- interviuri;
- fotografii etc.

Cetățenie activă și participativă

Sinteză

1. Amintește-ți modalitățile de participare a cetățenilor la luarea deciziei publice, utilizând schema de mai jos.

2. Completează schema cu:

- exemple de referendum decizional și consultativ;
- alte categorii de inițiative cetățenești;
- exemple de activități de voluntariat la care ai participat sau ai dori să participi;
- mijloace de comunicare în masă moderne și tradiționale.

3. Discută în grup, apoi prezintă trei posibile motive ale implicării civice a cetățenilor în problemele comunității.

4. Prezintă, în pereche sau în grup, funcțiile mass-mediei în societate, prin intermediul unui joc de rol – tip *mimă*.

5. Explică cele două caracteristici ale democrației reprezentative. Menționează prin ce este limitată democrația și de ce/de către cine este limitată.

6. Redactează un buletin de vot pentru un referendum pe care ai dori să îl inițiezi în localitatea ta. Pentru aceasta, ai în vedere:

- să stabilești întrebarea;
- să explici participanților cum trebuie să marcheze răspunsul la întrebare.

Pentru o mai clară redactare, consultă varianta în limba română a buletinului de vot propus pentru consultarea cetățenilor Marii Britanii în vederea luării deciziei de menținere sau ieșire din Uniunea Europeană.

Evaluare

1. Asociază inițiativele cetățenilor cu modul de implicare al acestora în societate. *Realizează, pe caiet, corespondența dintre simbolurile celor două categorii.*

Inițiative ale cetățenilor	Modalități de implicare a cetățenilor
I. Se informează corect	a. participă la acțiuni de voluntariat
II. Dialoghează cu autoritățile	b. se alătură unei organizații care luptă pentru cauză
III. Petiționează	c. participă la referendum
IV. Își exprimă opinia și adoptă o decizie în mod direct	d. strânge semnături și le trimite decidenților
V. Ajută oamenii, se implică	e. verifică știrile din mai multe surse de încredere
VI. Susțin o cauză	f. merge în audiență la aleși

2. Completează enunțurile cu două dintre cuvintele date: *socializare, educație, divertisment, informare.*

- I. Funcția de ..... a mass-mediei constă în transmiterea valorilor și a modelelor de comportament ale societății, contribuind la formarea gândirii oamenilor, în special a tinerilor.
- II. Funcția de ..... a mass-mediei creează cadrul pentru comunicarea, relaționarea și apropierea dintre oameni.

3. Observă imaginea de mai jos, apoi rezolvă următoarele cerințe.

- I. Menționează ce tip de mijloc de comunicare sugerează imaginea.
- II. Numește trei modalități de influențare a opiniei publice.

4. Realizează un articol pentru revista școlii/ziarul local, în care să prezinți o acțiune de voluntariat organizată de clasa/școala ta, la care ai participat tu sau persoane cunoscute ție. Dacă nu ai participat, prezintă o acțiune de voluntariat la care ți-ar plăcea să participi. Pentru aceasta, vei avea în vedere următoarele:

- I. stabilește un titlu care să inspire;
- II. prezintă, pe scurt, acțiunea de voluntariat;
- III. menționează două argumente în favoarea implicării elevilor în acțiuni de voluntariat;
- IV. convinge opinia publică cu privire la implicarea în acțiuni de voluntariat, printr-un mesaj motivațional.

Autoevaluare!

Total ex. 1: 3 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte
- V. – 0,50 puncte
- VI. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 1 punct

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte

Total ex. 3: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 3 x 0,50 = 1,50 puncte

Total ex. 4: 3 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 1,00 punct
- III. – 1,00 punct
- IV. – 0,50 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

5. Activi pentru cetățenie democratică

Ai explorat noi concepte!

- egalitate de șanse
- incluziune
- libertate și diversitate
- dezvoltare durabilă
- voluntariat

Continuă să exersezi cetățenia activă!

- ✓ Ai devenit conștient(ă) de drepturile și responsabilitățile tale ca cetățean.
- ✓ Ești preocupat(ă) de binele altora, în special al membrilor comunității din care faci parte.
- ✓ Ai devenit curajos/curajoasă în ceea ce privește exprimarea opiniilor și argumentelor.
- ✓ Ești activ(ă) în cadrul grupului/comunității.
- ✓ Ai devenit conștient(ă) de posibila contribuție și capacitate de a influența schimbările.
- ✓ Ești responsabil(ă) în acțiunile pe care le exerciți în calitate de cetățean.

„Dacă libertatea și egalitatea, așa cum cred unii, pot fi găsite în democrație, ele vor fi obținute cel mai bine atunci când ar fi posibil ca toate persoanele să participe la guvernare.”

Aristotel

Continuă să te implicii în proiecte!

Reflectează la beneficiile proiectelor în care te-ai implicat la orele de *Educație socială*, pe parcursul anului școlar.

Parcurge jurnalul acestor experiențe la paginile 86-87.

Q
U
I
Z

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” este cea mai veche bibliotecă universitară din capitală. Înființată în anul 1895, este poziționată în locul de unde a pornit Revoluția din 1989, în București:

a. Piața Revoluției

b. Piața Romană

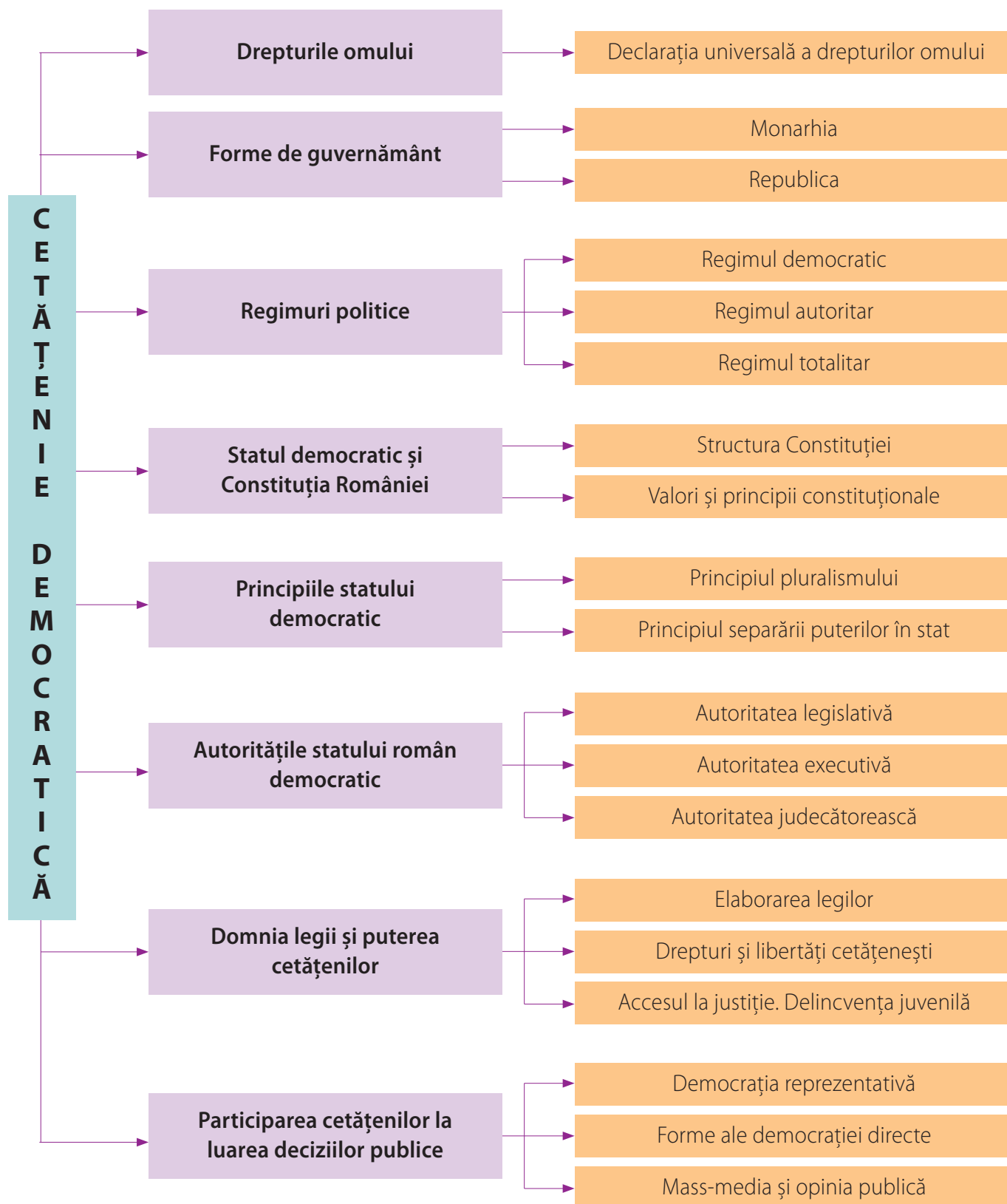
c. Piața Unirii

Activi pentru cetățenie democratică

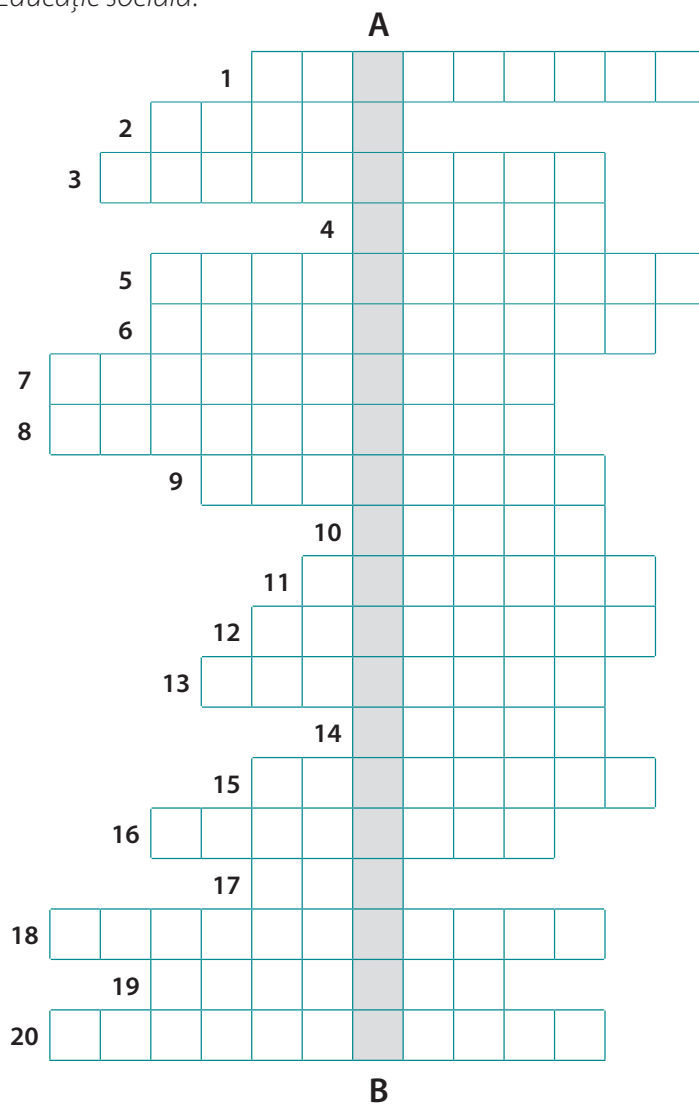
Sinteză ... la final de an școlar

1. Discută, în grupul clasei, conceptele privind educația pentru cetățenie democratică, studiate pe parcursul acestui an școlar.

2. Participă la un *concurs*, pe grupe, coordonat de profesorul/profesoara de *Educație socială*. Prezintă, pentru fiecare concept din schema anterioară, cât mai multe informații specifice cetățeniei democratice, sub forma unor enunțuri. Câștigă echipa care formulează, alternativ, cele mai multe enunțuri pentru același concept.
3. Redactează un articol în revista școlii despre rolul cetățeanului implicat în respectarea, apărarea și promovarea instituțiilor statului, pornind de la cuvintele: *stat, comunitate locală, Parlament, vot, drepturile omului, democrație, inițiative cetățenești, presă, voluntar, organizație*. Alege un titlu sugestiv.
4. Rezolvă rebusul. Completează enunțurile cu termenii potriviți. Pe coloana A-B vei descoperi expresia-cheie a ceea ce ai studiat anul acesta la *Educație socială*.

1. Parlamentul României are două camere; se numește ...
2. Legile mai sunt cunoscute și sub denumirea de ...
3. Judecătorii și procurorii se numesc ...
4. Cetățenii au dreptul de a candida sau de a fi ...
5. Legea fundamentală a unui stat se numește ...
6. Declarația promovează ideea că drepturile omului sunt ...
7. Forma democrației directe prin care cetățenii decid fără intermediari se numește ...
8. Când se votează o singură persoană, scrutinul este ...
9. Prim-ministrul conduce ...
10. A-ți exprima opinia este un ...
11. Un mijloc de comunicare scris este ...
12. Regimul totalitar din România de dinaintea anului 1989 s-a numit ...
13. Forma de guvernământ în care monarhul are putere totală este monarhia ...
14. Mandatul Președintelui României este de ... ani.
15. Modalitatea prin care o lege iese din vigoare poartă numele de ...
16. Una dintre metodele de cunoaștere a părerii cetățenilor este ... de opinie.
17. Când cetățeanul împlinește 18 ani are dreptul la ...
18. Principiul statului democratic care are în vedere existența mai multor forme de asociere este ...
19. Textul redactat într-un ziar se poate numi ...
20. Activitatea neremunerată, desfășurată din proprie inițiativă se numește ...

Activi pentru cetățenie democratică

Sinteza proiectelor

1. Amintește-ți proiectele derulate pe parcursul acestui an școlar, cu ajutorul schemei următoare.

1. Pași către participare democratică **Alegeri pentru Consiliul Elevilor**

Ai fost candidat/candidată?
Ai susținut un candidat în care ai încredere?
Ți-ai exercitat dreptul la vot?

2. Implică-te! **Indică direcția în comunitate!**

Ai identificat o nevoie în comunitatea ta?
Ai propus modificări pentru o politică publică din comunitate?

3. Campania **Îmi pasă! Mă implic! Violența nu este un răspuns!**

Te-ai implicat în diminuarea actelor de violență din școala ta?
Ai promovat nonviolența în școala ta?

4. Teatru Forum **Joc un rol în comunitatea mea!**

Ai schimbat ceva în comunitatea ta?
Ți-ai făcut auzită vocea?
Ai luat atitudine?

2. Reconstituie etapele unui proiect în care te-ai implicat sau pe care îl poți iniția atunci când problemele din comunitate/școală nu sunt remediate de autorități și trebuie să te implici prin identificarea soluțiilor. Răspunde la întrebări pentru fiecare etapă a organizării și implementării proiectului.

1. Alegerea temei

2. Elaborarea fișei de proiect

3. Derularea proiectului

4. Evaluarea proiectului

3. Fii mândru/mândră de patrimoniul cultural al României și de istoria românilor, sintetizând paginile de deschidere a unităților de învățare, care alcătuiesc mini-proiectul *Revoluția Română din 1989 – primul pas către cetățenia democratică*.

- Restabilește legăturile dintre instituțiile prezentate și Revoluția din 1989.
- Prezintă o instituție/un monument/o clădire parte a patrimoniului cultural al României din localitatea ta sau din țară, care, într-o formă sau alta, îți spune povestea primilor pași făcuți de România către cetățenia democratică.
- Propune un quiz după modelul celor prezentate în paginile de deschidere a unităților de învățare.

Q Ce eveniment a determinat decuparea simbolurilor comuniste de pe drapelul țării noastre?

U
I
Z

a. Revoluția din 1989

b. Revoluția din 1848

c. Revoluția din 1821

4. Continuă să exersezi cetățenia democratică! Răspunde cerințelor, pentru a completa *Jurnalul anual al practicilor democratice* învățate. Fii activ(ă)! Implică-te!

Propune o inițiativă cetățenească!

- Propune o modalitate de îmbunătățire a modului de desfășurare a lecțiilor pentru una dintre disciplinele de studiu de la școală.
- Stabiliți în grupuri mici și apoi în grupul clasei care este nevoia/problema ce trebuie remediată, cine trebuie să ia inițiativă, cum veți prezenta problema voastră profesorului/profesoarei care coordonează acea disciplină.

Exercită-ți dreptul la vot!

- Votează proiectul care ți-a plăcut cel mai mult. Alege de la 1 la 4, în funcție de numărul unității de învățare în care a fost propus proiectul preferat.
- Centralizați rezultatele la nivelul clasei și validați titlul de *Proiectul anului*.

Participă la un referendum!

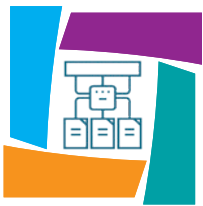
- Răspunde cu DA sau NU la următoarea întrebare:
Sunt proiectele benefice pentru învățarea cetățeniei democratice de către adolescenți?
- Centralizați rezultatele la nivelul clasei și decideți:
  - Mai multe răspunsuri DA – Implicați-vă în alte proiecte.
  - Mai multe răspunsuri NU – Evaluați ce nu a funcționat și îmbunătățiți în viitor.

Exprimă-ți părerea!

Privește cu ochii minții toate orele de *Educație socială* din acest an, apoi completează enunțurile.

- Am învățat . . . .
- Mi s-a părut util . . . .
- M-a ajutat să . . . .
- Cel mai mult mi-a plăcut . . . .
- Cel mai bine am colaborat cu . . . .
- M-am simțit . . . deoarece . . . .
- În viitor, voi avea în vedere . . . .

Activi pentru cetățenie democratică

Evaluare finală

1. Descoperă definițiile unor concepte din domeniul cetățeniei democratice. Asociază cifra corespunzătoare fiecărui concept cu litera aferentă definiției potrivite.

I. Votul

a. organul reprezentativ suprem și unica autoritate legiuitoare

II. Societatea civilă

b. împărțirea puterii între mai multe autorități

III. Separarea puterilor în stat

c. exprimarea opiniei cetățenilor față de alegerea reprezentanților

IV. Parlamentul

d. totalitatea formelor de organizare în cadrul cărora indivizii reacționează

2. Completează enunțurile de mai jos, cu termenii potriviți, indicați.

I. Legile care reglementează domeniile de importanță majoră pentru stat sunt numite ...

a. executivă

II. Guvernul reprezintă autoritatea ... care asigură realizarea politicii interne și externe a țării.

b. mass-media

III. Unul dintre drepturile cetățenilor este dreptul la ...

c. organice

IV. ... prezintă informații despre activitatea reprezentanților aleși, contribuind la formarea opiniei publice.

d. educație

Autoevaluare!

Total ex. 1: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

Total ex. 2: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – 0,50 puncte
- IV. – 0,50 puncte

3. Observă imaginea de mai jos, apoi răspunde cerințelor.

- I. Menționează, pe baza imaginii, două drepturi ale cetățenilor.
- II. Identifică două acțiuni ale cetățenilor sugerate de imagine.
- III. Formulează două soluții pentru a convinge opinia publică de importanța respectării drepturilor omului, în comunitatea locală.

4. Participi ca voluntar la activitățile unei organizații care militează pentru drepturile persoanelor cu dizabilități. Scrie o scrisoare prin care să convingi autoritățile locale că este nevoie să intervină pentru rezolvarea uneia dintre problemele următoare:

- a. achiziționarea mijloacelor de transport în comun dotate cu rampe necesare pentru deplasarea individuală a persoanelor imobilizate;
- b. amplasarea rampelor de acces la toate instituțiile și în toate spațiile publice unde se impune acest lucru;
- c. inițierea unui centru de tratament și diagnostic pentru persoanele cu dizabilități.

Alege o temă, apoi scrie textul scrisorii, având în vedere:

- I. susținerea punctului de vedere privind importanța temei alese;
- II. menționarea a cel puțin trei argumente pentru susținerea cauzei;
- III. propunerea unei soluții sau formularea unui mesaj convingător.

Autoevaluare!

Total ex. 3: 2 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – 0,50 puncte
- III. – $2 \times 0,50 = 1$ punct

Total ex. 4: 3 puncte

- I. – 0,50 puncte
- II. – $3 \times 0,50 = 1,50$ puncte
- III. – 1,00 punct

*Se acordă 1 punct
din oficiu.*

Total: 10 puncte

Declarația universală a drepturilor omului

Extras

Art. 1 Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

Art. 2 Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta declarație fără niciun fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări. În afară de aceasta, nu se va face nicio deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană, fie că această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutelă, neautonome sau supuse vreunei alte limitări de suveranitate.

Art. 3 Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale.

Art. 4 Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în servitute: sclavajul și comerțul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor.

Art. 5 Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

Art. 6 Fiecare om are dreptul să i se recunoască pretutindeni personalitatea juridică.

Art. 7 Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nicio deosebire, dreptul la o egală protecție a legii.

Art. 8 Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege.

Art. 9 Nimeni nu trebuie să fie arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar. [...]

Art. 10 Orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil și public de către un tribunal independent și imparțial care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Art. 11 (1) Orice persoană acuzată de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul să fie presupusă nevinovată până când vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale. [...]

Art. 13 (1) Orice persoană are dreptul de a circula în mod liber și de a-și alege reședința în interiorul granițelor unui stat.

(2) Orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa. [...]

Art. 15 (1) Orice persoană are dreptul la o cetățenie.

Art. 17 (1) Orice persoană are dreptul la proprietate, atât singură, cât și în asociație cu alții.

Art. 18 Orice om are dreptul la libertatea gândirii, de conștiință și religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, singur sau împreună cu alții, atât în mod public, cât și privat. [...]

Art. 19 Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării.

Art. 20 (1) Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică.

Art. 21 (1) Orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin reprezentanți liber aleși.

(2) Orice persoană are dreptul de acces egal la funcțiile publice din țara sa.

(3) Voința poporului trebuie să constituie baza puterii de stat; această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri nefalsificate, care să aibă loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal și exprimat prin vot secret sau urmând o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului.

Art. 22 Orice persoană, în calitatea sa de membru al societății, are dreptul la securitatea socială. [...]

Art. 23 (1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului.

(2) Toți oamenii, fără nicio discriminare, au dreptul la salariu egal pentru muncă egală.

Art. 24 Orice persoană are dreptul la odihnă și recreație, inclusiv la o limitare rezonabilă a zilei de muncă și la concedii periodice plătite.

Art. 25 (1) Orice om are dreptul la un nivel de trai care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei sale, cuprinzând hrană, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare; el are dreptul la asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința sa.

Art. 26 (1) Orice persoană are dreptul la învățătură. Învățământul trebuie să fie gratuit, cel puțin în ceea ce privește învățământul elementar și general. Învățământul elementar trebuie să fie obligatoriu.

(2) Învățământul trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului față de drepturile omului și libertățile fundamentale. El trebuie să promoveze înțelegerea, toleranța, prietenia între toate popoarele și toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

Art. 27 (1) Orice persoană are dreptul de a lua parte în mod liber la viața culturală a colectivității, de a se bucura de arte și de a participa la progresul științific și la binefacerile lui.

Art. 29 (1) Orice persoană are îndatoriri față de colectivitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.

(2) În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare om nu este supus decât îngerărilor stabilite prin lege. [...]

Constituția României

Extras

TITLUL I. PRINCIPII GENERALE

Articolul 1. Statul român

(1) România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului român este republica.

(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Articolul 2. Suveranitatea

(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum. (2) Niciun grup și nicio persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

Articolul 4. Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.

(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

ARTICOLUL 8. Pluralismul și partidele politice

(1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

TITLUL II DREPTURILE, LIBERTĂȚILE ȘI ÎNDATORIRILE FUNDAMENTALE

CAPITOLUL I Dispoziții comune

Articolul 16. Egalitatea în drepturi

(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

Articolul 20. Tratatul internațional privind drepturile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

ARTICOLUL 21. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

CAPITOLUL II Drepturile și libertățile fundamentale

Articolul 22. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

(1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(3) Pedepsa cu moartea este interzisă.

Articolul 23. Libertatea individuală

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(4) Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal.

(11) Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.

Articolul 24. Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

Articolul 31. Dreptul la informație

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngreunat.

Articolul 32. Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.

Articolul 36. Dreptul de vot

(1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

Articolul 37. Dreptul de a fi ales

(1) Au dreptul de a fi aleși cetățenii cu drept de vot care îndeplinesc condițiile prevăzute în articolul 16 alineatul (3), dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit articolului 40 alineatul (3).

(2) Candidații trebuie să fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele administrației publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi aleși în Senat și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleși în funcția de Președinte al României.

Articolul 38. Dreptul de a fi ales în Parlamentul European

În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European.

Articolul 40. Dreptul de asociere

(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.

(4) Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.

Articolul 51. Dreptul de petiționare

(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

(4) Autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele și în condițiile stabilite potrivit legii.

CAPITOLUL III Îndatoririle fundamentale

Articolul 54. Fidelitatea față de țară

(1) Fidelitatea față de țară este sacră.

ARTICOLUL 55. Apărarea țării

(1) Cetățenii au dreptul și obligația să apere România.

ARTICOLUL 56. Contribuții financiare

(1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

TITLUL III AUTORITĂȚILE PUBLICE

CAPITOLUL I. Parlamentul

SECTIUNEA 1 Organizare și funcționare

Articolul 61. Rolul și structura

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

(2) Parlamentul este alcătuit din Camera Deputaților și Senat.

Articolul 62. Alegerea Camerelor

(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, potrivit legii electorale.

Articolul 63. Durata mandatului

(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care se prelungește de drept în stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență, până la încetarea acestora.

Articolul 68. Caracterul public al ședințelor

(1) Ședințele celor două Camere sunt publice.

(2) Camerele pot hotărî ca anumite ședințe să fie secrete.

SECȚIUNEA a 2-a Statutul deputaților și al senatorilor

Articolul 69. Mandatul reprezentativ

(1) În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul.

Articolul 71. Incompatibilități

(1) Nimeni nu poate fi, în același timp, deputat și senator.

Articolul 74. Inițiativa legislativă

(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului,

deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

(2) Nu pot face obiectul inițiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea.

Articolul 77. Promulgarea legii

(1) Legea se trimite, spre promulgare, Președintelui României. Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire.

(2) Înainte de promulgare, Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii.

Articolul 78. Intrarea în vigoare a legii

Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei.

CAPITOLUL II Președintele României

Articolul 80 Rolul Președintelui

(1) Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.

(2) Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

Articolul 81. Alegerea Președintelui

(4) Nicio persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al României decât pentru cel mult două mandate. Acestea pot fi și succesive.

Articolul 83. Durata mandatului

(1) Mandatul Președintelui României este de 5 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.

Articolul 84. Incompatibilități și imunități

(1) În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nicio altă funcție publică sau privată.

Articolul 85. Numirea Guvernului

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

Articolul 86. Consultarea Guvernului

Președintele României poate consulta Guvernul cu privire la probleme urgente și de importanță deosebită.

Articolul 90. Referendumul

Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.

Articolul 92. Atribuții în domeniul apărării

(1) Președintele României este comandantul forțelor armate și îndeplinește funcția de președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

Articolul 100. Actele Președintelui

(1) În exercitarea atribuțiilor sale, Președintele României emite decrete care se publică în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistența decretului.

CAPITOLUL III Guvernul

Articolul 102. Rolul și structura

(1) Guvernul, potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice.

(3) Guvernul este alcătuit din prim-ministru, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică.

Articolul 107. Primul-ministru

(1) Primul-ministru conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuțiile ce le revin. De asemenea, prezintă Camerei Deputaților sau Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate.

(2) Președintele României nu îl poate revoca pe primul-ministru.

Articolul 108. Actele Guvernului

(1) Guvernul adoptă hotărâri și ordonanțe

Articolul 109. Răspunderea membrilor Guvernului

(1) Guvernul răspunde politic numai în fața Parlamentului pentru întreaga sa activitate. Fiecare membru al Guvernului răspunde politic solidar cu ceilalți membri pentru activitatea Guvernului și pentru actele acestuia.

SECȚIUNEA a 2-a Administrația publică locală

Articolul 120. Principii de bază

(1) Administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile descentralizării, autonomiei locale și deconcentrării serviciilor publice.

Articolul 121. Autorități comunale și orașenești

(1) Autoritățile administrației publice, prin care se realizează autonomia locală în comune și în orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși, în condițiile legii.

(2) Consiliile locale și primarii funcționează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din comune și din orașe.

Articolul 122. Consiliul județean

(1) Consiliul județean este autoritatea administrației publice

pentru coordonarea activității consiliilor comunale și orașenești, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean.

Articolul 123. Prefectul

(1) Guvernul numește un prefect în fiecare județ și în municipiul București.

CAPITOLUL VI Autoritatea judecătorească

SECȚIUNEA 1 Instanțele judecătorești

Articolul 124. Înfăptuirea justiției

(1) Justiția se înfăptuiește în numele legii.

(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

(3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

Articolul 125. Statutul judecătorilor

(1) Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.

(3) Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

Articolul 126. Instanțele judecătorești

(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

Articolul 127. Caracterul public al dezbaterilor

Ședințele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege.

SECȚIUNEA a 2-a Ministerul Public

Articolul 131. Rolul Ministerului Public

(1) În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

(2) Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.

Articolul 132. Statutul procurorilor

(1) Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

(2) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

SECȚIUNEA a 3-a Consiliul Superior al Magistraturii

Articolul 133. Rolul și structura

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției.

(6) Președintele României prezidează lucrările Consiliului Superior al Magistraturii la care participă.

Dicționar pentru cetățenie democratică

advocacy – proces organizat de influențare a deciziilor; politici publice în diverse domenii care afectează direct viața oamenilor

amnistie – înlăturarea răspunderii penale pentru o persoană sau un grup de persoane

bullying – comportament în care cineva, în mod intenționat și repetat, rănește, umilește o altă persoană

calomniere – defăimare, hulire

campanie electorală – acțiune desfășurată de competitorii politici (partide și candidați), de promovare a ideilor și intențiilor referitoare la guvernarea/administrarea unui stat sau a unei entități publice (comună, oraș, județ)

cenzură – interzicerea publicării unor informații, idei, opinii; filtrarea informațiilor din spațiul public, astfel încât acestea să nu afecteze imaginea, interesele sau planul de acțiune al unui regim politic sau conducător

chestionar – listă de întrebări formulate cu scopul de a obține, pe baza răspunsurilor primite, lămuriri asupra unei persoane sau a unei probleme

circumscripție – subdiviziune a unui teritoriu, care trebuie să desfășoare o activitate în cadrul statului (ex. activitate financiară, sanitară, electorală etc.)

coalitție – alianță între grupuri, partide, entități

cod deontologic – ansamblu de reguli și obligații specifice unei activități profesionale

colectivizare – punerea în comun, în „gospodăria colectivă”, a terenurilor agricole deținute de proprietari, practică în regimurile comuniste; roadele muncii sunt împărțite în mod egal, fără a se ține cont de suprafața terenului pus de fiecare proprietar în cadrul gospodăriei colective

comunism – ideologie și regim politic totalitar care au ca principii unipartidismul, trecerea din proprietatea privată în proprietatea statului a mijloacelor de producție și schimb (fabrici, ateliere, magazine etc.), promovarea egalitarismului, practicarea uniformizării sociale, punerea în comun a terenurilor agricole (colectivizare) etc.

consul – magistrat în Roma antică, ales de Senat; avea putere executivă și un mandat de un an, la sfârșitul căruia putea fi reales

control social – mecanism de reglare a ordinii sociale care se realizează prin intermediul pedepselor și recompenselor

decalog – cele zece porunci religioase și morale dictate de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai; în sensul propus în manual: zece dorințe, idei etc.

decident – persoană fizică sau juridică care are putere de decizie

delincvență juvenilă – totalitatea faptelor săvârșite de minori, cu încălcarea legii

democrație – regim politic în care puterea aparține cetățenilor, poporului

democrație directă – regim politic în care populația își exercită puterea în mod direct

democrație reprezentativă – regim politic în care cetățenii delegă puterea poporului unor reprezentanți pe care îi aleg prin vot

dezinformare – informare incorectă

dictator – conducător care are putere nelimitată

dictatură – regim politic în care puterea este deținută de un conducător care are putere nelimitată

discreditate – pierderea reputației; compromitere

(a) disemina – a răspândi, a împrăști

divertisment – amuzament, distracție

doctrină – principiile promovate de un partid politic, religie, profesie etc.

drepturile omului – condiții absolut necesare pentru starea de bine a oamenilor și dezvoltarea lor în cadrul societății

electorat – totalitatea celor care votează în alegeri

(a) eșantiona – a stabili persoanele care vor fi interogate pentru a obține un rezultat reprezentativ într-o anchetă

(a) exercita – a practica, a profesa

fascism – ideologie și regim politic totalitar care subordonează interesul individual, interesului statului; promovează naționalismul, identitatea colectivă, ideea de unitate și de mobilizare a întregii națiuni în jurul unui ideal sau țel

formă de guvernământ – formă de organizare a Puterii într-un stat, determinată de modul în care este ocupată funcția de șef al statului și de durata deținerii acesteia

fundamental – cel mai important, esențial

grațiere – înlăturarea, în total sau în parte, a executării unei pedepse

holocaust – totalitatea acțiunilor (restrângerea unor drepturi, deportarea, executarea, exterminarea) îndreptate împotriva evreilor, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, de către regimul nazist din Germania

ierarhie – organizare într-o instituție, într-un stat

imunitate parlamentară – protejarea prin vot de către colegi a unor parlamentari sau miniștri, astfel încât aceștia nu pot fi urmăriți penal sau arestați, în timpul mandatului

incluziune – măsuri, acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, etc. destinate asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale și politice ale societății

incompatibilitate – nepotrivire între două funcții deținute de aceeași persoană

inițiative cetățenești – propuneri, acțiuni ale cetățenilor pentru soluționarea unor aspecte din societate

interviu – chestionarea directă a unei persoane, de către un ziarist, pentru a obține aprecieri, opinii, informații în diverse probleme

(a) investi – a pune o persoană, în mod oficial, în posesia unui drept

(a) legitima – a demonstra ca fiind legitim; a justifica; a îndreptăți

legislație – totalitatea legilor dintr-un stat

lobby – grup de presiune; persoane care influențează în Parlament, în Guvern etc. adoptarea unor hotărâri

logo – siglă, simbol format din semne grafice, ce poate reprezenta marca unui produs, a unei firme etc.

mandat – 1. împuternicire acordată unei persoane de a reprezenta, de a înlocui pe cineva; 2. durata exercitării unei funcții care presupune reprezentarea cetățenilor

manipulare – influențare prin diverse mijloace (presă, radio, TV, etc.) a modului de gândire și acțiune al unei persoane sau al unei colectivități

marketing – activități prin care producția este orientată și adaptată cererilor consumatorilor în prezent și în viitor; știință a eficienței economice

mass-media – ansamblul mijloacelor de informare în masă: radio, televiziune, presă, internet etc.

(a) milita – a lupta în mod pașnic (verbal, prin demonstrații, petiții), pentru o idee, un principiu, un drept, o măsură

monarhie – 1. formă de guvernământ caracterizată, de regulă, prin deținerea poziției de șef al statului pe viață, de către o persoană care moștenește această calitate; 2. în Antichitate și Evul Mediu, regim politic caracterizat prin deținerea puterii de către un singur conducător (rege, faraon, împărat, sultan etc.)

moțiuni de cenzură – retragerea încrederii acordate Parlamentului de către Guvern

nazism – ideologie și regim politic totalitar apărute în Germania, în perioada interbelică. S-a caracterizat prin rasism, antisemitism (ură împotriva evreilor), anticomunism, naționalism

normă – regulă impusă de autoritățile statului a cărei respectare se realizează prin constrângere

opinie publică – părerea publicului într-o anumită situație

opозиție – grupul politic parlamentar potrivnic partidului care se află la guvernare

opresor – asupritor, exploataitor

oprimat – asuprit, exploatat

organizație – grup de oameni care au concepții sau preocupări comune, uniți conform unui regulament, statut pentru desfășurarea unei activități organizate

partid politic – grup de oameni care acționează pentru a servi interesele unor clase sau grupuri umane, prin câștigarea și menținerea puterii într-un stat

patronat – organizație a patronilor, constituită pe activități economice (educație, sănătate, apărare...)

persuasiune – puterea de a convinge pe cineva să creadă, să gândească sau să facă un anumit lucru

petiție – cerere scrisă adresată de către o persoană/un grup de persoane unei autorități, instituții, organizații în care se formulează o cerere, o revendicare

pluripartidism – sistem politic în care există mai multe partide politice

(a) promulga – a aduce la cunoștința publicului o lege, printr-un act oficial

propagandă – acțiune intenționată de comunicare a unor idei, valori, produse, astfel încât acestea să influențeze deciziile, emoțiile, comportamentele, opiniile unui individ sau grup, în beneficiul direct sau indirect al cuiva; propaganda poate fi politică, comercială, religioasă etc.

protest – manifestare împotriva unei acțiuni considerate ca fiind ilegală

rasism – atitudine de respingere sau ură față de cineva de altă rasă

(a) ratifica – a manifesta în mod oficial acordul, a acorda deplină valabilitate unui tratat, document, act

referendum – 1. consultare directă a întregului popor, pentru a se pronunța, prin vot, asupra unor probleme importante din stat, de interes general; 2. plebiscit

regim politic – set de reguli de bază ale unei guvernări, care indică cine deține puterea, cum este împărțită aceasta, cine deține controlul și prin ce mijloace

(a) reglementa – a pune ceva în ordine potrivit unor norme

remunerație – plată, salariu pentru munca prestată

republică – formă de guvernare în care șeful statului are un mandat limitat în timp, de regulă, 4 - 5 ani

(a) revizui – a reexamina, a revedea

scrutin – totalitatea operațiunilor care presupun exercitarea dreptului de vot (organizarea secțiilor de votare, crearea condițiilor pentru ca votul să fie secret, iar rezultatele să fie corect stabilite etc.)

segregare – separare forțată, artificială; în sens social, segregarea se referă la ținerea la distanță a unor indivizi sau grupuri sociale; segregarea poate fi pe criterii rasiale, culturale, religioase etc.

sindicat – organizație care apără drepturile și interesele salariaților

sistem electoral – modul prin care se selectează reprezentanții

supremație – care ocupă cea mai importantă poziție într-o ierarhie

societate civilă – sistem de structuri care permit cetățenilor roluri și relații sociale noi, prin diferite modalități de participare la viața publică

sondaj de opinie – metodă folosită pentru cunoașterea opiniei membrilor societății privind probleme economice, politice, culturale, electorale etc.

triere – selecționare, alegere

unipartidism – sistem politic în care există un singur partid politic

voluntariat – activitate desfășurată în folosul unor persoane/societăți fără a urmări un câștig material

vot – exprimarea opiniei cetățenilor unui stat privind alegerea reprezentanților lor în organele de conducere

vot cenșitar – sistem caracterizat prin restrângerea drepturilor electorale ale cetățenilor, acestea depinzând de averea lor

vot universal – posibilitatea fiecărui cetățean, adult și cu discernământ, să-și aleagă reprezentanții

În mișcare ... și în vacanță!

Te apropii de finalul clasei a VII-a, un an în care ai experimentat multe idei, ai fost creativ(ă), te-ai implicat în comunitatea ta. Urmează vacanța, prilej de a exersa practicile învățate în domeniul cetățeniei democratice.

C O N T I N U Ă

- Să faci **alegeri** potrivite! Alege ce sporturi vei practica, ce filme/spectacole vei viziona etc.
- Să respecti **legile** și **drepturile** celorlalți!

M E R G I M A I D E P A R T E

- Să faci **voluntariat**!
- Să îți asumi **responsabilități** și să îți îndeplinești **îndatoririle** tale ca cetățean!
- Să te implici, să ai **inițiativă** în comunitatea ta!

N U I T A

- Să te bucuri în fiecare zi!
- Să petreci timp cu familia!
- Să dedici timp pasiunilor tale!
- Să înveți în fiecare zi de la tot ce te înconjoară: oameni, lucruri, fapte, evenimente!
- Să fii bun(ă) și altruist(ă)!
- Să sărbătorești orice mic succes!
- Să ajuți și să oferi!
- Să fii cetățean responsabil și implicat!

Verifică dacă ai răspuns corect la cerințele formulate la rubrica *Evaluare* de la finalul fiecărei unități de învățare.

Evaluare inițială – Pași către cetățenia democratică (pag. 12)

1: I. – c

2: I. – c; II. – a; III. – d; IV. – b;

3: I. – c; II. – d; III. – b; IV. – a;

1. Drepturile omului. Forme de guvernământ și regimuri politice (pag. 29)

1: I. – A; II. – A; III. – F; IV. – A

2: I. – totalitar; II. – autoritar; III. – democratic; IV. – totalitar

2. Constituția României. Principii și instituții democratice (pag. 47)

1: I. – F; II. – A; III. – A; IV. – F

2: I. – d; II. – a; III. – c; IV. – b

3. Domnia legii și puterea cetățenilor (pag. 63)

1: I. – b; II. – c; III. – c; IV. – b

2: I. – clar, inteligibil; II. – confuz, emoționant

4. Cetățenia activă și participativă (pag. 81)

1: I. – e; II. – f; III. – d; IV. – c; V. – a; VI. – b

2: I. – educație; II. – socializare

Evaluare finală – Activi pentru cetățenie democratică (pag. 88)

1: I. – c; II. – d; III. – b; IV. – a

2: I. – c; II. – a; III. – d; IV. – b

Verifică răspunsurile formulate pentru quiz-urile de pe paginile de prezentare a unităților de învățare.

1. – b; 2. – b; 3. – c; 4. – c; 5. – a

Programa școlară poate fi accesată la adresa: <http://programe.ise.ro>

ISBN 978-606-528-448-7

6 420620 100741 0

www.cdpress.ro